

Nemunas

Nr. 13-14
(331-332-
772-773)

2011 m.
balandžio 7-20 d.

Kaina 2,50 Lt

KAUNO KULTŪROS IR MENO SAVAITRAŠTIS

Meilės trikampis: Kristina Siurbytė (Amneris), Jeronimas Milius (Radamesas), Viktorija Streiča (Aida). Martyno ALEKSOS nuotrauka

„Aida“ – nauja Kauno muzikinio teatro sėkmė **13 p.**

Kauno Laiptai 3-7 p.

Tiltai 9-15 p.

Asmeninių pasakojimų erdvės

Audronė MEŠKAUSKAITĖ

Kovo 26 ir 27 d. kauniečiai rinkosi į Verslo lyderių centrą BLC, kuriam vyko šokio teatro „Aura“ spektaklio „Apie mus“ premjera. Dabar tai viena pagrindinių šokio scenų Kaune, ją organizatoriai transformuoja pagal kiekvieno spektaklio užmojus. Ši kartą pakako gana švarios, sterilios erdvės, muzikos ir šviesų. Šokėjai „šoko save“ (gali būti, kad apskritai tik taip šokti ir yra įmanoma), nes su tokiu sumanymu į Lietuvą iš Lenkijos atvyko Anna Maria Krysiak – šokėja, choreografe ir šokio pedagogė. Ji baigė Poznanės baletu mokyklą, šoko Didžiajame operos ir baletu teatre Poznanėje, Jaceko Luminsko Silezijos šokio teatre Bytome. Šiuo metu daugiausia dirba kaip šokio pedagogė, yra dėsciusi daugybę skirtinų pasaulio šalių.

Iš pradžių, choreografės teigimu, spektaklio sumanymas buvo visai kitas, tačiau atvykusi į Lietuvą ir pamačiusi „Auros“ šokėjus, ji leido spektaklį jiems kurti „savimi“. Ir įkvėpejai, ir atlikėjai sėdėjo kartą sutapo. Riička Ihalainen (choreografinė studijavusi Lietuvoje ir visai nesenai išsiliejusi į du „Auros“ spektaklius), Rūta Kavaliauskienė, Saulius Kavaliauskas, Rūta Leleitė, Marius Pinigis, Indrė Puišytė, Andrius Stakelė, Mantas Stabačinskas – visi jie pasakojo apie vidinius, asmeninius, slaptus dalykus, apie savo užkuliusius ir paraštes.

Tiesa, trikdžio ir nuogo asmeniškumo spektaklyje išvengta. Visi kampai lyg ir nugludinti, šiek tiek apibendrinti ir neskausmingi. Choreografe ir šokėjai teigė spektaklio choreografiją supynę iš asmeninių patirčių, kasdienybės, savitarpio santykį ir net iprastų kūno judesių, gestų, tačiau stebint „Apie mus“ nepaleidžia mintis, kad tame apibendrinimų daugiau nei realybės. Iliuzinis pasaulio matymas vis dėlto kuria simbolinį meno kūrinį, artimą klasikinėms raiškos formoms. Gal tik vyriausios kolektivo poros R. Kavaliauskienės ir S. Kavaliausko duetas verčia pajusti jei ir ne skausmingas, tai šiek tiek iš bendros situacijos iškrintančias, gana aštrias patirtis, kurios atskleidžia aiškią atskirtį, vos juntamus prasilenkimus emocienėse, gyvenimiškos patirties ir net šokio stilistikos erdvėse.

Labai dažnai spektaklyje apibendrinimai nuslysta iki klišėmis tapusios moteriškumo ir vyriškumo suvokimo simbolikos arba net archetipinių vaizdinių. Ypač vyriškos jėgos, ritualų, draugystės ir kovų scenose. Viskas mumyse taip, kaip prieš tūkstantmečius, nors ir vyksta šią akimirką čia pat. Ta pati psichika ir instinktai, nors įgavę naujų raiškos formų.

A. M. Krysiak spektaklis sudaro puikiai subalansuoto darbo išpuštį. Atrodo, tame yra visko, ko reikia harmoningam vaizdui scenoje sukurti. Keturių šokėjų poros, įtampa ir atostogų ritmiskai žymintiškių mizanscenos, simetriškių kompozicijos, solo, due-tai ir grupinės scenos, kontrasto principu besikeičianti ir su tyla komponuojama spektaklio muzika, subtilus apšvietimas, kurį pailgo natūraliai atsiraide šešėliai. Visas šis klasikinis scenos piešinys sukuria minkštumą, tačiau ne šilumos jausmą. Jaukus, švelnus spektaklis, teigiamos (jokių neigiamų vibracijų net ir kovų ar pavdyto scenose nepavyko pajusti) emocijos, tačiau lyg ir šiek tiek pri-slopintos.

„Kartais sparčiai besisukančiame pasaulyje

Šokio teatro „Aura“ archyvo nuotraukos

reikia išlaikyti pusiausvyrą, paremti / atsiremti į vienas kitą. Svarbiausia – ne tai, kaip judi, bet kas tave pastūmėja išreikšti save judeisiu, kas sujudina ir sujaudina“, – teigia spektaklio kūrėjai, kuriems toks buvimas kartu ir tapo pagrindiniu „Apie mus“ veikėju. Suprasti ir palaikti – jų buvimo kartu esmė. Tiesa, antroji apskabinimų mizanscena kelia keistą netikrumo išpuštį. Joje nei bendrumo, nei artumo nelieta, nes žmonės virsta keistu kūnų gniutulu – arti vienos kito esančių, bet lyg nematančių, nejaučiančių asmenybų metafora.

Spektaklyje skamba „Godspeed You Black Emperor“, Johno Powello, Rene Aubry, Harry Gregson-Williams muzika. Tačiau gana dažnai mizanscenos panardinamos į tylą (tiksliau, šokėjų kvėpavimo, kūno judesių garsus), tai, deja, palieka šiokio tokio tuštumo išpuštį. Vis dėlto visai scenos erdvei užpildyti truputį pri-trūksta įtampos ar įtaigos. Spektaklyje netikėtai suskamba šokėjų juokas, kuris žymi nesuskalbėjimo ir nesusipratimų scenas, tačiau atveria saviironijos sluoksnių, atsirandanti pačiu laiku, vos tik jo pasigedus. O I. Puišytėi leista net ir kalbėti. (Dabar šokio spektakliuose tai jau veikiai taisykėlė nei išimtis). „As tau pašoksiu“, – pasiūlo vienam laimingajam žiūrovui. Jos solo, kaip ir ne viena kita mizanscena, paremta „pertemptos“ emocijos stilistika. Koketišumas, valiūkišumas augant ir stipréjant įtam-pai tampa absoliučiu grotesku. Tas pats jude-sys, keičiantis aplinkybėms, gali žymeti net prieštarungis jausmus.

Autentiškumo išpuštį labai sustiprina tai, kad scena neturi užkulisių. Spektaklio „aktyvas“ ir „pasyvas“ egzistuoja ir veikia drauge tuo pat metu. Besiūlytys ir savo eilės laukiantys, kollegų darbą stebintys šokėjai sukuria kasdienos, repeticijos išpuštį, todėl tampa visateise spektaklio dalimi.

Ypač sveikintina, jog „Apie mus“ išvengė neretai scenoje pasitaikančių primityvių bendravimo, egzaltuotų jausminės raiškos stereotipų. Sėkmėnai balansavo tarp visiško kasdienos, realybės simuliavimo ir tuščios choreografinės estetikos. Šokis tapo gyvenimui, o gyvenimas šokiu – viskas puikiai ir sklandžiai susispynę. I sceną sugrižo plastika, kuri ši kartą liko svarbiausia ir sumanymo koncepcijai neužleido vadovaujamo vaidmens.

Spektaklio kostiumus kūrė Rūta Biliūnaitė, apšvietimas – Vladimiro Šerstobovoje.

Funikulierius

Politikas traukiasi dar nepasirodės

Politika yra menas akimirksniu prarasti tai, kas buvo kurta šimtmečius, ir menas neįmanoma padaryti įmanoma. Politika yra stebuklinga galia sukurti valstybę iš tūkstančių kilometrų viena nuo kito nutolusių valstybių darinių ir laisvė tūkstančio tautų monoli-tą paversti milijono genčių skruzdelynu. Tai vis didžių politikų citatos ar bent jų para-frazės, kurias priminti šiandien jau net ne gėda, o musicalstama, nes mūsų visuomeninėje, politinėje sąmonėje politikos ir politiko sąvokos (ir sampratos) seniai sutapatintos su jokios kvalifikacijos nereikalaujančia veikla, todėl atrodo visai natūralu ir pakankama, kad valstybės valdymas pavestas „melžėjoms“ ir „traktoristams“, kurie savo ruožtu atleisti dar ir nuo pareigos išmanyti karvės fiziologiją ar traktoriaus mechanizmą. Čia slypi atsakymas, kodėl į Lietuvos parlamentą balotiruoja vis menkesnio ir menkesnio mentaliteto kandidatai, kodėl mūsų Seimas kas ketveri metai nuosekliai smunka žemyn, kodėl galiušiai net artimiausiai kaimynai su mūsų valstybe ima elgtis kaip su nepaklusnia, inoringa paaugle: politiku šiandien Lietuvoje gali tapti kas nori ir kada nori, ir kuo menkesnio intelektu, skurdesnio išsilavinimo parlamentarai stos prie įstatymų leidybos, tuo nuosekliai bus paliudyta ištikimybė demokratijos principams. Juk demokratija – liaudies valdžia, vadinasi, jį turi būti lygiai tokia, kokia yra visuomenė. Ilgai maniau, kad politikais iš pat pirmos dienos volunteriškai pasiskelbia naujai iškepti parlamentarai, ir taip gedingai jie apsiskelbia tik todėl, kad dar neišmano, kas yra tikroji politinė veikla, kad politikos sąvoką painioja su astovavimo, delegavimo funkcijų suteiktomis galiomis, ir čia būtų nieko bloga. Bet, pasirodo, klydu. Naujajį subanalintą politikos ir politiko sąvokų turinį, kaip matyi, pasirašiusi pati valstybę, o jos vardu drąsiai kalba Vyriausiosios rinkimų komisijos pirmininkas Zenonas Vaigauskas. Paklaustas, kaip suprasti, kai vos išrinkta naujoji rajono taryba užsibarikaduoja nuo visuomenės, jis ramiai paaiškina, kad nuo visuomenės dažniausiai užsitveria administracijos darbuotojai, ir politikų uždavinys esas tik pritarti tam arba nepritarti. Galima pamanyti, jog politikos sąvokos turinys ir tėra moraliskai, etiškai reguliuoti savo pavaldinių veiksmus ir tarpusavio santykius (o ką daryti, jei pačių politikų morale atsidūrusi žemiau bet kokio lygio, kaip paprastai ir atsitinka?). Kita vertus, kalbant apie rajonų tarybas, apie nieką daugiau šnekėti ir neišeina: juk jų priedermė – rūpintis keliu ir aikščių apželdinimu bei švara, sekti, ar ne per didelės gyventojams teikiamas sąskaitos už šildymą, dujas, elektrą ir, žinoma, prižiūrėti, kad korupcijos kirminas neįsimestų į mokyklas, ligonines (o ką daryti, jei jis pirmiausia pagraužė pačią savivaldybę?). Kokia čia politika ir kokios čia politikų kvalifikacijos reikalingos? O vis tiek „vargo bitės“ vadina save politikais, nors ir jaučia padėties dviprasmybę. Ar neatrodys juokingas rajono politikas, posėdyje postinguant, kaip reikėtų atsakyti į Lenkijos užsienio reikalų ministro akibrokštą? Ar neapsijuoks prieš save ir kitus, svarstydamas, kaip pasikeis Baracko Obamos statusas JAV po skandalingo Kinijos prezidento vizito? Deja, jis net prieš savo valią priverstas virsti ne savo krašto šeimininku, o nieko neveikiančiu juodkariu vien todėl, kad yra partinis, kad dalyvavimas savivaldoje – tik vienas laiptelis jo politinėje karjeroje, kad jau dabar, vadovaudamas kvartalo kiemsargiams, jis privalo išsivaizduoti esas pramonės arba susisiekimo ministras, kuriam reikės spręsti ir Lenkijos, ir Kinijos reikalus. Taip karikatūriška lietuviška politinė sistema dar labiau sukarikatūriniama, o tos karikatūriškos struktūros veikmės ir veikmenys tikrovėje mūsų gyvenimą paverčia kone tragedija (jei jau kalbame apie savivaldą, pavyzdys gali būti šią žiemią nevalyti šaligatviai). Taigi vos išrinktas į savivaldybę pilietis automatiškai tampa politiku: ilgametis pedagogas matematikas pernakt virsta politiku; tarp karvių ir kiaulių pensijos sulaukusi zootechnikė pernakt virsta politike; kadaise komjaunimo atliekamus pinigus „prichvatizavęs“ buvęs instruktorėlis, o dabar vietinės reikšmės milijonierėlis pernakt virsta politiku? Medikas, kad galėtų vadintis šiuo vardu, mokosi mažne dešimt metų, mokytojas, kad galėtų sėkminges mokytojauti, turi baigtis ne tik aukštąją, bet ir kasmet tobultis; politikas, kad būtų politikas, turėtų ne tik baigtis politikos ir politologijos aukštuoju mokslus Lietuvoje, bet ir pasitobulinti mažiausiai trijose keturiose Vakaru valstybėse – net profesionaliausiu užsienietiškų kursų lietuvių politikui neužteks, nes šis mokslas šalia viso kito yra dar ir nacionalinis... Kiek tokį politikų turime? Daugiausia dešimt penkiolika, ir visi jie telpa Seime. Ką ten telpa – jie ištirpssta nevalkifikuotoje Seimo daugumoje ir tampa nematomi, kaip nepastebimi lieka ir keli profesionalūs diplomatai, uždaryti tarp Užsienio ministerijos sienu, apsupti tūkstančių beraščių kitų ministerijų valdininkų.

Nelaiminga tauta, per keliš šimtmečius tegalejusi patirti vos vieną dešimtmetyl (ir tai neištisą) visiškos demokratijos. Tikrus politikus Lietuva taip pat tematė nuo 1918 iki 1926 m., bet užt atokie kokie tai buvo politikai! Perėj visų tarptautinių Ženevos, Paryžiaus, Romos konferencijų batalijas ir kontroversijas, išspėjose nors ir daline, bet vis dėlto tautos nepriklausomybę. Tačiau nuo 1926 m. gruodžio Kauno prezidentūrą vėl užpludo Abiejų tautų respublikos seimelių lygio ir mentaliteto prasiekėliai ir pastumdeliai, per penkiolika metų sugebėjė taip išsiesti visuomenei, kad net sovietų okupacija jai neatrodė tokia baisy, kokia turejo atrodyti oriai ir save gerbiančiai valstybei. Ši sakinį dabar dažnai kartoja istorikai, bet jų kasdien priminti privaletų ir filosofai, kultūrininkai, politologai, nes, regis, tai lieka vienintelis argumentas, laimingu atveju dar galintis pasiekti valdžios klausą, kai kiti jau net ne negirdimi, o niekinami. Valdžia priešpriešina save tautai, ir kas bus, kai tauta šito neatleis (niekas to nelink, bet ekonomistai Povilas Gylys ir Romas Lazutka nuolat apie tai perspėja)? Juk ir naujausiosios politikos kontekste teturėjome vos porą metų palyginti brandžios demokratijos ir brandžių politikų veiklos valandų, dėl Lietuvos nepriklausomybės praleistų kovojant ne tik Maskvos, bet ir Berlyno, Paryžiaus, Niujorko koridoriuose. Dabar iš jų liko sauvelė. Kitus prarijo keista, tik Lietuvių būdinga to meto politinė sistema, kai tarpusavyje kovėsi neva politikai, neva ideologai ir neva praktikai, neva ekonomistai strategai, o iš tiesų vos vienerių metų politinės veiklos rezultatais ir sekme nepasidalijo ambicingi pseudopartijų lyderiai. Iš esmės tą „tarpuvaldį“ tebegyvename ir šiandien, tik todėl paskutinį neišmanėli, diletanta ir vadiname pompastišku politiko vardu, o privačių turtinių interesų ir profesinės karjeros ambicijų kunkuliuojantį katilą – politinė sistema.

Bent jau dėl smulkmenų būkime preciziški: ne politikai, o vietinės valdžios atstovai, tautos deleguotieji, bendruomenių patikėtiniai... Kaip tik norite, tik jau ne „politikai“.

Nardonas Kulbaka

Aurimas NOVIKOVAS

Pėdos ant drėgno akmens*. Ray

*Nemigo naktys, jos trunka ilgai...
Neramūs šešeliai – mano draugai...*

„Fojé“

*Why lead me through a life of misery
When you don't care a bag of beans for me
So unchain my heart, please set me free*

*Ray Charles***

Jiedu pritūpė ant akmens, prie pat upės. Vyriškis girdėjo, kaip partnerė greta savęs paguldė dėklą, kuriame tyliai snaudė juodutėlė gitara. Kaip atsidariusi rankinę kažko ieškojo, nors nešakė, ko.

Vyriškis nebuvvo kuo nors ypatingas, niekas neatsisuktų pažiūrėti į jį, ramiai sėdinti ant akmens šalia upės. Tvarkingai apkirpti plaukai apgulė kaktą bei ausis. Apsirengęs paprastu zomšiniu švarku, mūvėjo neišskiriančias mėlynas džinsines kelnes. Vien tik tankiai želianti barzda bei tamšūs saulės akiniai galėjo patraukti praeivio akį. Visa kita – eilinio civilio bruožai.

Pasištengė įsiklausyti. Girdėjo si vandens čiurlenimas. Matyt, krante yra daugiau tokijų didelių akmens. Išgirdo lapų šlamenimą bei šakų traškesi, nusprendė, kad vieta apsupta didžiulių medžių. Lapeliai ne per stambūs. Greičiausiai liepų arba beržų. Vėjo šuorai prasvildavo iš kairės, dešinės bei iš priekio, nuo vandens. Tikriausiai už nugaros rymojo pastatas. Buvo girdeti, kaip ant virvių siūbuja padžiauti skalbiniai.

– Kur mus atvedei? – paklausė.

– Čia graži vieta, – atsakė moteris ilgais tiesiais plaukais, užtraukdama rankinę. – Pamiršom paimiti kavos.

– Apibūdinsi?

– Hm, – moteris apsidairė, lyg ieškodama kokios įdomesnės detalės. – Upė, akmens. Bangelės lūžta į juos. Negilu. Koks metras. Upelis siaurutis. Už keliolikos metrų jau kita kranto pusė. Šlama medžiai. Tai liepos. Jaunos. Už mūsų... – ji pakreipė galvą į kitą pusę. – Lyg ir kelių butų namas. Aukštasis langais. Matyt, ir lubos viduje tokios. Prie namo durų snaudžia pilka katė.

– O drabužiai? Girdžiu ir juos.

– Kas? Drabužiai?

– Taip.

– Hm, ant virvės džiūsta keletas nertinių bei kelnių.

– Taip ir galvojau.

– Viską taip ir įsivaizdavai? – atsargiai pasiteiravo.

Jis neatsakė.

Kurį laiką sėdėjo tyliedami. Moteris nesiryžo kalbinti – bijojo sužeisti. Geriau leisti jam nurimti. O vyro galvoje sukosi kitokios mintys... Atrodė, visas gyvenimas supintas nuolat besikartojančiais cikliais. Skaiciavai, simboliai, sutampa su datomis bei tyčia ar nejučiomis ištariamais žodžiais. Žinoma, jei nekreipę į tai dėmesio, neatrodytų, kad gyvenimas yra simbolika, lyg nulemtas. Tačiau kiekviena detalė suteikia „šarmo“, atsiveda kitą, dar kitą, ir tam tikru momentu suvoki, kokios jos panašios. Pojūčiai... Vieni niekad nepaskęstantys laike, kiti – retsykiai primenantys apie save, kaskart naujai, nepažintai. Garsai, kvapai. Džiaugsmas, baimė. Prisiiminimai, pojūčiai. Tai vyriškio akys.

– Viskas gerai? – paklausė moteris.

– Žinoma. Gal atnešk kavos? – išspaudė jis.

– Hm, tame paliki?

– Niekur nedingsiu juk, sédésiu čia.

Ji kurį laiką svarstė. Vyriškis norėjo pabrazdinti gitara. Atrodė, iš pradžių turi tai padaryti vienas, niekam negirdint. Nebent tai katei, miegančiai prie durų.

– Gerai. Tikiuosi, kavos rasiu. Cigarečių taip pat paimsiu, – tarė moteris be jokios išraiškos balse. Jai visad keldavo nerimą draugo polinkis likti vienam.

– Nebūtina.

Ji nuėjo. Vyriškis klausėsi tolstančių žingsnių. Nutilo moteriai pasukus už kampo. Kai aplink nusileido tyla, liko tik nepertraukiamas vandens čiurlenimas bei lapų šlamėsys, vyriškis atsiduso. Lėtu rankos judesiui pasiekė gitaros dėklą, atitraukė užtrauktuką ir atsargiai išėmė instrumentą. Per daug negalvodamas, ką groti, tiešiog kabino stygas, leisdamas

joms skambėti laisvai, nesukaustytoms jokių akordų. Pamégino sugroti kokią nėrė melodią, bet nesisekė teisingai užspausti stygų. Jis nepasidavė, vis bandė, kol rankos suprakaitavo ir pirštai nuslydo žemyn. Jas nusivalė į kelnes, kaire apglébė postygį. Drėgnas, it nejučiomis juo būtų nutekėjusi vandens srovelė. Dešinės rankos pirštais perbraukės per korpusą irgi pajuto drėgmę. Krūptelėjės vyriškis atsitraukė nuo instrumento, bet kaip tik tuomet išgirdo netoliene raudančią moterį, regis, savo motiną, paskui atbėgančią minią žmonių. Vyriškis matė save vaikystėje, stovintį netoli vonios kambario, matė apdegusią jaunėlio broliuko koją, save, negalintį žengti né žingsnio...

Jis stumtelėjo gitarą, ši gailiai suslikusi trenkėsi į akmens, aplink pasklidio sutrenktų stygų verksmas. Žmogus susigūžė, pradėjo linguoti, trindamas akis. *Nustok, nustok, nustok...*

Tą vaikystės dieną buvo nepakeliamai šalta. Jaunėlis ruošesi maudytis vonioje, motina neapdairiai atsuko karštą vandenį, pamiršusi prileisti ir šalto, ant kriaulkės krašto padėjo rankšluostį. Išeidama liepė abiem nešti kudaši į koridorių. Tačiau jaunėlis susirado keletą žaislų ir mėtė juos į karštutelį vandenį. Geltona antytė, žalias kareivėlis, Baltas karvelis... Vanduo ištiško ant šaltų grindų plytelę, kai žaislai be garso, užgožti visagalio čiaupo ošimo, nėrė gilyn į vonią. Pakvetęs broliuką vyresnėlis išėjo į koridorių, bet pamatės, kad šis apžiūrinėja save veidrody, uždarė duris. Praeidama motina liepė nepalikti vaiko vieno. Nieko jam nenutiks, atsakė berniukas. Žengdamas virtuvės link, gal tikėdamasis numalšinti troškulį ar nugvelbtį kokį skanestą nuo

vaišių stalo, išgirdo, lyg kas vonios kambary kristų. Sustojo it įbestas. Motina taip pat sustingo. Jos akyse žiojėjo tuštuma. Vonioje, antrame aukšte, tykstelėjės vanduo apliejo sienas. Berniuko kūnu perbėgo šiurpas. „Ką ten darai?“ Motinos šauksmas atsako nesulaukė. Tylu. Visur aplink taip tylu... Svečiai kitame kambaryje nušiuvo, išgirdė motinos šauksmą. Užlėkusi laiptais į viršų ji pravérė duris, vyresnėlis sūnus nedrąsiai nusekė paskui. Laiptų aikstelėje sustojo. Lyg kas būtų išjungės garsą – nieko negirdėti. Jis neįstengė pajudėti. Norėjo aplenkti motiną, pirmas pamatyti, kad nieko nenutiko, viskas po se novei, o broliukas droviai šypso si, supratęs, kad išgaudino šeimą. Kojos lyg įmūrytos į grindis. Jis matė, kaip motina pripuolė prie vonios, o iš jos kyšo dvi smulkios kojytės. Apdegintos karsto vandens, nusėtos pūslėmis. Motina ištraukė jaunėlį, gailiai raudama, krūptiodama, bandydama gaivinti... Vyresnėlis to negirdėjo – kažkas tikrai išjungė garsą. Subėgo ir giminačiai, susiruošę švęsti mamos gimtadienį, užlėkė laiptais į viršų, nustumdamis pisiaučiųjų sustingusį berniuką.

Po poros metų jis apako. Gydytojai sakė, tai ne liga, joks televizorius dėl to nekaltas. Kažkas, anot jų, slypėjo vyresnėlio galvoje, jo mintyse. Kažkas, kas ilgai niui atėmė regėjimą.

Berniukas, vėliau jaunuolis, o galop ir vyriškis ant akmens šalia upės norėjo pabusti iš šio košmaro. Tačiau nebuvvo kaip ištrūkti į šviesą. Aplink visad tamsu – tiek dieną, tiek naktį. Taip, jis norėtų, kad niekad laike nepaskęstantys prisiminimai išnyktų, tačiau galvoje glūdinčio tamsoj nėra vietos šviesai, jos ten niekad nebuvvo.

Ilgai sėdėjo susigūžęs. Girdėjo, kaip grįžo moteris, kalbino jį, klausė, kas nutiko, pakėlė numerą tarp gitarų. Užuodė garuojančią kavą. Juoda. Be cukraus. Be pieno. Matyt, kartoniniuose puodeliuose.

Jis niekad nepasakojo, kad jis vis verčia susigūžti karščio išlydytas mažamečio kūnelis.

Moteris per daug neklaušinėdavo. Laukdavo, megindavo raminti. Gal dėl to vyriškis šalia jos ir jautėsi saugiai.

Jis pajuto, kaip moteris suima jo riešą, delną. Jiedu tylėjo. Galop vyriškis atsitiesė, suspaudė jos rankas, priglaudė prie lūpų. Šilti pirštai. Šalti jų galiukai. Švelnūs nagai. Šypsena, kurios nematyti.

Kurios gal net nėra.

*Grupės „Fojé“ kūrinio „Pėdos ant drėgno akmens“ motyvas (1993, „Vandenye“).

**Ray Charles, „Unchain my heart“ (1996, „Berlin, 1962“).

Autoriaus asmeninio archyvo nuotrauka

Senamadiškas 21-asis...
Norėčiau, kad taip būtų?
Bet argi yra kitaip?

Duok, Dieve, jaunesiems poetams drąsos ir sveikatos neparašyti nė vieno senamadiško eilėraščio, tačiau poeziją rašyti vis tą pačią – dantiškai, bodleriškai, rilkiškai, gediskai, strielkūniškai senamadišką.

Daugelis žmonių ligų, beje, ir literatūrių, kyla vien iš baimės susirgti.

cave canem

Vainius BAKAS**Smiltys**

Šita pieva ir upė... Visa visata prikalbėta
vien tik lūpom į lūpas, tavo veidu į mėlyną
delčią.
Seno vaiko piešukas sujungia ir Alfq, ir Betaq,
ryto vėjas iš delno pageltusius puslapius
verčia.

Seno švarko rankovės nuo tabulos rasą nuvalo,
lyg jaunai gimdyvei nuo kaktos brauktu
prakaitą sūrū,
ir tau lieka gyvent tarp mažycių šviesos
intervalų.
Ar ilgai? Lygiai tiek, kiek pirmoji kelionė
prie jūros

vaikui trunka. Žinai, ta visa tvankuma,
traukiniai,
nukramtyti nagai iš lig šiol nepatirto laukimo.
Viskas vyksta dabar... O tada, ar tai buvo
seniai?
Nesigaudau laike, tik girdžiu, kad jo aidas
užkimo.

Tas, kur šaukė: žiūrėk, kiek vandens, kaip
saugu su tavim,
o, žiūrėk, ten tikriausiai laivai atitolina krantą.
Ir žiūrėjo dangus net nemirksničiom savo akim,
ir atrodė tada, kad pasaulio abu nesuprantam,

nei kur dingsta raidė, ant šio smėlio pirštu
parašyta –
ja nuplauna banga, kaip nuplaus tavo
pėdas, mažyt,
kaip nuplaus ir mane, ir visus, ir eileraštį šitą...
O tada?
– O toliau mažo vaiko pirštu imsis
kito rašyt...

Apie liūdesį ir bites

Koks dūzgimas šioje celėje,
kurios lubos žvaigždėtos ir
sienos nutolusios viena nuo kitos taip,
kad jau net nebegali būti sienomis.

Ant staktos vinimi užbrėžti brūkšneliai –
vaiko augimo žymės –
pasaulio mažėjimo žymės.
Kiek tau metų? Koks tavo vardas?..
Kaip sunku visa tai prisiminti, kai kas ryta
nubundi vis kitame pasaulyje.

Mama, lygintuvu pradeginusi skylę suknelėje,
susigraudina, po to vis tiek užsivelka ją
ir žūri pro tą skylę į mane, miegančių jos viduj,
sugniaužusį mažą kumšteli.
Jis pamažu auga ir didėja, skleidžiasi kaip
rausvas
penkiolapis, penkiapirštis žiedas

Autoriaus asmeninio archyvo nuotrauka

šiataip planetų dulkės kaupias ir gula
ant rainų ir pavargusių bičių kūnų –

tu galvą užvertusi žiūri į vakaro dangų akyta
palikusi visą spiečių žvaigždžių
dėl vienos
pasiklydusios bitės

Smėlių rajonas

Esu
tik per plauką.

Tarp nubalusio sklastymo ieškau
kokios kiaurymės seručių pakaušyje,
žaidžiančių vaikų žaizdelėse
kokio plyšelio, skyliukės delnuose
ar veidrody,
kur galėčiau ramiai
peržiemot.

Pavargau žiūrėt, kaip
šitam mieste
prasilenkia traukiniai,

Ričardo ŠILEIKOS nuotrauka

paukščiai vaikšto galvas nuleide,
atsargiai stato kojas,
kad netyčia neprimintų
savo ilgų
atsirašojusių batraišcių,

kad neprimintų
tavęs,
nes tau tik per plauką
esu.

Kai šukuojies,
kai šypsais,
kai pagauni mane sapnuojantį
jaukias mylinčias moteris

arba
vedžiojančių pirštu
čiužinyje jų paliktus kūnų įspaudus,
kontūrus, formas,
i kurias bus įliejamas gipsas –

turėsiu daugybę mažų figūrelių
ir bijosių paliest,
nebent taip atsargiai,
sudrėkintu skudurėliu,
kad nesijaustų nemylimos,
neapaugtų dulkėmis ir pelėsiais,
o svarbiausia – kvepėtų
rausvomis chrizantemomis
rudenį,

nors tu visada
priėjus švelniai budini
ir kuždi:

kvailiuk,
tokių nebūna.

Reisas. I rudenj. Bilietai į vieną pusę

I rudenj medžiokliai darosi vis bailesni:
Pastatę lapėms kilpas
Tyliai kuždas
Kad lapes medžioja tik dėl gražaus kailio
Kailis reikalingas tik dėl moterų
Jų pašiurpusios odos šalant
Ir miegančio plėšrumo

I rudenj vis bailesni tampam:
Naktimis krūpsim nuo menkiausio garso
I pilnatį žiūrim nepatikliai lyg į sūrį
Tamsiuose pelēkautuose

Gal ten viskas kitaip negu čia
Visos vasaros primena arką
Šiltas ten tik ruduo ir nakčia
Taip šviesu kad bijai atsimerksti

O žiemos gal iš viso nėra
Sninga gal tik sapnuos kada gundo
Net nepajauti – baigės era
O atrodė – trapi sekundė

Ir tu vėlei šalia esi
Lyg buvai parduotuvej užtrukus
Tik šnabždi – „tau namie ne visi“
„vakar brolis išėjo... degtukų“

Pirmasis

Pirmasis mano bučinys kvepėjo ajerais –
taip nedrąsiai kvepėjo.
Tai įvyko prie namo, vaikystėj, tą rudenį.
Tai įvyko prieš mano valią.
Kankinanciąi lėtai močiutė peiliu lupo obuoli,
sėdėdama po obelimi, kuri dar jautė,
kaip nuo jos pačios vaisiaus atskirkiria odelė.

Judančio peilio geležtė laidė saulės zuikučius.
Juos vaikės raina katė.

Tada pamačiau gulinčią ją –
tokio negriško gymio,
juodą kaip Mackaus Marija.

Paėmiau jos gabalėli... Ir jis netyčia iš delno
išsprūdo ant žemės.
Močiutė liepė pakelt, o tada pabučiuot.

Mano lūpos palietė duoną,
duonos lūpos palietė manąsias –
mes buvome vienas kūnas,
iš rugių numirusių ir vėl prisikelusių.

Jeigu tikėtum mana prigimtim, žinotum –
ji lemia likimą tų rankų, kurios ją paleido:

riekė krenta sviestu į apačią, badu į viršų,
arba riekė krenta veidu į žemę, nugara į druską.
Nukritus abiems mums skauda vienodai.

Plyšta mano pluta ir minkštumas,
kryžiaus ženklas ant nugaros dega –
vienas ir tas pats kūnas.
Mirties ir gyvybės sluoksniai:

tarytum rūkas virš gryno vandens
ir vėl grynas vanduo viršum rūko.

Laikas kavai

Iš seno kavinuko pasilieja naktis
ant baltų šventiškių staltiesių ir išeiginių
drabužių,
bet mes ir toliau apsimetam, kad nieko neįvyko,
šnekūčiuojamės apie lietu ir nuovargį –
net kai viskas ir taip jau seniai pasakyta.

Aš netikėtai surauku kaktą
lyg nujausdamas, kad kažkur šito miesto gale,
vienoje daugiaubčio virtuvėje,
moteris išspaudžia citriną
ir išsunkta citrina tampa
pavargusios širdies metafora.

Tu netikėtai nusišypsai –
gal irgi galvodama apie citriną, kurią dažo į
cukrų,
o gal tik dėl to, kad aš netikėtai susiraukiau,
kad rūbai jau kvepia rudeniui,
kad pulkas gervių nunarina galvas
ir ima panašeti į puokštę nuvytusių tulpių,

pamerktų į siaurą butelio kakleli
su užrašu
9 % POEZIJOS ACTAS

Romualdo RAKAUSKO nuotrauka

Juozas NEKROŠIUS**Kaip spindulys pro debesj**

Neišdrīsau prie rankos prisiliesti,
Pajusti pirštų virpulį skausmingą –
Ir išmalda į jo kepurę įmečiau...
Nubégau paskubom...
Bet žvilgsnis elgetas –
Atleidžiantis,
Man nesuprantamas,
O gal ir gailestingas – mane pagavo.
Sugrižt, atsiprašyt?
O, mano broli!..
Neišdrīsau...
Paskui...
Vidurnaktis... Ir akys iš tamsos...
Tos pačios... tos – man nesuprantamos...

Apie laisvę nelaisvėje tauškia papūgos;
Beždžionės vaiposi, juokina publiką;
Liūtai ir šakalai šeriamai pagal grafiką;
Frakuoti pingvinai turškiasi baloje;
Žirafos elegantiškai aplaižo vielinį tinklą;
Tik šliužai, kaip visur ir visada berods
patenkinti...

Jaems nė motais
Aptvarai, surūdijusios spynos –
Svarbiausia – šliaužiot, raitytis!
Bet ir jų man pagailo...
Kai niekam negaila
Nelaimingų gyvenimų, suluošintų sielų
Ir bedvasių valkatų, ir vagišių, ir aukso veršių...
O papūgos vis tauškė –
Niekas nekaltas, niekas nekaltas, niekas...

Kaimynas

Sédedamas ant akmeninio slenksčio,
Žvaigždes skaičiuodavo.
– Gražiau nei prieš altorių, – atsidusdavo
Ir melsdavos ilgai be žodžių savo dievui.
Paskui,
Paglostęs šunį prie būdos,
Paleisdavo,
O pats nueidavo miegot į daržinę ant šieno...
Keistuolis buvo?
Gal pagonis?
O gal daugiau suprato už kitus?

Laukai pražydo piktolémis...
Neskubék išnaikinti
Rugiagelių, lauko ramunių ir pienių,
Net ir piktdagiu!

Žiūrėk,
Jie reikalingi bitei,
Boružei,
Žaliojo žiogo šokdynėm,
Margo drugelio plazdėjimui,
Ir man – trypančiam žolę,
Ir nežinia kur... nueinančiam.

Vyturiuko širdelė mažutė –
Lyg rainas žirniukas.
Joj gieda
Septyniolika džiaugsmo smuikelių –
Mano žemės didi filharmonija...
Ačiū!

Spindulys – strėlė,
Paleista iš Paukščių Tako,
Priešaušry,
Gaidžiams užgiedojus,
Išmigo į rasos lašą
Po mano kojom...

Balta ir juoda

Žydėjo...
...pakriausėj – palaukėj – laukinė –
Nuo savo baltumo apsvaigusi kriausė –
Virpėjo...
Juodas paukštis,
Nutūpės ant kupolo balto,
Bauginanciąi juodas,
Godžiai lesė žydėjimą baltą...
Taip ir baigės pavasaris mano.

Benamis šuo dorai pamiršo loti
Ant valkatų, girtuoklių ir benamių,
Bet uodegos nevizgino prieš miestą,
Nors ta pabaisa išėdom jų šérė.
Šiukšlyno blusos gėlė ir kuteno.
Languos šmėžavo šmékliniai šešeliai,
O po vidurnakčio visai sutemo –
Ir nei būdos, nei viralo – tik kaulas,
Sušalęs kaulas nasruose bedančiuos.
Benamis šuo jau negalėjo loti,
Tik paryčiais ant nežinia ko urzgė...

Vakaras

Tas vakaras man pašnibždom
Pasakė bauginančią tiesą:
Sudie!.. po žvaigždėm niekados
Jau taip neliuðdésime dviese.

Savo paties atminimui

Dovilė ZELČIŪTĖ

Knyga skirta Alytės Bleizgienės (1952–2008) atminimui. Krūpteliu. Nejau G. Bleizgio motina tik septyneriais metais vyresnė už mane? Visai čia pat...

Jono Krikštytojo, einančio „pirm Viešpaties“ Jam kelio nutiesi, pasirinkimas G. Bleizgio lyrikos rinkinyje tampa dominante. Kelias tiesiamas kosminės vienišystės, apleistumo, egzistencinės dykumos malone. O nepamirstant, kad kūrybos žmogus krikštijamas kūriantojo dvasia panardinant jį į skausmo vandenis, telieka dėkoti už skausmo dovanas, skirtas poezijos seserims, broliams ir sau pačiam.

Ir linkėti, jog asmeninė patirtis patirtų perkeitimą, po kurio kūrybos judejys jau nebūtų vien tik Bleizgio dvasinis kelias, o tas, kuriuo gali keliauti ir Marčėnas, ir Zelčiūtė, ir netgi Grajauskas (viešame socialiniame tinklalapyje suabejojės...).

Taigi, „ko išėjote į dykumą pažiūrėti? Ar vėjo linguojamos nendrės?“ – rodydamas mums Mato Evangeliją (Mt. 11, 7) klausia G. Bleizgys. Būtent taip. Pažiūrėti. Ir gauti susitirpinimą: dykumoje išgyvenama. Nors ir smelktų dykroje ir sausroje patiriamas nuasmėninimas, tačiau jau ankstesnėje savo lyrikos knygoje „Žiema, rudo, vasara“ poetas tikėjo, kad „viešpats pasislėpęs / ištynės savo garsą / apsimetinėjantis kiele“ (p. 25).

Visuomet įstabu regėti, kaip kančiai atsivėrs kuriantysis (o tasai vaikišku patiklumu graudinantis atsvirėmimas akivaizdus visoje G. Bleizgio lyrikoje), ne tik šnabždantis viesus įmanomus išgyvenimų niuansus, bet ir jaudinamai išskanduojanties kančios *fortissimo*, geba dar ir atitrauktai, tarsi būtų numiręs sau pačiam, kūrinį struktūruoti. Numatydamas prologą, ekspoziciją, kulminaciją ir epilogą.

„Saulė atsitrenkė į mane ir esu vienas“, – taip pradeda poezijos knyga G. Bleizgys.

Vaikškumo ir savo bejėgystės pripažinimas autorui kartu tampa ir savigyda. Kelias, kuriuo eidas patiri visišką nuogumą, skurdą, apiplėšumą. Kol neturto ir pažeminimo prilenkta siela ima švyteti. Likusi be artimiausiojo žmogaus – motinos. Likusi kaip ir be savęs, – taip spinduliuoja Gintaro poezija. Ši knyga – būsenos „tarpa“ liudijimas. Kai viskas žmogui atimta, net pats sau nebesantis. Ir palengva, per skausmą, tasai „pats“ ar „as“ susigrąžinamas. Artimiausiojo, tarsi savęs paties, prarastis – lyg vaikiškos sūpuoklės, viename jų gale išitaisė Niekas, o kitame – Viskas. O juk iš esmės tai vienas ir tas pat.

viskas ir viskas ir viskas
tu matai – – – viskas
viskas dabar yra kažoks naujas
mano gyvenimo žodis.

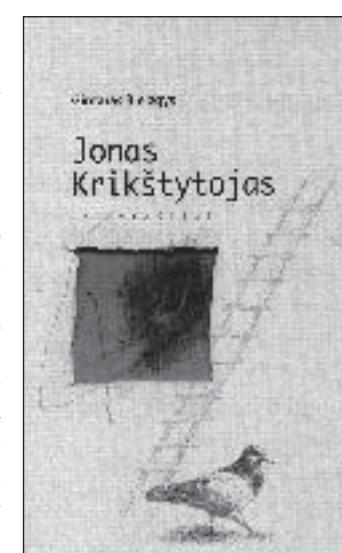
(p. 9)

Mes galime žinoti, kas mūsų laukia, bet nežinome, *kaip*, ištikti to „visko“, išbūsime. Ir ar išbūsime. „(...) bet kad šitaip stovėsiu daužomas / gruodžio vėjo kad šitokiam / gelyne tarsi pasakų našlaitė žiemą išvyta / parsinesti žibucių“ (p. 9).

Našlaitystės savijautai neturi reikšmės nei išsiejusi tėvų amžius, nei paties nugyventi metai. Bene gražiausia, vyriškiausia man atrodo Gintaro drąsa apnuoginti širdį ir pripažinti: nebus be savo motinos, nustoja būti. Manęs nėra. Lyg Dievas būtų apvylos, išdavęs su visu savo gyvenimo scenarijum. Kita vertus – tikėjimo išbandymas: kas yra tavo tikroji atrama, *tikroji* sielos gyvenimo versmė:

Ir net jeigu kalbėčiau žmonių
ir angelų kalbomis būtų taip pat
nesuprantama – toks pat aklumas
kankorežio
iš kurio turi išaugti naujas
visatos medis

(p. 74)

Dievas pareikalauja numirti, visiškai atsisakyti bet kokio žemiško tvirtumo, atramos, prisirišimo, prarasti artimą, netekti pastogės, būti uždarytam fizinėj ir metafizinėj kameroj, likti suspaudime, plikam, „be želmens“ ir su didžiu pasitikėjimu laukti, kol bus prikeltas gyvenimui. Nebūtinai – karalystėje. Gyvenimui po gyvenimo, perkeistam gyvenimui jau čia, žemėje. Aš negaliu, kalbėdama apie G. Bleizgį, prižeminti

savo intonacijos, nes jo paties kūrybos intonacija yra likiminė, – tai ne stabtelėjimai ties tamsešniais, šviesesniais ar įspūdingesniais gyvenimo nutikimais, tai pervaėrimai, galintys pasirodyti netgi naivūs, nes neturi pretenzingo cinizmo ar aplombo, taciau juos regiu kaip žingsnius iš skaityklos link galimo rojaus – ramybės ir susitaikymo su savimi – vartų. Tuos pervaėrimus, skaitykla, būtina pereiti dar čia, nes kūryboje užmaisyti klausimai turi padėti autorui atskikti, prisikelti šioje, mūsų kasdienybėje. Aš esu G. Bleizgio kasdienybėje, jam to nė nenujauciant, esu, būdama tik skaitytoja, išsukta iš „uzmaisyta“ drauge su jo klausimais. Taigi – „ko išėjote į dykumą pažiūrėti? Ar vėjo linguojamos nendrės?“ „Išėjome“ susitirpėti patys, matydami, kaip prisikelia beveik užmuštas. Per tikėjimą.

Dedikuoti knygą motinai, kalbėti apie tą ryšį poezijoje, vadinas, labai smarkiai rižikuoti banalybės ištarmėmis. Juk beveik „Pageidavimų koncertas“: „Skiriu motinai...“ G. Bleizgys kuria aukštostas prabos poeziją, nenuslysdamas į verkšlenimus ar bejėgystę, nors, paradoksalu, didžioji jo stiprybė ir galbūt didžiausia „Jono Krikštytojo“ sėkmė – savęs – silpno – pripažinimas. Ar susipažinimas su pačiu savimi, kai atvėrus duris Anapusybėn pajuntama neapsakoma trauka peržengti kūniškojo gyvenimo slenkstį. Motinos išėjimas be gailescio apnuogina vaiko sielą, palikdamas ne tik stingdančios vienės išsėstės šaltyje, tarytumei be egzistencinės apsaugos, bet ir negailestingai perskirdamas kūną nuo sielos. „Mokiaus nebijo / neįskibti – / ir kūnų – / pasiėmiau / kaip miliauskaitės molio / vazoną / kaip išaugtus batus...“

Netektis padalija ir laiką, ir erdvę, ir patį asmenį.

Pirmasis skyrius pavadintas „Nuotraukoj“. Tai nespalvota atminties fotografija: juoda – balta:

(...) nuotrauka iš mano gyvenimo
kurioj nesu net nujaučiamas
net vilties apie mane
net užuominos dieve

(p. 21)

G. Bleizgys ištikimas draskančiai savivoikai. Ketvirtijoje poezijos knygoje „Giedanti tuščiun karionmenė“ panašios jaunesnos apsemtas rašė: „(...) aš / neturiu / formų / dabartui // šitam pasauly / manęs niekas nemokė / nebuvo“ (p. 76).

Autorius poezijos galiomis mėgina perkurti įvykius, lėmusius motinos gyvenimą: „leisk jai būti laimingai / nereikia manęs / nereikia rytojaus – – –“

Nukelta į 7 p.

*Gintaras Bleizgys, Jonas Krikštytojas. – Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2010.

Vilniaus knygų mugėje pristatytas rašytojų seserų Mari Poisson ir Saros Poisson romanas „Šabaš“ (išleido Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla). Renginyje dalyvavo Lietuvos rašytojų sąjungos leidyklos redaktorė Janina Riškutė, filosofijos profesorė Jūratė Baranova, literatūros kritikas Laimantas Jonušys, poetas Donatas Paulauskas ir autorė Sara Poisson. Didžiojoje Britanijoje įsikūrusi Mari Poisson į knygos pristatymą neatvyko. Romaną sudaro dviejų seserų, gyvenančių Žiogaičiuose ir Londone, susirašinėjimas. Rašytojas kalbino Svajūnas SABALIAUSKAS.

— Pristatant knygą Lietuvos rašytojų sąjungos leidyklos redaktorė J. Riškutė, filosofė, literatūros kritikė profesorė J. Baranova ir literatūros kritikas, vertėjas L. Jonušys sakė, jog Lietuvoje dar taip nebuvu, kad dvi seserys, profesionalios rašytojos, kurtų knygą. Šis romanas – naujas lietuvių literatūros istorijos puslapis?

Mari: Stoviu kelio pradžioje, esu pilna pergalės nuo jautų... Kartą Hammersmith'e, grždama iš parodutuvės, aplenkiau motiną su paaugliais. Žemaitiško pokalbio nuotrupa taip ir praskėlė apmuosojujį mano prasmį gaudykles langą: *Pa-simk Ugni i eket...* Tarsi pranaštė kokia ar ženklas... Eisiu, pagalvojau. Pasiimsiu Ugnį, ir eisiu. Užmiršiu apie ateitį...

Sara: Leidyklos redaktorė Janina Riškutė pasakė, kad tokio romano Lietuvoje dar nebuvu, kad apie jį bus ilgai kalbama ir diskutuoja ma. Nežinau, ar taip bus, ypač turėdama omenyje, kad grožinė literatūra – ne ta sritis, kuri išprovokuotų audringą publikos reakciją. Žurnalistika šiuo atveju gali sukelti kur kas didesnę audrą. Na, o galiausiai naujumas nebūtinai reiškia sėkmę. Mano kaime sakydavo: „Kad ir nežmoniškai, bile kito niškai.“ Ne kiekvienas „kitai“ yra vertinga. Todėl i tokias kalbas žiūri rezervuotai. Jos man nieko nesako, išskyrus tai, ką žinau pati: tikrai nesu skaičius lietuvių kalba parašyto romano, kuris būtų kuo nors panašus į šį. Netgi apskritai neįstrigo, kad būčiau skaičius ką nors pa-našaus. Kad kas nors kalbėtų apie „naują puslapį“, nepamenu. Tik gerai žinau, kad mūsų knyga 560 puslapių. Nemažai – kai tiek parašai, vienas puslapis nelabai ką reiškia.

— Jūsų romanas – laiškai iš Londono į Lietuvos kaimą ir atsakymai. Susirašinėja dvi seserys. Kodėl pasirinkote tokią kūrinio formą? Ar „Šabaš“ galima vadinti laiškų romanu?

Sara: „Laiškų romano“ žanro literatūroje nėra, gal tik gyvenime žmonės savo romanus išgyvena rašydami laiškus. Todėl pavadinimas mūsų knygą „laiškų romanu“ galbūt tik kliaidintumėte publiką. Neverta. Romanas tikrai parašytas laiškų forma, bet tai tėra viena romano struktūros savybė. Jau anksčiau pastebėjau, kad laiškai išsau-gingo galingą psichinį traukos lauką, žada intymumą ir neretai iš tikruju yra svarbiu atsvirėrimu bei didelės laisvės vieta. Todėl man nuo pat romano pradžios ši forma atrodė patraukli. Galbūt dėl to vienam kritikui pasirodė, kad kūrinys rašytas išgyvenant psichinę įtampą. Laiškai

Romaną „Šabaš“ Vilniaus knygų mugėje pristatė: viena autoriu Sara Poisson, poetas Donatas Paulauskas, Rašytojų sąjungos leidyklos redaktorė Janina Riškutė, filosofė Jūratė Baranova, literatūros kritikas Laimantas Jonušys.

Vyauto SUSLAVICIUS nuotraukos

„Šabaš“ – romanas, kokio dar nebuvu?

Rašytoja Sara Poisson.

tikrai kuria tam tikrą įtampos lauką. Jį buvau numaičiusi dar prieš rašydama.

Mari: Aišku, tai senas / naujas epistolinis žanras. Jei dar tiksliau – rašiau iš pasaulio į Lietuvą. Londonas... Vos tik išeini pro duris – kalbų, aprangos, rasių, kultūrų vandenynas. Tarsi rašytum iš Nojaus arkos, pilnos visų įmanomų žmogiškių būtybių pavyzdžių.

— Poetas D. Paulauskas pristatydamas „Šabaš“ darė išvadą, kad romaną rašė ne Mari ar Sara, o veikėja Olė. Ką mastote apie ši personažą, iš kur jis radosi, kas jis tokis?

Sara: D. Paulausko ižvalga man pasirodė labai taikli. Ypač gerais jis pastebėjo, kad Olė įkūnija nerealizuotą Mari ir Saros gyvenimo dalį. Na, šis mūsų romano skaitytojas ir vertintojas kalbėjo apie Olės amoralumą, transgresyvumą ir neva pik-

tumą ar blogumą, tačiau aš akcentuočiau šios veikėjos laisvę nuo moralinių dogmų. Apie Olę daug pasakyta romanė – Mari ir Saros laiškuose. Ten kalbama, kad ji – ne šio pasaulio būtybė. Kai kas, žinoma, Olę vadintų pamisėle ar ligone, amoralia ir piktą, tačiau ji viso labo yra laisva. Ji aukščiau moralės, pykčio ar ligotumo. Galbūt todėl, jog turi kur kas daugiau laisvęs, galima spėti, kad ji apdovanota ir didesne galia, o tada jau nenuostabu, jog kils mintis, kad romaną sukūrė tas, kuris galingesnis, o ne kuris silpnėmis. Sara ir Mari tikrai nėra tokios laisvos kaip Olė.

Mari: Yra tokis Terencijaus posakis: *Si duo faciunt idem, non est idem* (Jei du daro tą pat, dar nėra tas pat). Olės iš tikrujų yra dvi. Ta, kurią rašau aš, ir ta, kurią – Sara. Ta, kurią rašau aš, daug pranašesnė už

mane. Aš iš jos mokausi. Jai nėra nieko švento ir nieko neįmanomo. Sykiu – ji yra aš. Aš jos bijau. Ji – ne sapnas. Košmaras. Todėl ir nėra man artima. Priėmiau ją kaip mestą kamuolių. „Mėtymasis“ Ole tarsi sviediniu ir yra mūsų, dviejų seserų, bendravimas. Viena – laive, kita – ant žemės.

— Dar vienas personažas – kaimynas Albinas, pas kurį laikinai apsigyvena Olė. Kritikai ji taip pat išskyrė kaip išsimintiną ir neviename reikšmi veikėją.

Mari: Kaimynas Albinas yra vien tik Saros. Man jis – tik literatūra. Aš kuriu kitokias dviprasmybes: du savo vyru, bitės pavidualu apsireiškiant tėvą, savižude uošvę, siaubą varantį jos jaukų šnopavimą už nugaros... Alsavimą šviežiom prancūziškom bandelėm, nertom servetėlėm, rytime kava į lova, neišspildymu, medum ir cukraus pudra... Man vaidenas mano mirusieji. Sarai – ne. Esu girdėjusi, kad kai kuriems žmonėms jie niekada nesivaidena.

Sara: L. Jonušys tiesiog paminejo, kad kai kuriose romanuose šis personažas gana įtaigiai pavaizduotas ir galbūt autorės jam galėjo suteikti didesnio svorio ar svarbos, nes jis atrodo kur kas įtaigėsnis nei pagrindinė veikėja Olė. Tačiau aš manau, kad toks pasakymas labiau susijęs su tuo, kad kritikui kažkuo nepatinka ar nesuprantama Olė. Natūralu, kad mums ne viskas suprantama, kai susiduriame su kito pasaulio būtybėmis. Juk Olės neįmanoma iki galo perprasti. Galbūt tai gali pavykti tik jos autorems? O gal net ir joms ne? Romanė sąmoningai kalbama apie dalykus, kurių neįmanoma apibréžti, paaiškinti, atspėti. Yra ne vienas įvykis-mišlė, kuri taip ir neįmenama. Toks romano psichinės laukas sukurta visiškai sąmoningai.

— Pastebėtina, jog romanė yra erotinių scenų, kurios suskamba netiketai ir nevulgariai. Net homoseksualus santykis netrikdo.

Sara: Kiek prisimenu, L. Jonušys sakė, kad romanė, kur labiausiai tikimasi erotikos, jos nesulaukiama, ir, priešingai, aptinkama ten, kur mažiausiai tikimasi. Apie vulgarumą nebuvu kalbėta. Užsiminta, kad knygoje ryški empatija – išskirtinė, gal net tokia, kokios gyvenime nepasitaiko. Iš dviejų vyru homoseksualius santykius romanė veikėja

Sara žiūri su empatija, motiniškai. Jos tai netrikdo. Iš tiesų: o kodėl turėtų? Juolab romanė, kuriamė peržengiamą ne viena riba, kurio tikslas yra būtent tai daryti ir apmastyti.

— Kritikas L. Jonušys pastebėjo, kad pavadinimas „Šabaš“ nelabai tinkta romanui. Pasak jo, „šabaš“ reiškia tą patį, ką „chana“, o jūsų kūrinys solidus ir rimtas. Ar sutinkate su tuo, o gal jūsų „šabaš“ reiškia ką kita, pavyzdžiu, raganų sueiga ar judėjų šabo šventę?

Mari: „Šabaš“ reiškia visišką ge-rojo, švelniojo, tyliojo, tyrojo paulilio bankrotą. Gerujų sielų pralaimėjimą alternatyviosioms – aktyvioms, homoseksualioms, arogantiškoms realybės šou žvaigždėms. Gerujų tarsi neliko, jos nieko nebereiškia, niekas jų nepastebi. Tačiau Žaidimas vyksta. Be jų. Niekas nesigilina į jų dramas. Jos prie to jau net įpratusios – „nulūžusios“, „išsprauostos į kampą, prie kompiuterio, nustelbtos tu, kurios skrenda iškėlusios savo trūkumus kaip pergalės vėliavas. Taigi mūsų geriesiems, trapiesiems – „šabaš“, mano ponai.

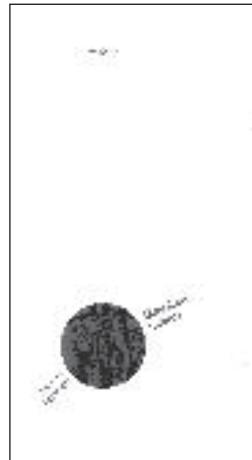
Sara: Žargono žodis „šabaš“ reiškia pabaigą. Pabaiga šiek tiek susijusi su riba, pokyčiu, persimainymu. „Šabaš“ čia iš dalies ir „šabas“, kuris žydamas yra poilsio diena, skirta pirmiausia Dievui garnanti ir šventiems tekstams studijuoti. Beje, per šabą draudžiamas kurti ką nors naujo, taip pat ir literatūros kūrinius. Visa laimė, kad laiškai – ne ko nors naujo kūrimas, tik to, kas nutiko, pavaizdavimas, o „Šabaš“ – neviškai šabas. Be to, romanui, kuriamė kalbama apie įvairias laisvęs ir išsilaisvinimo formas, pavadinimas „Šabaš“, manau, tinka idealiai. Tinka ir dėl šio žodžio simetrijos, nes geometrijai ir pasaulio tvarkai jame rodoma pati didžiausia pagarba. Net ir romanės sudarytas iš 88 laiškų, taigi – jis dvigubai simetriškas, jei tik ne be galio simetriškas. 8 – begalybės ženklas, o 88 – lyg ir dvi begalybės, kurių viena, tarkime, skirta vienai seserai Poisson, o kita – kitai. Beje, L. Jonušys buvo pirmasis, kuriam nepatiko knygos pavadinimas. Visi kiti sakė, kad jis labai vykės. Galbūt kada paaškės, kaip yra iš tikrujų, o gal ir nepaaiškės.

Etažerė

Aušra KAZILIŪNAITĖ

Tarp dviejų lygiagrečių

Marius Burokas „Išmokau nebūti“: eilėraščiai. – „Tyto alba“, Vilnius, 2011.

Daugelis Marių Burokų žino ir vertina kaip netrafaretinės anglakalbių literatūros vertėja į lietuvių kalbą. Šio kultūrininko saskaitoje cirkuliuoja tokios valiutos kaip Charleso Bukowskio, Woody Alleno, Hunterio S. Thompsono, Jameso Grahama Ballardio, Alleno Ginsbergo, Williamo Carloso Williamso, Charleso Simico bei kt. kūrinių. Tačiau po šituo pavidarijų, citatų, pavadinimų ir panašių minėtomis valiutoms būdingų aksesuarų apdarui Marius dėvi marškinėlius, ant kurių kaligrafiškai lygiomis rai delėmis išvedžioti keli žodžiai: „Ideogramos“ (1999), „Būsenos“ (2005) ir „Išmokau nebūti“ (2011). Tai trijų M. Buroko poezijos rinkinių pavadinimai. Jie it šokdynės, per kurias šokinėja autorius – struktūrti. Šias šokdynes vieną nuo kitos skiria šešeri metai. Struktūrti. Šešeri metai – laikas, per kurį Marius pakyla nuo žemės ir vėl nusi leidžia, kad liuoktelėtū dar syki, bet žemė po jo kojomis kain kita, tad ir šokdynę tenka keisti.

Pirmasis Mariaus liuoktelėjimas į orą buvo gana manieringas ir vadinosi „Ideogramos“, antras – tar si jokiais taranais nesugriaunama sieną, sumūryta iš intravertiškumo plėty – „Būsenos“, o naujausiai eilėraščių rinkinyje „Išmokau nebūti“ Marius, atispypres kojomis nuo žemės, pamiršta, kad yra Ma-

rius, ar bent jau norėtų mus tuo įtikinti...

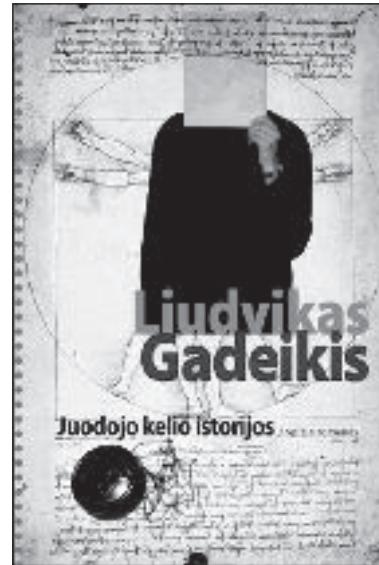
Skaitant „Išmokau nebūti“ tekstus, norom nenorom į galvą ateina mintis, kad tikslėsnis ir tiesmukėnis eilėraščių būsenos įvardijimas būtų – „Išmokau simulioti, kad nesu liūdnas, piktas, įskaudintas, nuviltas, tuomet, kai toks esu“: „žiūrėkit / - sėdžiu šalia / myliu visus // geras / kaip besiraunkant / atplėšiamas pleistras.“ („vijaus popieriaus keturkampį dangų...“, p. 30); „Aš nubusdavau pirmas, kol žmona bandyda / išsipainioti iš košmaro. Lipnus ir tamšius jo / čiuptuvus mes džiovindavom ir kūrendavom šaltomis / žiemomis.“ („Trys raudonos saulės patekėjmai: antras“, p. 71).

Sunkiausia užduotis žmogui, norinčiam apgauti kitus, kad jis turi tai, ko neturi, yra įtikinti tuo save patį, kitaip vidinis konfliktas anksčiau ar vėliau tai išryškins. O anot Jeano Baudrillardo, simuliudamas žmogus iš tiesų neapsimetinėja, nes, savaje neradus nors kiek simuliujamos idėjos, jos simuliuoja tiesiog neįmanoma, o tas siek tiek, kurį simuliuoja užčiuopia savaje, eliminuoja tiesos kategoriją kaip bet kokį galimą etaloną.

Tai galime ižiūrėti ir teiginyje / pavadinime „Išmokau nebūti“. Ši kabutėse lizdeli susisukusi etiketė, kurią, paslaugiai pirštų pagalvėlėmis vos vos liesdamas minčies ryškiaspalvių popieriu, priplėdė pats autorius, panaikina tiesos galimybę ir apgaubia knygą simuliakrinii žavesiu. Nes visa, kas deda kiaušinius ir peri istorijas tarp dviejų lygiagrečių – tiesos ir netiesos – nustoja egzistuoti kaip ierptos tarp šių lygiagrečių, mat priklausuo kitai verčių sistemai. Būtent ten ir rasite tupinčią Mariaus knygą, pilnai išmoktos tylos, šypsenos, atlaidumo, kurių, regis, mokosi ne kas kitas, o pats jo didenybė Miestas: „Degančios siušlės / Pakeliui į jaukumą / Girgždantis lifto stuburas // Ir kaip dovana / Saulėlydis / Didelis Dievo akies / Uždegimas.“ („Išdegintose aikštėse...“ p. 25)

Verslo romanas – kas tai?

Liudvikas Gadeikis „Juodojo kelio istorijos“: verslo romanas. – Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, Vilnius, 2011.

I rankas paėmusi Liudviko Gadeikio knygą „Juodojo kelio istorijos“ ir greta pavadinimo išvydusi prierasā „verslo romanas“, nuoširdžiai nustebau. Kuo verslo romanas skiriasi nuo tiesiog romano? – pagalvojau. Juk jei pradėtume juos ir kitas knygas skirtysti pagal tai, apie ką kalbama, turėtume tiek literatūros žanru, kiek esama knygų, jei ne daugiau. Tačiau viskas daug paraprasciai, kad ir kaip norėtume, jog nors kartą būtų sudėtinga – per daug sudėtinga – tad nesuvokiamu ir išvengtina. Deja, tenka konstatuoti tiesą, kad kol kas romanus galime skirtysti į dvi grupes – tiesiog romanus ir nepamatuotai pretenzingus („kažoks romanas“), pastarajai kategorijai ir būčiau linkusi priskirti „Juodojo kelio istorijas“.

Šiuo metu Lietuvoje vis dažniau mėginama parašyti tokį žvėri keis tiesiog romano – bestselerį. Kiek girdėjau, jis snaudžia guolyje ant skaitytojų kaulų, o jo paties kaulelių galima rasti po kiekvieno pažiūsto raičių ir mokančio skaityti piliečio lova. Ši žvėri išveisti mūsų šalyje dar niekam taip ir ne pavyko, tačiau išsaukia jį iš nebuties dažniausiai bandoma sugalvojus žanrą, tiksliau, sumanius įvardyti jį kaip „kažoks romanas“. Šiuose žygiuose iki šiol labiausiai pasižymėjo žurnalai. L. Gadeikis – ne išimtis. Pirmoji autoriaus knyga pasirodė 1988 m. ir vadinosi „Batas“, o ją sudarė apsakymai ir viena apysaka. Ir stai! Visus tuos metus žymiai literatūros baruose nesi reiškės, žinomas kaip BAISIAI DAUG visokių leidinių redaktorių ir žurnalistas, autorius nusprendžia

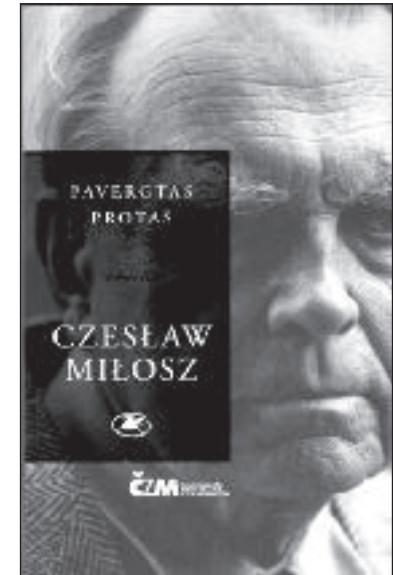
ne tik išleisti knygą, kurioje kalbama ne apie „basumą“, o veikiau postringaujama apie visą „batų fabriką“.

„Juodojo kelio istorijose“ pasakojama apie verslo radimą ir plėtojimą nepaprastai įdomiu ir dažniausiai pompaštika bei tautiniams plepalais apgaubtu metu – valstybės neprilausomybės atkūrimo laikotarpiu: „Verslas – neprilausomybės kūdikis. Verslū žmonės pirmieji atsiliepė į pokyčius, pirmieji ēmė rašyti laisvės vaisius – savo iniciatyva ir rizika. Tai buvo ne tik greičiausiai besiformuojantis, bet ir greičiausiai besikeičiantis sluošnis. Čia ryškiausiai atsispindėjo be proto sparčiai kintančios mūsų visuomenės nuostatos ir prieštaros.“ Vienintelio romano nuopelnui lietuvių literatūros istorijai galėtume laikyti būtent gebėjimą apie neprilausomybės laikotarpį kalbėti kitaip, ne taip personifikuojant ir tuo pat metu sudieviant Misis Neprilausomybę. Tačiau ižvelgti tame daugiau teigiamų simpptomų būtų sunku – pasakojama apie menininko mėgėjo Simono Perednio bei buvusio komjaunimo veikėjo Gedimino Soto skirtingus kelius į verslą ir santykį su tuo Lietuvai atkūrus neprilausomybę. Autorius keliaus klausimas – kuris iš jų laimes? – primityvus, infantilus, vienareikšmis. O veikėjų charakteriai konstruojami dirbtinai bei neįtikinamai, atrodo nebaigtai. Ir prierasas knygos viršelyje „verslo romanas“ primena pirmoko mokytojai atneštą mamos pateisimą: jausti, kad išsilaikyti, tačiau anoks čia pasiteisiminas...

Proginė knyga

Czeslawas Miloszas „Pavergtas protas“: esė (vertė Almis Grybauskas). – Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, Vilnius, 2011.

Kas yra proga? Ar ji veisiasi šanso kaimynystėje? O gal juos tarpusavyje painioja tik silpnaregiai ir silnaprociai? Yra proga, kurios nutinka spontaniškai, tai šast – ir suskamba kaip muzika, skatinanti tavą kūna judeti jos ritmu. Proga kaip jazz’as. Šis jos veidas gražus – glottinis baltutėlė oda, kiek įdubė aristokratiški skruostikauliai ir pamisiliškas žvilgsnis, kuris, regis, tuoju tuo sukonstruotas kosminę raketą ir išskris tiek, bet kol jo civilizacija taip toli nepastūmėjo, tiesiog varsto tave kiaurai ir nebyliųjų suprant, tu turi kalbėti savo BŪTIMI. Yra ir antras Progros veidas – kai ji nusako ciklišką

atnaujinimą, savaimė eliminuojantį jo magišką prasmingumą bei kompromituojantį pačią idėją.

Keista, bet Czeslawo Miloszo lietuviškai išleista knyga „Pavergtas protas“ yra proginė abiem anksčiau minėtomis prasmėmis. Pirmaja – išsaimonintos būties ir laiko ją teigti suvokimo – progos prasme galime apibendrintai nusakyti pačią „Paverpto prot“ genezę: „Nobelio premijos laureato Česlovo Milošo „Pavergtas protas“ – legendinė knyga. Tai ne tik garsus antistalinizmo tyrinėjimas, bet ir literatūros traktatas, esę apie žmogų, istorijos mechanizmą, kultūrą ir politiką. Autorius tyrinėja totalitarizmą, remdamasis daugiausia Lenkijos socializmo patirtimi.“ O štai cikliškosios progos veidas šiuo atveju nėra progos išeities tašką eliminuojantis iš diskursu kaip démesis verta šaltinis – šiaisiai metais minimos rašytojo Cz. Miloszo 100-osios gimimo metinės.

„Pavergtas protas“ parašytas naudojantiesi proga atliepti to meto aktualijas apie progų nebuvinį, išpreparuoti jas iki tokio lygio, kad skaityojas pajustų net lengvą pykimą žvelgdamas pro abécélės akinius į savokos „proga“ žarnas: „Esu atsidūrės tokiose aplinkybėse, kurių negaliu nė kiek paveikti, – svarsto žmogus, – gyvenu tiktais vieną kartą, metai bėga, privalaus padaryti tai, ką sugebu. Esu nelyg vėžiagyvis ant uolos jūros dugne. Viršuje siaučia audros, parplaukia dideli laivai, bet visos mano jėgos skirtos tik tam, kad išsilaikeyčiai ant uolos, kitaip mane nusineš srovė ir dingsiu be pėdsako“ (p. 80).

né vienos dienos / žmonių neįrodyčiai savęs...“ (p. 53)

Universalus kameros kvadratas, skaitykla, šviesos išsiligusiojo atodūsi: „(...) mes vis laukiam žinių / iš pasaulio kurio / galbūt niekad nebuvu“ (p. 54).

G. Bleizgio gydymo(si) metodas žiaurus: jis meta (save ir mus, jo kūrybos skaitymui pagavius) į šaltą akivarą, skėsta ir skandina, bet galop leidžia iš jo išsikabartti. Išsiropštęs pradedi dairytis ir prisiminti, ką turėjės, ivertinti, ką dar turi. Paukščius. Ryškią saulę. Ilgėjančias dienas. O taip, ilgėjančias dienas... „(...) pagriebė / prieš daugel metų gyvenimas kiškis nesibaigiantis / kelias išausio į kovą dienos / tiesa jau ilgėja“ (p. 75).

Ką pasaulis atmata, godžiai ir noriai priima poezija, – permuštą, sugnuždytą, apleistą, apiplėštą, apakintą praradimą ir tam tikram laikui visiškai ištintą iš kalendoriaus sielos istoriją.

Keliavau G. Bleizgio dykuma kartu. Nuo jo silueto krintantis šešėlis man buvo paguoda.

Savo paties atminimui

Atkelta iš 5 p.

Toje „nuotraukoje“, kurią padė Viespats ir kurioje Bleizgio lyrinis „as“ retrospekyviai atpažįsta visa, kas dar bus, – „ežeras“, per jį dabar teks plaktis, irtis ir kapystytis. Nėra jokio pasirinkimo, plaukiant šiaisiai vandenimis, tik vienintelis:

(...) esu laimingas dieve plaukdamas ligi tavęs kraujais spjaudydamasis laukdamas kol visa tai pasibaigs (p. 21)

Laukimas, „kol visa tai pasibaigs“, nusako tos laimės kainą. Prisimenu savo trielį: „Tiesiog / jokios išeities / jau laikas / būti laimingam.“ (Skaitydama G. Bleizgio poezią negaliu nustatyti ir liautis stebėjusis: kaip, kuriuose gyvenimo sąlyčio taškuose taip tapačiai susiglaudė mūsų dvasinės patirtys...)

Knygoje „Su grojančiom krauju gėlēm“ Gintaras rašo:

(...) dieve mokantis išgyvent iki pabaigos dieve žiūrintis kiaurai Nemirkintis

dieve tiesiai prieš mano akis dieve ligi spiegimo (p. 45)

(Gintarai, kodėl „Dieve“ rašai mažaja? Ar dėl tūžmasties? Ar dėl takoskyros tarp tavęs ir Jo nebuvimo?)

II dalis – „Dykuma“ – trumpoji knygos skiltis: svetimumo pasau liui, atskirtumo jausenos išgiedojimai. Skaityklos, tamsos ir deginancios tuštumos valandos. Kuris poetas neatpažintų savęs? „(...) voliuoji geltonoj prigrėbtų lapų krūvoj rudi / lapynai visais šaligatviais prietemomis / nei vieno pažiūsto nė vieno atpažiūsto / visiškai svetimas esu visiškai pilkas juodas“ (p. 44).

Esu pažinusis svaičių poezijos išspildymą, kai atviras, jautrus, gir dantis ir imlus imi ir paleidi mini

malaus ir tariamai būtino loginio rišlumo gija. Ir jeigu iš tiesų tuo metu transliuoji visomis savo „antennomis“, per ši kūrybinės glosolali jos aktą įsisiuibuoją poezijos ritmas. Akiai matomas nelogišumas, trūkinėjantys prasminiai ryšiai atveria archetipinę užkalbėjimo, pranašavimo, aiškiaregystės, suteikiamos per kūrybos aktą, t. y. – aukojimą, prasmę.

(...) ir mačiau koks ateina ilgas koks juodas ruduo ir mano kraujas giedojo šniokštė raudoni purslai giesmių kaskados mačiau koks ateina – kuris mane nušluos mačiau žiogas begalybės saujo pasiutęs nenutildomas žiogas tyruose – – (p. 48)

Puikiai suprantu, kad kiekvienas poetas už švytinčias regėjimo valandas pirmiausia turi nusilenkti skausmu ir kančiai. Tad būk pašlovintas, skausme, į kurio sierą

buvo pamerkta kuriančiojo kasdienvė.

Žiogu įvaizdis, žiogu vaidmuo eilėraščių rinkinyje vis ryškiai parodoksaliai dominuoja. Beje, kuo labiau kalbėtojas jaučiasi bevardis ir neatpažintas, tuo labiau per jį skleidžiasi visuma: „(...) laukinio / žvėries kailiu buvau apsi rengej / žmogus iš pievų / iš dykumos / iš gyvacių ir akmenų / žmogus iš žvaigždynų iš / dūžgiančių visatos tyru aš / neturiu vardo tik žiogas / nukirstas žiogas tyruose – –“

III dalis, „Išsvadavimas“, pradedamas nuolankios vilties sklidinu Psalmės (51, 17) kreipiniu: „Auka Dievui yra sudužusi dvasia; sudužusios ir nusūžeminusios širdies Tu, Dieve, nepaniekinsi.“

Asmeninė Gintaro patirtis (eil. „kamera 326, lukiškės“; „kai užtrenki kameros duris...“) neužtrenkia durų skaitytojo atvirumui, nes jis jau perkeista, nusvidinta ir praradusi tapatybę, arba, kaip tik priešingai – tapusi universaliai patirtimi. Nes lygiai taip kaip Gintaras, tūnодamas savo dvasios arestinėje, galėčiau ir norėčiau tarsi: „kas buvo Viešpatie / nesugebėčiau įrodyt nė / vienos žolės

Czeslawo Miloszo sekretorė negali nerašyti

2011-uosius paskelbus Czeslawo Miloszo metais, šiam poetui skiriama solidi reneginių programa. Šeteniuose, rytiniame Nevėžio krante, Kėdainių apskrityje, apie 70 kilometrą į šiaurę nuo Kauno, gimimo Nobelio premijos laureato 100-ujų metinių minėjimai vyks JAV, Pietų Amerikoje, Kinijoje, Prancūzijoje, Rusijoje...

Lietuvoje „Cz. Miloszo keliai“ vingiuos per Vilnių, Kauną į Kėdainius ir Šetenius. Pagrindinis poeto pagerbimo vakaras vyks birželį Vilniaus Šventų Jonų bažnyčioje. Iki to laiko turėtų pasirodyti prof. Viktorijos Daujotytės-Pakerienės ir Mindaugo Kvetkauskio parašyta poetui skirta monografija. Cz. Miloszui dedikuotas festivalis Krokuvoje numatytas gegužė, žmones jis nuves į naujajį Cz. Miloszo centrą Krasnogrudoje netoli Seinų.

Su Nobelio premijos laureato sekretore Agnieszka Kosinska, dirbusia su poetu nuo 1996-ujų iki pat mirties 2004 m., o dabar prižiūrinčia jo butą Krokuvoje, kalbėjomės apie Cz. Miloszo gyvenimo ir darbo ritmą, asmenybę, ryšį su Lietuva.

– Ilgai buvote Cz. Miloszo sekretorė. Kaip susipažinote su Nobelio premijos laureatu, kaip pradėjote pas jį dirbti?

– Baigiau lenkų kalbos ir literatūros studijas, viena mano dėstytoja Teresa Walas buvo žymios rašytojos Wisławos Szymborskos, taip pat tapusios Nobelio premijos laureate, draugė. Kai ši ieškojo sekretorių, dėstytoja svarstė, gal rekomenduoti mane. Bet nutarė, kad netinku – W. Szymborska daug važinėjo, o aš turėjau mažą vaiką, todėl jai rekomendavo Michałą Rusineką. Netrukus į Krokuvą atvykės Cz. Miloszas taip pat ieškojo sekretorių. T. Walas pasiūlė mane. Pirmiausia ji pasikvietė, apie daug ką paklausinėjo ir atvedė į Cz. Miloszo butą. Ponai Karolina, antroji poeto žmona, pasiteiravo, ar mano kūrauti kompiuteriu, ar išmanau anglų, rusų kalbas – jei atitinku visus reikalavimus, tai turiu darbą. Tą pačią dieną su Cz. Miloszu jau skaitėme laiškus rašytojams, vėliau jie buvo išleisti atskiru leidiniu.

Paprastai Cz. Miloszas samdydavo sekretores tik vienai knygai, vienai užduočiai atlikti. Aš esu ilgiuosei – 8 metus – su juo dirbusi sekretorė. Manės net klausdavo, kodėl jis taip ilgai mane laiko. Turbūt esu ne jo tipo moteris, atsakydavau.

– Bet susitikimas su Cz. Miloszu jums nebuvu pažinties su šiuo dieliu poetu pradžia?

– Pirmą kartą skaičiau ką tik Nobelio premijos laureatu tapusio poeto eilėraštį „Parabolė apie aguoną“, kurį davė nagrinėti dėstytoja. Kai gavau pasiūlymą dirbti sekretorių, Cz. Miloszas nebuvu mėgstamiausias mano autorius. Tik pradėjusi dirbti geriau susipažinau su juo. Manau, tai anaiptol nėra blogai, nes žiūréjau į jį iš tam tikros distancijos, galéjau būti aktyvesnė visą darbo dieną.

– Už ką buvote atsakinga? Kaip pradėdavote ir baigdavote darbo dieną?

– Mano darbo ritmas priklauso nuo Cz. Miloszo gyvenimo ritmo. Į darbą ateidavau 10 valandą ryto. Iki pietų poetas dažniausiai kurdavo. Diktuodavo savo esė, eilėraščius.

Jeigu rasdavau jį darbo kambarje prie stalo, net neprieidavau, žinodavau, kad jis rašo. Eidavau į pionios Karolinos kabinetą, padėdavau jai tvarkyti įvairius kasdienius reikalus, ruoštis namuose. Ji viską pati sugebėjo, bet atvykus iš JAV, pasikeitus aplinkai, kilo sunkumų. Buvau ir Karolinos asistentė – į mano pareigas įėjo ne tik padėti Cz. Miloszui, bet ir tvarkytis namuose. Tie būtiniai darbai paprastai neilgai trukdavo. Greitai duris praverdavo poetas: „Agnieszka, kur tu? Negaliu dirbti, man esi reikalinga.“

Po pietų tvarkydavome korespondenciją, Cz. Miloszas eidavo pasivaikščioti, į knygyną, užsiimdavo kitais reikalais. Man teko skaityti ir domėtis viskuo, ką pasaulyis apie jį rašo bei kalba, ir pateikti apžvalgą.

– Dirbti su įžymybėmis nelengva. Koks buvo Cz. Miloszas?

– Jis buvo mästantis, rašantis, daugiakultūris žmogus. Gal ne visada labai malonus, mandagus, bet visgi atviras ir draugiškas. Nors, atrodo, nežiūri, nesidomi, tačiau viską mato, pastebi net smulkmenas.

– Kaip jautėtės tokia jauna tarsi žymaus rašytojo sekretoriu?

– Nebuvau labai jaunutė, beveik trisdešimties. Pradėjusi dirbti lyg nustojau būti Agnieszka Kosinska. Cz. Miloszas vis sakydavo: mano sekretori, prašome kreiptis į mano sekretori, čia jos numeris. Sekretori – žmogus, kurio tarsi nėra, bet kuris privalo viską žinoti, mokėti. O jeigu ko nors nežinai – turi sužinoti. Jei Cz. Miloszas paprašydavo surasti kokio nors autoriaus kūrinį, negalédavau klausti, kur, tiesiog turėdavau tai padaryti. Jei prašydavo sutvarkyti reikalus su leidėjais, negalédavau teirautis, kaip – tai mano rūpestis. Savo darbą supratau šitaip: aš privalau padėti Cz. Miloszui, o ne jis man. Buvau jo talkininkė, įrankis. Tai nelengvas laikotarpis. Tada turėjau daug pareigų: išsiskyrusi auginai sūnelį Nikolą, dirbau keliose vietose, rašiau disertaciją, buvau Lenkų rašytojų sajungos Krokuvo skyriaus steigėja, įkūrėjau vietinių rašytojų biurą.

– Kaip reikšmingą savo darbą minėjote laiškus. Kiek jūs gaudavo Cz. Miloszas, ar mėgo į juos atsakinėti, gal kokius nors galėjote rašyti pati jovardu?

– Cz. Miloszas gaudavo ir raše daugybę laiškų, į visus atsakydavo. Ypač dažnai rašydamas savo leidėjui iš Paryžiaus, Lietuvos knygaičių palikuonui Jurgui Giedraičiui. Ateidavo daug neįpažistamų žmonių laiškų su prašymais paremti, atsiusti knygą, įvertinti kūrybą ir t. t. Pavyzdžiu, pirmoji Manuela Gretkovskos knyga išleista tik tada, kai Cz. Miloszas parašė, kad jis labai gyva. Mano darbas buvo skaityti, rūšiuoti laiškus, atskirti svarbiausių nuo ne tokių svarbių ir rašyti atsakymus. Kasdien suplaukdavo po kelias-dešimt paprastų skaitytojų laiškų, nemažai ir elektroninių. Jei uždelsdavome nors porą dienų, noperskaitytos korespondencijos susidarydavo labai daug, to poetas itin nemėgo. Cz. Miloszas man diktuoavo atsakymus.

– Kokie laiškai ypač domino Nobelio premijos laureatą?

– Cz. Miloszas labai domino intymūs žmonių išgyvenimai perskaičius jo kūrinius. Reikalaudavo, kad tokie laiškai jam būtų skaitomi. Kai po dešimties metų sutinku žmonių, kuriems Cz. Miloszas atsakė, jie tai puikiai prisimena, džiaugiasi.

– Koks buvo Cz. Miloszas? Konseruatvus ar mėges naujoves? Ar naudojosi kompiuteriu, mobiliju, telefonu, ar buvo atviras visuomenei, žiniasklaidai?

– Jis kitos epochos žmogus: gimė 1911 m., kai keliai dar buvo be grindinio, namų darbus ruošė prie žibalinės lempos. Su naujovėmis susipažino apsigyvenęs Kalifornijoje, ten jos atsirado daug anksciau negu Lenkijoje. Mobilijos telefono neturėjo, bet žinojo, kad juo bet kada gali susisekti su žmona ir manimi. Tuo žavėjos, kaip ir internetu bei elektroniniu paštu, nes žinojo, kad šiuo būdu galima atsakyti į daugiau nei 200 laiškų. Jo bute Krokuvoje iki šiol tebestovi senokas makančios, paskutinis kompiuteris, kurio Cz. Miloszas naudojosi.

Vienareikšmiškai sunku atsakyti, ar jis buvo konservatvus, ar mėgo naujoves. Cz. Miloszas dažnai skaitydavo jaunu rašytojų knygas, pasitelkdavo tai, kas nauja, paranku, kas padeda kurti. Neįsižavėjo visomis naujovėmis, tik tuo, kas galėjo jam padėti. Beje,

tai jis apraše 1959-aisiais išleistame romane „Gimtoji Europa“, kuris yra tarsi XX a. Europos biografija.

– Cz. Miloszas buvo laikomas vienu didžiausių poetų. Kaip jis tai vertino, kaip jautėsi?

– Viename eilėraštyje raše, kad mėgsta šaldytą degtinę, tamsaus gymio moteris, braškių džemą, tai koks jis gali būti pranašas. Cz. Miloszas suvokė, kokia grėsmė kyla, jei esi laikomas moraliniu autoritetu – tokiai žmonėmis pasidžiaugiam, bet jie greitai nustumiami ir negailestingai plakami.

– Cz. Miloszas kilęs iš Lietuvos. Ar dirbant su poetu teko pabraidžioti jo atsiminimų takais po Lietuvą, kalbėti apie šią šalį?

– Žinoma, nors šiai klausimais jis turėjo geresnių pašnekovų. Dar karas metais raše apie Lietuvą eilėraščiuose, esė. Nobelio premijos įteikimo proga savo kalboje Cz. Miloszas sakė, kad gera gimičiai mažame krašte, kuriame gamta atitinka žmogaus mastelį, kur amžiams bégant sugyveno skirtinės kalbos ir kultūros. Lietuvą jis vadindavo mitų ir poezijos žeme. Jam visada svarbiausios buvo dvi vietas: vaikystės Šeteniai ir jaučių Vilnius.

Poemoje „Kur Saulė teka ir kur nusileidžia“ jis kalba apie Lietuvą, ne apie Lenkiją, artimą protėvių žemę. Šios poemos rašymas buvo vienas sunkiausių su darbu susijusių momentų Cz. Miloszo gyvenime. Būtent tada jis pradėjo versti Bibliją. Rašant poemą Lietuva jam prieš akis stojo ypatingais vaizdais. Tai sudėtingas kūriny, jame daug išrašų iš senovės literatūros, enciklopedijų. Cz. Miloszas universiteto bibliotekoje ieškojo senovinių Lietuvos aprašymų, nagrinėjo žemėlapius, kitokią seną informaciją.

– Cz. Miloszo kūrybiniam gyvenimui buvo sunkių tarpsnių?

– Taip. Vienu metu jis manė, kad daugiau nerašys, bet sukūrė „Pavergtą protą“, kuris buvo savotiška terapija, ir kūrė toliau. Nors eilėraščius raše daugiau kaip 70 metų, jų yra tik apie 700.

– Ar poetas save labiau laikė liečiu ar lenku?

– Manau, dabar mums tai svarbu, turime sau atsakyti, kas esame: lietuvių, lenkai, žydai. Cz. Miloszas gyveno kitu laikotarpiu, kai taubybė neturėjo esminės reikšmės, buvo labiau simbolinis dalykas.

– Kaip Cz. Miloszas jautėsi, kai po penkiasdešimties metų vėl atvyko į Lietuvą?

– Po 52 metų apsilankęs Lietuvuje, jis paraše eilėraščių ciklą, kuris ir pavadintas „Lietuva po 52 metų“. Manau, eilės yra Cz. Miloszo išgyvenimų kalba. Jeigu ką nors ir padėkė, tai nėra taip svarbu, palyginti su tuo, ką paraše. Vilnius pasiekė, nebuvo pažinotų, kadais čia vaikščiojusiu žmonių, bet miesto dvaysia išliko. Negalima daug kalbėti apie poeziją, geriau ją skaičiuoti ir taip pažinti kūrėjā.

– Cz. Miloszui suteiktas Lietuvos garbės piliečio vardas, jis apdovanotas Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino ordino Komandoro didžiuoju kryžiumi. Ar poetas tai džiugino? Kaip jis vertino apdovanojimus?

– Gal Cz. Miloszui nebuvu parodyta tiek pagarbos, kiek norėtusi,

bet svarbiausius apdovanojimus jis gavo. Pirmiausia – mažojo Nobelio premiją, vėliau – Nobelio. Tai jam buvo labai reikšmingi, svarbūs įvertinimai. Kaip ir skirtieji Lietuvos. Nors, turiu pasakyti, į apdovanojimus jis žvelgė per tam tikrą atstumą.

– Kas jums buvo maloniausia ir sunkiausia dirbant Cz. Miloszo sekretoriu?

– Maloniausia ir sunkiausia tas pat – bendravimas su labai iškiliausia asmenybe. Manau, nesudariau jokios distancijos tarp savės ir poeto, o ir Cz. Miloszas buvo be kaukės. Kai pyko, tai pyko ir leido suprasti, kodėl yra nepatenkintas, jei būdavo pavaręs, tiesiog užmigdavo, o jeigu kas nors nedomindavo, paprasčiausiai „atsijungdavo“...

– Tokių išskirtinių kuriozinių situacijų buvo nemažai?

– Buvo. Man tekėdavo atlikti įvairus darbus, dažniausiai ateidavo sportiškai apsirengusi. Dirbo me prie didelio, erdvaus stalo, sėdėjome vienos priešais kitą, o kuras galima sudėti tik vienoje vietoje, ten Cz. Miloszas laikė savasias. Aš sėdėjau prispausta prie sienos kitose stalo pusėje. Tik po 4 metų išdrįsau pasakyti poetui, kad kiek pasislinktų. Jis paklausė, kodėl. Atsakiau, kad man taip nepatogu, neturiu kur pasidėti kojų (kas dirba kompiuteriu, žino, kaip svarbu patogiai atsisesti, antraip greitai pradeda skaudėti nugara). Jis atsakė: „Gera“, – ir patraukė kojas apie 30 centimetrų. Paskui pastebiu: keista, Cz. Miloszas nediktuoja. Pakeliu akis – žiūri į mane. Tąkart buvau atėjusi su sijoneliu ir aukštaukliais. Jis man ir sako: „Kokie gražūs jūsų bateliai.“

Kartą poetas paprašė, kad išvirčiau ką nors vakarienei, geriausia – manų košės. Paklausiau, kokią mėgsta – vien su pienu, saldią ar pasūdytą. Atsakė: „Nesukit man galvos, geriau kaip nors išvirkit.“ Išviriau taip, kaip sūnui.

Jau po Cz. Miloszo mirties poetas Tadeuzas Rozewiczius pakvietė mane aptarti kelių klausimų. Daugeliui Cz. Miloszo draugų ir pažiūstamų aš buvau tik balsas, niekas manęs nepažinojo, nematė. T. Rozewiczius mane išvydės labai nustebo ir pradėjo juoktis: „Jūs tokia smulkutė. Išivaizdavau, kad tai jės sekretori...“ Ir skėstelėjo rankomis, rodydamas solidžius matmenis.

– Ar tai, kad dirbote Cz. Miloszo sekretore, jus pačią inspiravo imtis kūrybinės veiklos?

– Tai padarė mane poeto kūrybos žinovė ir ragina galvoti, rašyti apie jį. Jau po Cz. Miloszo mirties, 2006-aisiais, iš rankraščių parenkiai spaudai paskutines poeto eiles. 2009-aisiais – tarptautinę jo bibliografiją, pernai – „Pamästymus apie Č. Milošą“, šiemet – gyvenimo ir kūrybos kalendorių.

– Ar Cz. Miloszo etapas jūsų gyvenime jau baigėsi?

– Nemanau. Šiuo metu esu poeto buto ir archyvų Krokuvoje saugotoja, norėčiau parašyti dar vieną knygą apie Cz. Miloszą kaip apie mistikos ieškotoją, atskleisti jo vidų. Visgi tikiuosi, kad iki pat mirties nebūsiu Cz. Miloszo sekretore, dar sugebėsiau atlikti ką nors kito. Bet negaliu apie jį negalvoti. Tik dabar pradedu suvokti, kaip reikšminga buvo viskas, ką patyriau dirbdama tą darbą.

Kalbėjosi Daiva ČERVOKIENĖ
Autorės nuotrauka

Agnieszka Kosinska Vilniaus knygų mugėje.

Gediminas JANKAUSKAS

Jau šešioliktaji kartą žiemos parodijos vairikuojantis festivalis „Kino pavasaris“ pasiūlė Lietuvos žiurovams mažiau programų nei ankstčiau, bet jos dabar apima daugiau filmų (liūto dalis atiteko konkursinei programai „Nauja Europa – Nauji vardai“ ir pagrindinei programai „Horizontai“). Kino gurmanams paruoštos dvi autorinio kino retrospektivos, pristatancios Šarūno Barto ir Pietų Korėjos režisieriaus Kim Ki-duko kūrybą.

Festivalis kasmet plečia dalyvių skaičių, o filmų geografija nusidriekia iki tolimiausių šalių. Šis tradicinis renginys – kasmet vis stiprėjanti atsvara Holivudo komercinei produkcijai. Vilniuje net keliuose kino teatruse vykstantis „Kino pavasaris“ turi tik vieną trūkumą – kitus Lietuvos miestus pasiekia vos keli gausių programų filmai, atrodantys tarsi trupiniai, nubirę nuo didelio šventinio pyrago. Kadangi pažiūrėti visu filmu neįmanoma, tenka griebtis kino kritikams festiwaliuose įprasto metodo – atidžiai tyrinėti programos išsklotines ir, vadovaujantis subjektyviais kriterijais, rinktis tuos „perliukus“, kurie atrodo įdomiausi.

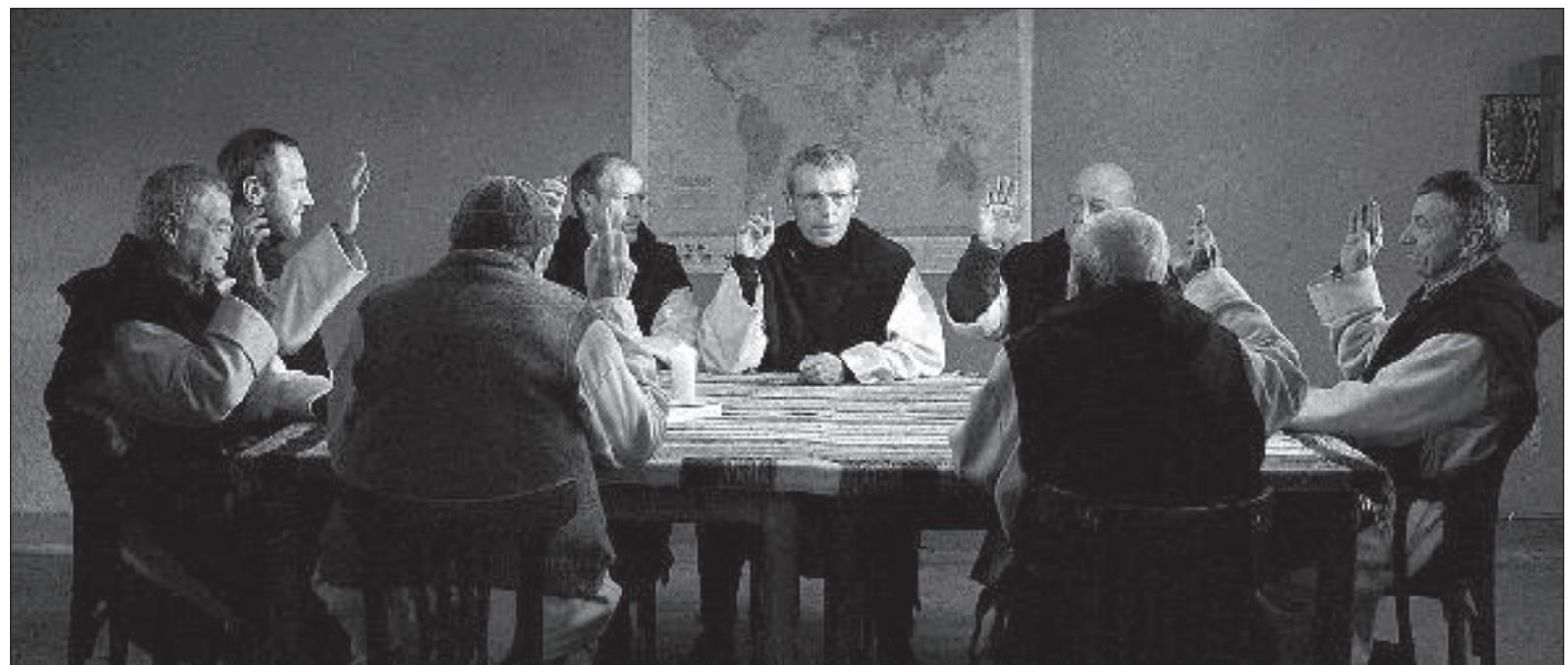
Amžinos revoliucijos šauklys

Poto, kai 1984-aisiais mirė režisierius Francois Truffaut, o pernai į tobulesnį pasauly pasitraukė jo kolega Claude'as Chabrolis, Jeanas-Lucas Godardas liko vienas iš nedaugelio prancūzų „Naujosios bangos“ pradininkų, kuris vis dar yra rikiuotėje ir retsykiai primena apie save taip, kaip buvo įpratęs tai daryti jau penkias dešimtis metų – provokuodamas aršius ginčus savo darbais ir viešais pasiskymais.

Jei į vieną vietą surinktume J. L. Godardą charakterizuojančius apibūdinimus, susidarytų ilgas netikėčiausiu komplimentų ir įžeidžių epitetų sąrašas. F. Truffaut bendros karjeros pradžioje teigė, kad J. L. Godardas populiarumu pranoko popiežių ir tik šiek tiek nusileidžia bitlams. Tačiau ne visi filmų kūrėjai tokiai nuomonei tada pritarė. Štai Ingmarui Bergmanui J. L. Godardo filmai atrodė labai nuobodūs, o amerikietis Orsonas Wellesas teigė, kad viša jo filosofija išsitenka ant adatos smaigalio.

„Po jauno ir nuoširdaus genijaus išvaizda slepiasi karjeristas, oportunistas, pesimistas, mizantropas, fatalizmo dainius – paprasciai kalbant, nepriekaištingas buržuazinių idealų gynėjas“, – tokią „plačią“ garsaus režisieriaus charakteristiką praėjusio amžiaus septintojo dešimtmecio viduryje pateikė vienas prancūzų žurnalistas. O maištingają 1968 m. gegužę J. L. Godardas buvo aktyvus antiburžuazinės revoliucijos dalyvis, raginės respektabilių publicą nutraukti Kanų kino festivalį ir eiti į barikadas. Ne tik raginės, bet ir dalyvavės studentiškose demonstracijose ir suvirėmimuose su policija.

Tokios pat permanentingos buvo ir J. L. Godardo politinės pažiūros, švytuoklės principu svyravusios nuo vieno kraututinumo prie kito. Jau už pirmajį filmą „Iki paskutinio atodūsio“ (1960 m.), kuriame griaudėti tradicinės pasakojimo ir montavimo taisyklės, režisierius pelnė maištin-

„Apie dievus ir žmones“. Filmas, vedantis žiūrovą į katarsio aukštumas.

„Kino pavasaris“ laužo klišės

ko ir revoliucionieriaus pravardę. Filme „Mažasis kareivis“ (1963 m.) autorius politinis nihilizmas pasireiškė sugebėjimu už karą Alžyre įžieisti ir kairiuosius, ir desiniuosius (politiku tapę šio karo dalyvis Jeanas-Marie Le Penas net reikalavo iš J. L. Godardo atimti pilletybę, o jis patį nedelsiant ištremti iš Prancūzijos). Filme „Vyriška – moteriška“ (1966 m.) J. L. Godardas anuometinių jaunimą pavadino „Marx'o ir coca-colos vaikais“ už placių paplitusių madų aklai žavėtis kairuoliškomis idėjomis, gabinti amerikietišką popkultūrą ir propaguoti seksualinės revoliucijos lozungus. Antisovietiniu paskviliu pramintoje „Kinėje“ (1967 m.) režisierius jau solidarizavosi su dogmatikais maoistais ir jų radikalais šūkiais (vienas šio filmo herojų, studentas Sergejus Kirilovas, net rengėsi nužudyti sovietų kultūros ministrą). „Savaigalis“ (1967 m.) alsavo „urvine“ anarchistine dvasia (čia buržuazijos atstovus greitkelyje terorizavo „Išvadavimo fronto“ partizanai, keikiantys amerikiečius, cituojantys Engelsą bei „Komunistų partijos manifesto“ teiginius apie būtinybę naikinti buržuazinę santuoką, o požiūrį į klasinį priešą grindžiantys... kanibaliništais ritualais. Vėliau J. L. Godardo politinių pažiūrų evoliucija stebino ne mažiau spalvingomis metamorfozėmis. Aštuntojo dešimtmecio pradžioje „amžinas anarchistas“ metėsi į formalistinių eksperimentų sūkurius ir ilgai plėtojo radikalais ekstremizmo kiną, kupiną revoliucinės propagandos šūkių. Devintojo dešimtmecio viduryje jis šokiravo Kataliku Bažnyčią ateistinėmis erezijomis filme „Šlovė tau, Marija!“ (1985 m.), jos, anot popiežiaus Jono Pauliaus II, „giliai įžeidžia tikinciuju jausmus“.

„Kino pavasaryje“ parodytas naujas J. L. Godaro filmas „Socializmas“ turėtų būti suvokiamas kaip dar viena „permanentinės revoliucijos“ teoretiko nuolat kintančių politinių pažiūrų programa. Tik ši kartą ją suprasti ne taip paprasta. Nelengva net išvardyti visus autorius, kurių minti-

Šarūnas Bartas pagaliau sulaukė išsamios retrospektyvos.

mis režisierius iliustruoja savo naujausią opusą – čia S. Becketto ir Levi-Strausso citatos susipina su politiskai nekorektiškais prisipažinimais („Aš nemyliu nė vienos tautos – nei prancūzų, nei amerikiečių, nei vokiečių, nei žydų, nei negru“) ir kategoriskais teiginiais „Pinigai – tai vi suomeninis gėris“ arba „Visi gali eligitis taip, tarsi Dievo nebūtū, tik niekšai dabar tapo nuoširdesni“. Prasibrauti pro panašių sentencijų miškų neįmanoma.

Pradėjęs nuo kelionės kruiziniu laivu po Viduržemio jūrą ir jau pirmuose kadruose užfiksavęs metaforišką tokios siuzetičių konstrukcijos („Odisėja“) esmę režisierius kartais išsako „Kvailių laivo“ istoriją įterpią skirtingu žanru „inkluzu“. Sensacinius jū – priminimas apie 1936 m. iš pilietinio karo apimtios Ispanijos ir Sovietų Sąjungą respublikonu išgabentas Rezervinio banko atsargas, kurių geras trečdalis kelionės metu paslaugai išgaravo. Filme minimiai ir placių paplitusi versija apie Trečiojo reicho pėdsaką šioje byloje. Bet režisierius rimtai neplėtoja šito istorinio detektivo peripetijų, o nutiesia prakeikto aukso gijas iki senovės inkų ir egiptiečių laikų. Panašiai elgiamasi ir su kitomis papildomomis siužeto užuomazgomis, kurios toli gražu ne visada rutulijoamos, o keli nauji personažai pamirštami tuoju po jų pasiodymo.

Ziūrėti J. L. Godardo filmus visa-

da nelengva. Bet „Socializmas“ pelnytais pretenduojama būti pavadintas ne suprantamiausiu „ant genialumo ir beprotybės ribos“ esančio klasiko darbu, prie kurio DVD įrašo reikėtų pridėti dar vieną diskelį su filmo komentarų komentarais. Be jų, ko gero, gali apsieiti tik paskutinė filmo sentencija: „Kai įstatymas neteisingas, teisingumas yra auksčiau įstatymo.“ Todėl ją ir palydi finalinė replika: „No comment.“

Juokis, pajace!..

Ispanijos pilietinis karas J. L. Godardo „Socializme“ tebuvo vienas iš daugelio pretekstų pažongliuoti istorinėmis citatomis. O ispanų režisierius Alexas de la Iglesia filme „Balladė liūdnajam trimtui“ į šio istorinio laikotarpio realijas žvelgia kaip į ekscentriškus ir šiurpą keliančius cirko atrakcionus. Skirtingų kartų išpanų režisieriai dažnai žvilgsnius nukreipdavo į diktatoriaus Franco fašistinio režimo laikus kaip į neįsemiamą šaltinį, duodantį peno dramatiškoms, groteskiškoms, absurdžiškoms, tragikomiškoms ir net siurrealistinėms istorijoms. Jau atrodė, kad ką nors nauja pasakyti neįmanoma. Tačiau režisierius A. de la Iglesia ryžtasi savitai istorinių išvykių revizijai ir jau nuo pirmų kadrų pribloškia labai originalia metafora.

1937-ųjų Madride cirko trupė linksmina vaikus, šventinio renginio fone girdimi bombardavimo garsai. Staiga, dar nepasibaigus dviejų

Nemunas •
2011 m. balandžio 7–20 d.,
Nr. 13–14 (331–332–772–773)

„Kino pavasaris“ laužo klišės

Atkelta iš 9 p.

Svarbūs filmo įvykiai rutuliojasi 1973-aisiais, kai iki diktatoriaus Franco mirties liko vos dveji metai, o būsimam „Baladės liūdnajam tri-mitui“ režisieriu buvo aštuoneri. „Aš gyvenau tada nesibaigiančiamame košmare, – pasakoja A. de la Iglesia. – Prisimenu sprogimus ir smurtą gatvėse, o televizoriaus ekrane mirgėjo reportažai apie premjero Carrero Blanco nužudymą ir juokingų klounų veidai. Šis filmas yra mano kerštas praeicių, kerštas, pasireiskiantis griovimu.“ Šiuose žodžiuose slypi ir filmo idėja, ir stilistikos, ir nusistovėjusių mitų žlugdymo pateisinimas. Beje, labai ispaniškas... Nes tik ispanas galėjo sukurti tokią šiurpą keliančią pagrindinės filmo temos parafrazę: jau išprotėjęs Chavjeras savo klouno kostiumu su popiežiaus tiarą primeinancia kepure, sėdėdamas ant pilietinio karo aukų kaulų po bažnyčia Kritisijų alėjoje, žiūri kažkada beprotiškai populiaus dainininko Rafaelio muzikinį klipą, kuriamo baltais klounų vaidinanti estrados žvaigždė atlieka liūdną dainą apie trimąt, apraudantį mirusią praeitį.

A. de la Iglesia šiandien deramai tėsiai ispanų kino tradicijas. Ypač gerai jis perprato Luiso Bunuelio ir Carloso Sauros pamokas, todėl sudidele meile cituoja abiejų klasikų kūrybą. Ir ne tik citatomis puosia savo filmą. Režisierius padeda suprasti Pablo Picasso paveikslą „Gernika“ ir Salvadoro Dali makabrišką „Pilietinio karo nuojautą“, kurią jos autorius taip komentavo: „Sie monstrai įkūnija ne tik ispanų pilietinio karo siaubus, jie yra bet kokio karo šméklos.“

Nepamiršk, kad mirsi

Prancūzų režisierius Xavier Beauvois drama „Apie dievus ir žmones“ atkuria tikrais faktais paremtą istoriją, kuri prasidėjo 1991-ųjų gruodį, Karingojo islamo fronto atstovai tada Alžyre laimėjo pirmajį parlamento rinkimų turą. Kai teroristų auka tapo prezidentas Mohamedas Boudiafas, kilo neramumai, šalyje teko skelbtis nepaprastąjai padėti. Ginkluota islamistų grupė (GIA) pareikalavo, kad visi užsieniečiai paliktų Alžyrą. Ypatingos neapykantos sulaukė prancūzai. 1996-ųjų gegužė maisininkai pagrobė septynis katalikų vienuolius, cisteriečių ordino narius, ir po nesékmengų debybų su Prancūzijos valdžia visus juos nužudė.

Filmo pradžioje niekas nepranašauja baisios tragedijos. Vienuoliai seniai integravosi į kalnų miestelio gyvenimą – jie gydo ligonių, šelpia vargsus, prekiauja turuje pačių surinktu medumi, guodžia nelaimėlius ir dalija naudingus patrimonus. Jų buitis skurdi, bet santarvė ir bendra maldą vienuolius paverčė tikrais askezės riteriais. Nesiengdamas suprišeinti katalikų ir musulmonų tikėjimų, režisierius visgi vienuolyne charakterizuoja kaip prancūziskos dvasios ir kultūros bėsioną.

Nedažnai kine galima pamatyti taip gražiai atkuriama religinės aplinkos pasaulį. Tyla ir susikaupimas, ramūs pokalbiai prie bendo stalo, įkvėptas kolektivinis giedojimas, teologiniai ginčai – visa atrodo beveik kaip autentiška dokumentika, nors subtili operatorės Caroline Champetier kamera ši sakralinio grožio pasauli neįkyria „dekoruoją“ tokiais rakursais, kad nejučia pri-

„Patvirtinta kopija“. Žaismingas ir gilus Abbas Kiarostamio šedevras.

Filmas „Poezija“ savo stilistika ir ižvalgomis primena eileraštį.

simeni Rembrandto, Eugene'o Delacroix ar Jeano-Augusto Ingreso tapbos šedevrų kompozicijas.

Ramybės dvišių brutaliai sutrikdo ginkluoti žmonės, šv. Kūčių vaikarą įsibrovę į vienuolyną. Šią pirmąją pykčio ataką tėvai Kristianas (aktorius Lambertas Wilsonas) atremia cituodamas Koraną. Deja, kitas susidūrimas su islamistais beveik vienoms vienuoliams baigiasi tragediškai. Bet prieš tai jie „paskutinės vakarienės“ metu sutvirtino savo apsisprendimą pasilikti atviru balsavimu, vyno taure ir tragiskos lemties persmelktą P. I. Čaikovskio „Gulbių ežero“ muziką.

Panašu, kad šio filmo režisierius X. Beauvois į tokią atomazgą ėjo nuosekliai. Mirties sėsėlis ryksus ir ankstesniuose jo filmuose apie policijos darbo specifiką („Jaunasis leitenantas“, 2005 m.), protą atimančią meilę („Pagal Matą“, 2000 m.) ir apie AIDS pavoją („Nepamiršk, kad mirsi“, 1995 m.). „Apie dievus ir žmones“ vairiuoja režisierius pastanegas vesti žiūrovus į šviesaus kataršio auksumas. Juk pasakyta (ir tai patvirtina pradinis filmo titras): „Jūs esate dievai ir visi Aukščiausiojo sūnūs. Tačiau jūs mirsite kaip žmonės ir krisite kaip bet kuris iš kūnigaikščių“ (Ps. 81 (82)).

Dar viena svarbia mintimi, jau išeinančiai už filmo siužeto ribų, bet liekančia aktualia visais laikais, tampa filosofo Blaise'o Pascalio žodžiai: „Žmonės niekada nedaro blogio taip tobulai ir su tokiu džiaugsmu, kaip tada, kai jie prisidengia religiniuose jausmaiši.“

Tylus stebėjimai

Šiandieninis Rusijos kinas kaip niekada anksčiau pasiskirstęs į du nesukinti nesusiekiančius kraštutinius. Viename poliuje – masiškai gaminamas niekalas su televizijos išpopularintais šou verslo VIP veidais, madingais drabužiais, prabanga tviskančia aplinka ir absoliučiai primitiviu turiniu. Kitame poliuje – didžiųjų ekranų dažniausiai taip ir nepasiekianti „festivalinė“ produkcija, neleidžianti pamiršti, kad šios šalies prestižą kadaise gynė ne tik

kos“ laikų vadinami filmai, kurių autoriai dėl meninio efekto sąmoningai tirštino spalvas ir lenktyniavo tarpusavy, kas Rusijos gyvenimą parodys juodžiau). Tačiau S. Loznico „Mano laimė“ atrodo radikalesnė (taip pat tikresnė, beviltiškesnė ir aktualesnė) už juos visus. Ir ne dėl didesnio natūralizmo. Visk lemia jokių kompromisių nepriapžianti režisieriaus pozicija, nenumatanti nei išeities iš dabartinės Rusijos gyvenimo „tamsybų“, nei meninio katarsio galimybių.

Istorija apie sunkvežimio vairuotoją Georgijų, išvežusį miltus, bet pasiklyduis motués Rusijos platybėse, pradžioje primena tradicinį „kelio filmą“. Tačiau greitai suapranti, kad tai labai apgaulinga pradžia, o pavadinime esantis žodis „laimė“ čia reiškia tik miraž. Užtai tikrą realybę liudija jau pirmasis kadras, kuriame žmogus (nužudytas ar tik apsvaigintas?) įmetamas į duobę, užpilamas betonu ir žemėmis. Simbolis siaubingas, bet ir labai tikroviskas – dabartinėje Rusijoje su BET KURIUO žmogumi taip gali būti pasielgta. Kiekvienas vairuotojo Georgijaus sustojimas tik patvirtina, kad žodis „žmogus“ čia jau seniai neskamba išsidžiai. Ir karas nesibaigė 1945-aisiais. Karas prieš paprastą žmogų Rusijoje nebuvo nutrukės né akimirkai. Abejoniu dėl to po šio filmo tikrai nelieka.

Ne linksmesnes išvadas formuluoja ir „Tyliųjų stebėtojų“ režisierius Aleksejus Fedorčenka. 2005-aisiais Venecijos kino festivalyje jo darbas „Pirmieji Ménulyje“ apdovanotas „Horizontų“ sekcijos prizu kaip geriausias dokumentinis filmas. Keisia, kad ši priza skyre žiūri nariai net nesuprato, jog tai dokumentinė stilijų imituojanti mistifikacija, kurioje rimtai (?) teigama, kad sovietų mokslininkams pirmąjį skraidantį aparatą į kosmosą paleisti pavyko jau 1938-aisiais. Apie tai neva liudija. Čilėje nukritusi kažkokio skraidančio objekto dalis, saugoma slapčiausio Jungtinės Tautų archyvuose... Vakaruose tokius filmus įprasta vadinti naujadaru „documentary“ (apgaulinga dokumentika).

„Tyliųjų stebėtojų“ stilistika nėra tokia apgaulinga, bet tikrovė iš ekrano dvelkia taip stipriai, kad užmiršti, jog tai vaidybinius filmus, sukurtaus pagal jauno rašytojo Deniso Osokino knygą. Pinigus filmų kūrimui skirtant organizacija „Goskino“ atsisakė „Tyliuosius stebėtojus“ finansuoti, nes tai neva pornografija. Kaltinimas, žinoma, absurdžias. Taip gali sakyti tik priimtyvios mastystenos žmonės, nesugebantys suprasti, kad ir šie „kelio filmo“ struktūrą pasirinkę autorai kuria savotišką utopiją, vėsdami savo herojus ne tiek per realią erdvę, kiek per laiką – link gyvenimo ištakų, mirties ir amžinojo gyvenimo.

Tikra poezija ir patvirtintos kopijos

Tikros poezijos „Kino pavasaryje“ netruko. Susimąstyti verčia viena specifinė aplinkybė – tokio kino pavyzdžių daugiausia atkeliavo iš tolimumų Rytų Pietų Korėjos režisierius Kim Ki-duko kūrybos retrospektyvoje ji buvo svarbiausias komponentas. Filmą „Pavasaris, vasara, rudo, žiema... ir vėl pavasaris“ (2003 m.) net būtų galima vadinti pačiu poetišku festivaliu filmu, kuriamės gražiai susipynę rytietyška dvasia ir išmintis, painūs emocinai niuansai ir amžinos vertybės. Esteitiskas budistinis pasakojimas smelkiasi į ramybės ir aistros, kančios ir palaimos, gėrio ir blogio gelmes. Nuostabaus grožio gamtos kampeleyje nufilmuotoje istorijoje pasakojama apie vienuolio gyvenimo ciklą, kuris taip pat paklūsta keturiems metų laikams.

Paprastumu ir gilumu pakerėjo

dar vienas Pietų Korėjoje sukurtas filmas lakonišku pavadinimu „Poezija“ (ji statė buvęs Pietų Korėjos kultūros ministras Lee Changdangas). Tai jaudinantis pasakojimas apie jautrios sielos šešiasdešimtmeterę Miją, kuri pragyvenimui užsidirba tvarkydama pagyvenusio ir paralyžiuotu vyriškio namus. Po infarkto neatsigaunantis liganis vienai bando parodyti susizavėjimą juo besirūpinančia moterimi. O ji, kartą pamačiusi skelbimą, ima lanstyti poezijos rašymo kursus. Ieškodama tobuliausiu žodžiu savo jausmams išreikštį, moteris bando užmiršti rutiną, nors nesenai nustatyto Alzheimerio ligos simptomai vis labiau pakerta jos kūrybines galias. Kai Mijo anūkas prisideda prie žiuraus nusikaltimo, poezija moteriai tampa vieninteliu būdu atsiriboti nuo kaltės jausmo ir ją supančio smurto.

Poezija kaip apsauginė reakcija. O koks dar gali būti eileraščio vaidmuo šiuolaikiniame pasaulyje, kuriame nelieka vietos poezijai? Taip tikriausiai vis dažniau susimąsto europiečiai. Bet „Poezijos“ režisierius (anksčiau rašęs ir knygas) dar nepamiršo, ką poezija iš tikrujų reiškia. „Stai obuolys. Pažiūrekite į jį ir pasakykite, kiek kartų jis matėte? Aš jums pasakysiu – nė vieno! Pažvelkite į obuolį taip, tarsi matote jį pirma kartą. Taip, tarsi net buvote užmiršę patį žodį „obuolys.“

Tokią poezijos sampratą ir iliustruoja šis filmas, savo stilistiką, filosofinėmis įžvalgomis ir intonacijomis primenantis eileraštį. Tikri menininkai žino, jog poezija – vienintelis būdas išlaikyti pasaulio vientisuam ir groži, kai jis pamatai tarsi pirmą kartą.

O stai japoniška „Norvegų giria“ (režisierius Tran Anh Hungas), sukurta pagal „kultinių“ rašytoju dažnai vadinamo Haruki Murakami romaną, nepateisino lūkesčių. Literatūros kritikai įprato šį romaną lyginti su Jerome'o D. Salingerio „Ringuose prie bedugnės“. Nesiimu greitinti šių dviejų literatūros kūrinių. Bet filmas aiškiai „slysta“ knygos teksto paviršiumi, nes visas pastangas pažvelgti giliau „neutralizuojant“ tobulos kadro kompozicijos ir labai gražūs vaizdai, kurie ilgai išgaliui ir varginia, ir net ima erzinti.

Galima būtų pasamprotauti apie tai, kad poetiški tekstai ar subjektinius emocijines būsenas pertekliai proza retai kada sulaukia adekvataus įkūnijimo kine. Betgi visada yra ši teiginj paneigiančių pavyzdžių. Vieną jų pateikė Irano režisierius Abbasas Kiarostami. Pagrindinėje jo „Patvirtintos kopijos“ idėja pradžioje iliustruojama meno tyrimu ir logikos nestokojančiu disputu apie kopijos pranašumą prieš originalą. Jeigu „Džokondos“ originalas buvo Mona Liza, vadinasi, genialus Leonardo da Vinci ševedras irgi yra kopija! Anglių kultūrologas Džeimsas Mileris (aktorius Williamas Shimellis) tokius argumentus savo knygoje pateikia ir daugiau. O atvykės į Toskaną pristatyti „Patvirtintą kopiją“ Italijos skaitytojams, gauna galimybę savo teorinių postulatų teisingumą patvirtinti praktiskai. Knigos pristatyme rašytojas sutinka prancūzų antikvariato galerijos savininkę (jā suvaaidino Juliette Binoche). Jūdviuje kelionė po Toskaną bei pokalbiai ir sudaro filmo turinį, per teikta ilgais statistikais epizodais. Paskui, kai vienoje kavinėje jie palaikomis su tuočtiniais, abu mielai leidžiasi į azartą žaidimą ir vaidina porą, neva susipažinusia šiose apylinkėse prieš penkiolika metų. Taip realybė užleidžia vietą fantažijai, o herojai net nepastebi, kaip pavirsta kopijomis.

Kultūrologinį bei gyvenimišką originalo ir kopijos santykį „Patvirtintos kopijos“ autorai išnagrinėja puikiai. Lieka tik suprasti, ar kinas kopijuoją gyvenimą, ar atviršciai...

Klasikos festivalio naujovės

Eugenija ŽAKIENĖ

Su pirmais pragiedruliais, su pavasariniiais vėjo gūsių, lietumi ir šviesia nuotaika prasidėjo XIV kompozitorų Edvardo Griego ir Mikalojaus Konstantino Čiurlionio muzikos festivalis. Šiemet jis igavo itin platų kontekstą, kaip vienas iš gausybės M. K. Čiurlionio mirties 100-mečiui skirtų renginių. Tačiau nemanau, jog ši aplinkybė iš esmės palietė festivalio koncepciją ar siekius; atrodo, kiekvienais metais, nepriklausomai nuo paskelbtų datų, šis klasikos forumas atgaivina mūsų atmintyje vertingiausių M. K. Čiurlionio ir šiaurės tautų opusus, supažindina su naujausiais projektais, eksperimentine muzika ir jaunais atlikėjais. Tad keturioliktojo festivalio programą papildė keletas netikėtos menų sintezės vaikų, muzikai į pagalbą pasitinkus vaizdo meną, šviesas, kiną, tapybą (festivalio pradžios diena sutapo su tapytojo Osvaldo Jablonskio paveikslyų ekspozicijos atidarymu Filharmonijos fojė). Šioje „vizualioje“ aplinkoje pradedamas koncertas „Šiaurietiški susitikimai“ buvo tradičiai kamerinis, o drauge ir nepaprastai grynas, tikras, nuoširdus. Skambėjo vokalinė muzika, pirmoje

dalyje – Danijos, Švedijos, Suomijos, Norvegijos autoriių, antroje – italių kompozitorius opusai. Kaip jau esame įpratę, atlikėjos Asta Krikštūnaitė ir Audronė Kisieliūtė žavėjo aukščiausiu profesionalumu, muzikine įtaiga, derančia su polékiu, lengvumu ir stilingumu. Didesnė dainų dalis atlakta originalo kalbomis, taip itin pagerbiant ne vien italus, bet ir šiaurės tautų astovus. Atrodė, niekas neprikygo E. Griego meilės lyrikai – didelio emocinio užtaiso melodijoms ir itin spalvingai harmonijai. Klaušantis puikių romansų, nejučia pagalvodau apie tą, kuriai jie buvo sukurti, nes, anot autorius, „visos mano dainos gimė iš širdies gelmės. Visos jos skirtos mano žmonai Ninai. Nuo to laiko, kai ją pažinau, jausmus išreikšti daina tapo tokia pat būtinybė, kaip ir kvėpuoti...“ (iš E. Griego laiško H. Simui). Netylantis muzikinis meilės įrodymas...

Kitą vakarą tamsoje skendinčioje salėje sklandė eksperimentinių (akustininių ir elektroninių) kompozicijų garsai ir vaizdai. Trimitininkas iš Norvegijos Nilsas Peteris Molvaeris, padedamas kolegų Tordo Knudseno (šviesų, videoinstaliacijų kūrėjo) bei garsio režisieriaus Johnny'o Skallenbergo, pagrojo savotiską vieno kūri-

nio koncertą. Muzika ir jos vizualiosios palydovės neskubria „tekėjo“, plėtojosi, įgaudamos vis kitokių padidintų, vienus klausytojus užbūrė, kitus atpalaidavo, o kai ką – įpratusi prie konkretesnės žanrinės išraiškos ir tradiciškesnės formos – nuvylė. Bet nepaliko abejingų...

Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo diena paminėta derama patriotine gaida; išsimtinai kauniečių muzikinės pajėgos – valstybinis choras, simfoninis orkestras, dirigentas Petras Bingelis – atliko M. K. Čiurlionio harmonizuotą dainą, kantata, simfoninę poemą „Miške“, E. Griego kantatą „Tėvynės ilgesys“ ir naujausią Vlado Švedo simfoniją.

Šeštadienio vakare gausiam Kauko kultūrinės visuomenės būriui pašiūlyta įvertinti 2009 m. „Europos kultūros sostinės“ projektą – danų režisieriaus Carlo Theodoro Dreyerio filmą „Žanos d'Ark aistra“, „igarsintą“ Broniaus Kutavičiaus muziką. Šis Lietuvos ir Danijos meninio bendradarbiavimo vaisius, tapęs neabejotinai ryškiu šiamečio festivalio akcentu, paliko labai stiprū emocinį pėdsaką. 1927 m. sukurtas nebylus filmas laikomas vienu iškilusiu kino meno raidoje; santūriomis prie-monėmis jis tapo herojės emocinę

Nilsas Peteris Molvaeris.

būseną ir tvirtą apsisprendimą nenuolti nuo kančią lemsiančio kelio. Vizualinė išraiška (dažniausiai vien aktorių mimikos galimybės) sukrečia net ir dabartinių žiūrovą. O lietuvių kompozitorius sukurtą muziką yra tokia organiška, kad atrodo gimusi kartu su režisieriaus sumanymu. Ji neiliustruoja filmo, bet nepaprastai tiksliai, asketiškai gyvuoja šalia vaizdo ir kuria savasias įtampas, kulminacijas. Šv. Kristoforo kamerinio orkestro ir dirigento Donato Katkaus muzikavimas bei garso takelis su choro giesmių išrašais nuaudė itin dvasingą terpę filmo istorijai plėtot...

Koncertą aplankės Danijos ambasadorius Jorgenas Molde parodė išskirtinį dėmesį šiam projektui ir muzikos festivaliui, be kita ko, ir suinteresuotumą dar glaudesių bendradarbiavimui kultūros srityje.

Baigiamojo vakaro programa pateikė rimtą simfoninės muzikos panoramą ir turėjo nemažai intrigos – retokai „gyvai“ atlikamą M. K. Čiurlionio simfoninę poemą „Jūra“, profesoriaus Vytauto Landsbergio skambinimą ir negirdėtą kūrinių („Triptikas“ fortепijonui ir orkestrui, idėja V. Landsbergio, transkripcija Viktoro Barsovo, orkestro partiją redagavo Pavelas Koganas, fortėpijono – V. Landsbergis).

Alikta tarp simfoninių kūrinių, jis, manyčiau, sekmingai papildė originalią M. K. Čiurlionio kūrybą, susidedančioje iš trijų fortėpijoninių opusų (Variacijų „Sefaa Esec tema“, „Tėve mūsų“ ir Fugos b-moll) kompozicijoje atsispindėliau autorius muzikinės kalbos bei emocinės sferos ypatumai, jis yra trauklios aforistiškos formos.

Minėtų koncerto intrigų sąrašą pildės dar ir nedžiai atlikama „Kęstutio“ uvertūra, V. Landsbergis sutiko papasakoti apie paskambintą kūrinių: „Triptiką“ atlikau ne pirmą kartą. Jis buvo paruoštas ir suredagotas Pavelo Kogano (Rusija) iniciatyva, o man kartu su jo dirigojanamu orkestru 1998 m. teko netikėta ir nesapnuota proga groti M. K. Čiurlioni Maskvoje, P. Caikovskio konseruatorijos Didžiojoje salėje. Ši kompozicija dukart skambėjo ir Lietuvoje, su P. Kogano atlikome ją Vilniuje bei Kaune, ko gero, metams praėjus po maskvietiškos premjeros. Buvo ir kitų susidomėjusių dirigentų, bet, deja, idėjos liko idėjomis... Džiaugiuosi, kad Lietuvoje nuspresta atlkti šį opusą, manyčiau, orkeistro repertuarė verta turėti tokį kūrinių.“

– Kiek orkestro partijose yra M. K. Čiurlionio?

– Tai yra M. K. Čiurlionio fortėpijoninių kūrinių aranžuotė. P. Kogano kapelmeisteris V. Barsovas padarė orkestruotę, paskui ir pats P. Koganas „pridėjo ranką“. Nepamenu, ar mes kalbėjomės, ar jis pats sumastė Variacijų pradžioje parodyti devynių natū temą („Sefaa Esec“ – E. Ž.) atskirai – kurios originale nėra. Manau, tai visai geras dalykas... Variacijų audinys pakeistas – kai kas išdėstyta kitaip, nuskaidrėjo fortėpijono faktūra, kartais medžiaga „padalyta“ tarp

fortepijono ir orkestro partijų – tarsi susidaro pokalbio iliuzija. Ten, kur, mano manymu, kiek trūksta fortėpijono, aš skambinu, kaip M. K. Čiurlionio parašyta – kaip solistas, su vienais „sultingais“ akordais; be to, vieną kitą dalyką pats išrašau į partitūrą – imitaciją, aidą, siek tiek polifonijos. Formos tokie dalykai nekeičia, bet kadangi mažai ką turia groti – kai kur pridėjau. (Šypsosi).

– M. K. Čiurlionio muzikos paradoksas – kai kurių opusai, sukurti daugiau nei prieš šimtmetį, vis dar laukia atlikimo. Tarkim, dainos chorai... Kaip manote, kodėl?

– Chorvedžiai itin susidomėjo, pamatė mano išleistą nežinomą M. K. Čiurlionio lietuvišką kūrinių „Lapas pageltęs nukrito“; jis atliko keili chorai. Panašiai išleidau labai efektinę dainą „I karuž“, bet kūriniys pasirodė sunkiai įkandamas (pernai atliktas Kauno choro vyru grupės – E. Ž.). Keliami choro kūriniams galbūt reikalinga interpretacinė dirigento redakcija, nes jie išleisti tik tekstologiskai. O šiaip reiktu azarto – pamenu, su kokiu užsideginimu skambinu nežinomus M. K. Čiurlionio kūrinius fortėpijoniui arba suredagodavau iki galo ir pirmą kartą atlikdavau koncerte...

– Kaip M. K. Čiurlionio muzika gyvuoja šiaisiai laikais, ar ji užima dramą vietą? Ar tinkamai parodome ją pasauliui?

– Manau, tai bendros muzikinės kultūros dalykai. Dažnai tenka susidurti su užsienio muzikų nuostaba – kai jie išgirsta, „pačiupinėja“ M. K. Čiurlionio kūrinius, sako: „O, čia labai gera muzika! Kodėl ji nėra žinoma?“ Bet tuo ir pasibaigia, atlikėjai neįtraukia jos į repertuarą, neruošia koncertinių programų. Išskyrus kelis ypatingus atvejus – saukim, uždarant M. K. Čiurlionio parodą Paryžiuje Mstislavas Rostropovičius sutiko padiriguoti simfoninę poemą „Miške“. Tokių išskirtinių progų pasitaiko nedaug. Bet jei koks nors dirigantas nuolat propaguoja, tarkim, kaip daro estu dirigentas Neme Jarvi, tolydzio atlikantis esitūkus kūrinius... Garsiam muzikui, ko gero, nesakoma: „Kam mums reikia tų nežinomų estų autorų?“ Laikas, kai M. K. Čiurlionis bus visiems žinomas ir afišoje išrašytas jo vardas trauks publicą, dar tol... Jis priartinti gali tik ištekėjė atlirkai...

Profesoriaus partnerius – Lietuvos nacionalinį simfoninį orkestrą ir jo dirigentą Robertą Šerveniką – galima priskirti prie tokius „ištekėjusių“ muzikų; jų atlikta simfoninės M. K. Čiurlionio ir E. Griego muzikos programma žavėjo meistryste, įtaiga, žerėjo spalvomis ir jėga. Turbūt nesuklysiu pavadinusi „ištekėjusių“ ir festivalio rengėjus, vis naujiems klausytojams atveriančius unikalą nacionalinę muzikinę kultūrą.

(S. Kristoforo kamerinio orkestras, diriguoja Donatas Katkus. Narcizo FREIMANO ir Edmundo KATINO nuotraukos)

Šv. Kristoforo kamerinio orkestras, diriguoja Donatas Katkus. Narcizo FREIMANO ir Edmundo KATINO nuotraukos

Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras, dirigentas Robertas Šervenikas ir Vytautas Landsbergis.

Šv. Kristoforo kamerinio orkestras, diriguoja Donatas Katkus. Narcizo FREIMANO ir Edmundo KATINO nuotraukos

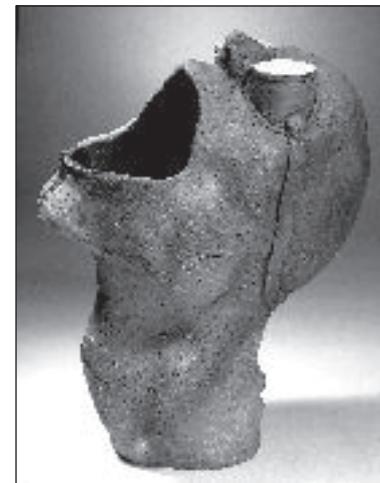
Keraminis „Pavasaris 2011“

Živilė BARDZILAUSKAITĖ-BERGINS

Kovo pradžioje Kauno keramikos muziejuje lankytuojams duris atvėrė jau tradicinė penktoji apžvalginė Baltijos šalių keramikos paroda „Pavasaris“, ją surengė Lietuvos dailininkų sąjungos Kauno skyriaus Keramikų sekcija.

Keramikos muziejui šiemet sukaiko 33 metai. Jis iškurtas viduramžiais statytame miesto rotušės pastate, Kauno senamiesčio širdyje. Nuolatinėje ekspozicijoje galime pamatyti siu miesto istorija susijusį keraminių radinių ir šiuolaikinio keramikos meno kolekciją, kurioje rodomi žinomų dailininkų, Lietuvos profesionaliosios keramikos pradininkų prof. Liudviko Strolio, Valdemaro Manomaičio, Jono Mikėno kūriniai.

Pagrindiniai parodos dalyviai – kūrybinių asociacijų nariai, ne viennerius metus dirbantys keramikos srityje, bet savo darbus pristato ir juani, atranką perėję keramikai. Parodoje dalyvauja aštuoniasdešimt vienas menininkas, tarp jų yra svecių iš Rusijos ir Švedijos. Apžvelgus ekspoziciją matyti, kad kur kas dažniau dominoja funkcionalioji keramika. Ryškėja autorių pilietinis aktyvumas, reiškiamos nuomonės svarbiais socialiniais, politiniai, istoriniai, gamtos apsaugos klausimais.

Andrius JANULAITIS.
„Žiūrintis į saulę“.

Socialinė-politinė tematika daugiausia dominuoja jaunų keramikų kūryboje. Valdas Kurklietis darbe „Gydimas taurėmis“ atkreipia dėmesį į kovą su narkomanija ir alkoholizmu. Visuomeninė problematika aktuali Juozas Adomonio kūryje „Opiumo kirtis“ bei Jekaterinos Omininos iš Rusijos „Galvų medžioklėje“. Eglė Labanauskaitė-Stepanavičė darbe „Glamūriniai“ kalba apie žmonijos protut užvalžiusias banalios vertėbes, Žilvinas Labanauskas kūriu „Mažyliai, kur jūs?“ prabyla apie mažamečių išnaudojimą. Domilės Ragauskaitės

Editas RYDHAG (Švedija) kūrinys.

„Žaidimuose“ politinio protesto motyvas perkeltas į šachmatų lentą.

Ramatės Jurašienės, Elzbietos Lengvinaitės kūriniai kalba apie laukiamą tautiečių sugrįžimą iš svetimų kraštų. Pavasario atėjimą į mūsų siejas ir ryšį su gamta savo darbais pabrėžia Andrius Janulaitis, Aldona Saltenienė, Merike Hallik, Karin Kalman, Mindaugas Pridotkas, Leena Kuutma, Zenija Loginova, Anne Turn, Eva Berg, Nora Blaževičiūtė.

Paminėtinės Christin Bratts and Carlsson iš Švedijos darbas „Mark“, primenantis riterio siluetą – minimalistinis sprendimas ir tvirta monumentalumo išraiška.

Ekologijos bei gamtos išsaugojo problemos akcentuojamos Ryto ir Dalios Jakimavičių bendrame darbe „Trofėjai“, Agnės Šemberaitės „Ji“, Kristinos Paulauskaitės „Ekorizie“.

Aušra Kucinskienė eksponuoja porcelianinį servizą, meistriskai dekoruotą smulku ažūrinu raštu, kuris

kauliniam porcelianui suteikia dar daugiau skaidrumo ir lengumo. Idomus jauno keramiko Ati Snevelio iš Latvijos darbas „Jūros arkliukai“ – kavinukas, primenantis jūros arkliuko formą, pasižymi konstruktivizmo stiliumi būdinga avangardine ekspresija.

Parodos „Pavasaris“ ekspozicijos erdves papildžiusi naujovė – du videofilmai su Vitos Valdmanės (Latvija) sukurtais keraminių tipažais.

Taigi žiūrovai, aplankę darbų gausa ir įvairove pasižymintį parodą, turi gerą progą susipažinti su Baltijos šalių keramika, užčiuopti kūriinius siejančias idėjas, išgyvenimus, būsenas, pajusti jų bendrumus ir skirtumus.

Paroda veiks iki gegužės 11 d.
Jurio BERGINSO nuotraukos

¹ Rimutė Rimantienė. Lietuvos istorijos paminklai / Monuments of Lithuanian History. Vilnius, „Mintis“, 1990. P. 15-16.

Vaida KUNIGELYTĖ. „Varteliai“. 2009 m.

našių projektų svarbą. Menininkų veikla visuomet mažiausiai finansuojama, jie tarsi abejingumo vakuumė uždaryta tam tikra žmonių rūšis. Nuostabi erdvė yra pačiame Kaune. Tai – XVI a. Linkuvos dvaro sodyba, kurioje galėtų vykti panašūs projektai.

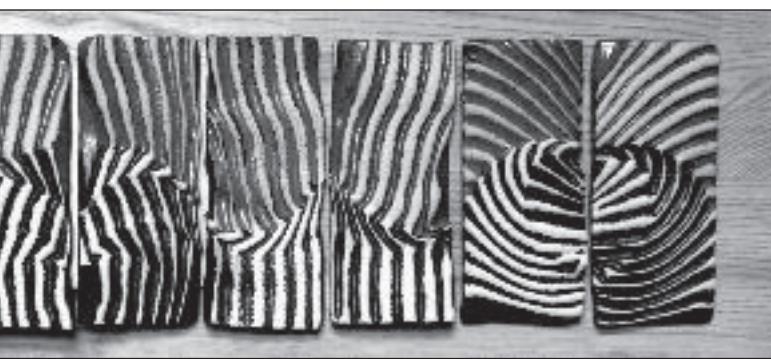
Paroda „Vysla – Meduvis – Balatonas“ – tarptautinių plenerų atskambiai.

Koridoriai nėra pati geriausia vieta paveikslams eksponuoti, bet, manau, pavyko. Ryškaus, ugningo kolorito V. Vaitkuvienės aliejinės tapybos darbai spinduliuoja energija ir jaunatviškumu. Abstrakcijos palieka vietos mincių subjektyviai interpretuoti paveikslą. A. Rudienės kūriiniuose juntama gamtos virsmo dvasia, subtilus kolorito nuiansai, dailininkė nuolatos ieško savo „biografinio autentiškumo“. R. Žmuidzinavičiaus daugiasluoksnė tapyba atskleidžia gamtos grožio įvairovę. Jo darbuose atispindi gamtos, kultūros paveldas ir kviečia įsišlausti. Subtiliosios V. Kunigelytės šlapio tušto technika atlikti darbai uždarė savoje laiką. Stebėjau Vaidą, tapančią išpudingus vilų, esančius prie Balatono, vartelius, ežero vandens virpesius, platanų šešelius. Autorei puikiai pavyko pertekli gamtos harmoningą, jautrų kalbėjimą. Č. Polonskio racionalus detalių fiksavimas skleidžia kitą energetiką, žalumos įvairovę, tiesioginius sąlytis su gamta ir savo „as“ išgyvenimai: Žeimenai, cerkvė, skersgatvis kviečia įsižiūrėti, pajusti... V. Juškaitės keramikos paveikslais subtiliai perteklas ir molyje įamžintas akimirkos žavesys. Plenerų metu autorė tapė ir piešė savo kūnų, panardindavo popierius lakštą į ežero akį, kurių prisilietimais, tuščių iprasimindavo akimirkos virsmą. Taip atsirado ižvalgų ir išpūdžių išpaudas molyje. Mano darbai – koliažai. Iš eskizų, taupyti plenerų metu, bandžiau koliažinė technika pertekli išgyventus potyrius.

Anot J. Brodskio, „būtojo laiko daugiau nei dabarties“ mano gyvenime. Daugiau nei dešimt personalinių tapybos kūriinių parodų, scenografinių darbų Lietuvos teatruse. Keli pozicijos rinkiniai. Šiuo metu bandau išgyventi tik iš kūrybos...

Taip ir neliko geografinių sąvokų „toli – arti“, o laikas tik – vanduo. Dabar – „Vysla. Meduvis. Balatonas“ Kauno savivaldybėje.

Paroda veiks iki balandžio 29 d.

Vida JUŠKAITĖ. „From Lithuania with love“. 2009 m.

„Aida“ – nauja Kauno muzikinio teatro sėkmė

Eugenija ŽAKIENĖ

Kauno muzikinio teatro repertuaras pasipildė ryškiu vaidinimu, pirmą kartą Baltijos valstybėse pastatytu Eltono Johno ir Timo Rice'o „Aidos“ versija. Sukurtas 1994-aisiais, po keletų metų parodytas viename iš Broadway'aus (JAV) teatru, šis miuziklas pripažintas visame pasaulyje, su laukęs tarptautiniu muzikiniu apdovanojimiu ir didžiulės šlovės. Lietuviško pastatymo režisierius Vytenis Pauliukaitis į komandą pasikvietė keilis Vilniaus teatro menininkus – scenografa Adomą Jacobskį, kostiumų dailininkę Aleksandrą Jacobskytę, choreografią Ariką Krupą; kauniečiams atstovavo dirigentas Jonas Janulevičius, chormeisterai Rasa Vaitkevičienė ir Ramūnas Tilvikas bei nemenkas būrys solistų, instrumentininkų, choro ir baletu artistų. Ir kaip puikiai atstovavo!

Nors partitūros apimtis nemenka, naujas spektaklis labai dinamiškas ir įvairus. Scenoje besiskanti dekoracija kviečia pamatyti situacijas ir veikėjus vis iš naujos pusės, o spalva ir nuotaika diktuoja dažnai keiciamius kostiumus – puošnūs, stilizuoti, nevaržantys judesių. Svarbi šviesų dramaturgijos linija, kurią pajavirina ir susitinka dūmų ar smilkalų natatos. Vaidinimo dalyvių veiksmų užtikrinti ir natūralūs, tokį sustyguotą vaizdą labiau išprasta matyti ne premjeros dienomis, o spektakliui kiek išsišęjus. Sklandi ir muzikos tėkmė, srūvant be intonacinių, ritminių ar stilistinių trukdžių. Choro artistai įgauna akivaizdžiai gerėjančią plastinę formą, dalydamiesi choreografinių kompozicijų „našta“ su kolegomis šokėjais.

Pirmosios premjeros diena sutapo su „Fortūnos“ prizo įteikimu Kristinai Siurbytei, tad ir įkvėpimas buvo išskirtinis. Jos herojė Amneris vaidintoje istorijoje itin pasikeičia – nuo nerūpestingos, tuštokos gražuolės iki netrukus Faraono vietą soste užimiančios valdovės; tai raidai atspindėti rasta mielų komiškų ir tikrovišku dramatinių priemonių. Stebėtinai lengvai į Kauno trupę išsiliejo Jeronimas Milius, jo vokalinis ir vaidybinius talentus nepaprastai tinka Rad-

Mindaugas Zimkus (Radamesas).

Kristina Siurbyté ir Viktorija Streiča.

mesui iškūnyti. Egzotiškos Nubijos princesės Aidos vaidmenyje naujai save atrado Ieva Vaznelytė, jos partijo-

je įdomiai susipynė įvairiausių muzikos stilistikų fragmentai. Šiuo įsimylėjusiu vaidyboje stebėjome jau natūrali, trapaus jausmo giminę, o kitu atlikėjų pora Viktorija Streiča (Aida) ir Mindaugas Zimkus (Radamesas) rodė veikiau brandesnio, sodresnio jausmo aprašas. Ryškūs blogi iškūnijantys Gintaras Maciulevičius bei Giedrius Prunskus (Zoseras), nusisekę ir kitu atlikėjų personažai.

Netikėtai suskambo orkestras – papildytas elektronika, įgarsinimo sistema, virtuozinėmis ir emocingomis roko instrumentų partijomis. Instrumentininkų tonas neatpažįstamai pasikeites, tad keli klausimai muzikinės partitūros igyvendintojui dirigentui Jonui Janulevičiui.

– Pirma nuostaba išgirdus orkestrą – ar skamba įrašas? Nepatikėjau, kad girdžiu gyvą atlikimą. Ką padarėte originaliai partitūrai, ar sumažinote instrumentų kiek?

– Atvirkšciai, padidinome. Autoriai pagalvojo apie komercinį veika-

lo pranašumą, apie galimybę ji atliki įvairiomis sąlygomis, tad, sakykim, gastrolių atveju ši kūrinį galėtų pagroti aštuoni muzikantai – trys klaviatūros, trys gitaros, du mušamieji (beje, dirigentas sėdi prie vienos iš klaviatūrų). Sintezatorius, galinčių takto tikslumą programuoti bet kurį tembrą, partijose įrašyti visi orkestro instrumentai, tokio prietaiso klaviatūrą valdo kompiuteris. Specialiai šiam spektakliui nupirktas pagrindinis sintezatorius, atliekantis, kaip mes juokaujame, „Eltono Johno funkciją“; juo groja dirigentas Julius Vilmonis. Kiti mūsų sintezatoriai negali staigiai vykdyti visų partitūroje numatytyje tembrinių pakeitimų. Dėl to grojame kitoki variantą – su akustiniais styginių ir trimis pučiamajų pultais. Ir pilnutiniu įgarsinimu. Tad pasidareme išplėstą instrumentinį pavidałą; partitūros nekeitėme, grojame taip, kaip užrašyta amerikiečių agentūros pašiūlytose originaliose gaidose.

– Ar šiam miuziklui reikytų specifinio dainininkų pasiruošimo? Ar ne-nukenčia veikalo stilistika nuo nemuziklinio vokalo, o pačių solistų balsai – nuo neįprastų partijų?

– Pagal muzikinę partitūrą galima spręsti, kad ji numatyta roko atlikėjų balsams. Mūsų solistams tokis vokalas nepatogus, tesitūra ir kitokia išraiška kiek „padrasko“ stogas, kita vertus, iš jų nereikalaujame nerealių dalykų. Sakykim, Aidos partija skirta juodaodei vokalistei su žemu ir sodriu balsu; Nubijos princesė kompozitorius neabejotinai išsibaigia afrikietę. Savaimė suprantama, kad norint tam tikro žanro muziką atliki itin tobulai ir tiksliai, reikėtų būtent tos specializacijos vokalistų. Juk žinome, jog pasaulinio garso operos dainininkai išlavinę balsą operiniams vaidmenims, nedainuojant operėcių ar miuziklų. Tačiau mūsų teatras universalus, šaunių dainininkų paletė gana plati, atlirkiami įvairiausių žanrų veikalus, mes dedame didžiules pastangas ir džiaugiamės tuo, kas pavyksta. Tiems, kurie pasiklauso Broadway'aus teatrų įrašų, teigia, jog mūsų premjera „dar toli iki amerikietiškų standartų“, atsakau: „Taip, aišku, kad toli, bet nepamiršk, kad ta pati artistė, šeštadienį padainavusi Aida, sekundieri dainuos Nakties karalienę Mozarto „Burų fleitoje“. Ir abu vaidmenys jai pavyks..“

– Kaip sekėsi dirbtis spektaklio statytojų komandoje?

– Miuziklas – savotiškas amerikietiškų operetės analogas, kai vaidinime kaitalojasi muzikiniai numeriai, prozos dialogai, šokio intarpai. Cia mu-

zika „tarnauja“ dramaturgijai. Mes pasirinkome klasikinių šio kūrinio pastatymo variantą, keitėme labai nedaug – atsižvelgėme į keletą režisieriaus pastabų, sutarkėme finalinę sceną, aptarėme tempus su choreografu. Paruošiamajį darbą atlikome iškart, o paskui dirbome kiekvienas savo srityje. Ypatingu iššeškojimų nebuvę, rodome *nesugadintą*, švarų kūrinio originalą. Šis dvių serų (E. Johno ir T. Rice'o – E. Ž.) veiklas labai vykė; o turint omenyje visus T. Rice'o dramaturginius darbus, nekyla abejonių, ar jam žinomas sekmingo spektaklio receptas. Mums atrodė svarbu nenuveiti „iš šoną“, nenuklysti į parašes.

Manau, žingsniai siekiant skambėjimo švaros ir kokybės buvo teisingi. Tarkim, norėdami išgauti autentišką itin svarbios mušamųjų partijos skambesį, pagrindinį atlikėjų izoliavome nuo likusio orkestro; uždarystas specialiai „namelyje“ jis neriboto garsumo, grojo laisvai. Todėl pasikeitė mušamųjų skambesys, išgavome daug aukščių garsus, stiprų žemų registrą. Pavykio ir normalus roko grupės įgarsinimas, tam teatras išsi-nuomojo dar vieną pultą; aparatūra „valdė“ mūsų jaunas ir perspektyvus garsos režisierius Justinas Giedraitis. Beje, atlikėjų ir techninio aptarnavimo komandoje nebuvome nieko „iš šalies“, išskyrus J. Milių ir jo pasiūlytą roko gitaristą, kuris, beje, jau tapęs mūsų etatiniu miuziklų gitaristu.

– Ar eklektika – neįsvengiamai pa-našaus žanro kūrių palydovė?

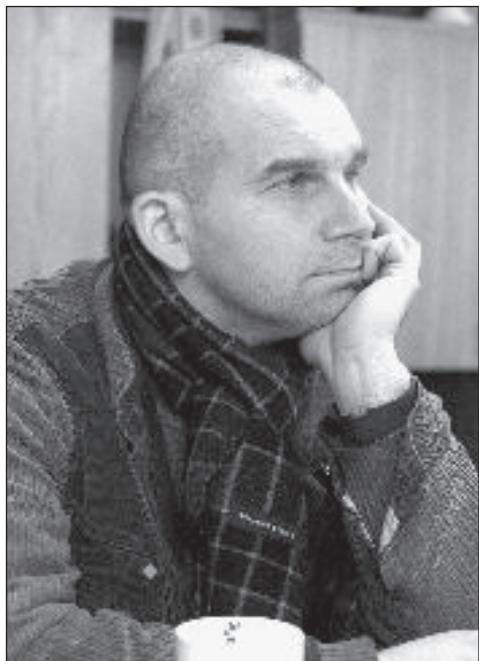
– Ši eklektika nepiktybinė, tokį pat mišinį – po lyriškes baladės „pop-sas“, o paskui – sunkiojo roko „gabalas“ – galima išgirsti bet kurio roko atlikėjo koncerte. Tai tarsi dainininko ar kompozitoriaus stiliaus evoliucijos atspindys. Viskas skamba organiškai, jei i miuziklą žiūrėsime kaip i gyvai vykstantį filmą su garso takeliu. Nekreipdami dėmesio į jo stilistiką, stebėdami, kaip muzika atliepia situaciją, vertindami jos (muzikos) tarnystę vaizdai ir emocijai.

... Noriu pamatyti / išgirsti dar kartą. Tuojau pat! – sutikime, nedažnai spektakliui pasibaigus, uždarydami teatro duris, taip pagalvojame... O būtent tokia reakcija kilo po miuziklo „Aida“ premjeros. Ir nuoširdi publikos padėka ši kartą buvo pelnyta.

Martyno ALEKŠOS nuotraukos

Pirmojo veiksmo finalas – Ieva Vaznelytė (Aida).

Gintautas Vaičys.

Dainius Šarakauskas.

Andrius Žiurauskas.

Zita Bružaitė.

Kultūrinis Kaunas iš toli ir iš arti

Kultūros diena pasaulyje minima siekiant išsaugoti kultūros vertėbes, lengvai nykstančias istorijos kataklizmą akivaizdoje. Tačiau ne vien laiko iššukiai naikina tai, kas yra arba gali būti surinkta. Paraprasciausiai kasdieniai nesklandumai ir trukdžiai, nesusikalbėjimas ir nenorejimas išgirsti neleidžia skleistis tam, be ko gyventi daug sunkiau, o gal visai neįmanoma. Kultūros ir menininkų padetis šiandienos Lietuvoje ir Kaune nėra gera, todėl Kultūros diena – ne tik šventė, bet ir signalas. Kartais gal net pagalbos šauksmas.

Kiekvieno menininkų cecho šventės taip pat kasmet minimos pašauliniame kontekste. Vienų – linksmai, kitų – rimčiau, bet nėra nieko svarbesnio už galimybę susitikti ir pažinti šalia esantį. Kultūros diena suburia menininkus, dažnai išsibarsčiusius ir nesusirenkančius pasikalbėti. O pamatyti bendrą kontekstą ir jo fone įvertinti savo darbus – labai svarbu. Todėl „Nemunas“ pakvietė visų Kauno kūrybiinių sajungų vadovus aptarti tai, kas šiandien džiugina mieste, kas jaudina ir teikia vilčių.

Pokalbyje dalyvavo: Architektų sajungos Kauno skyriaus pirmininkas Dainius Šarakauskas, Raštojų sajungos Kauno skyriaus pirmininkas Viktoras Rudžianskas, Dailininkų sajungos Kauno skyriaus pirmininkas Gintautas Vaičys, Fotomenininkų sajungos Kauno skyriaus pirmininkas Gintaras Česonis, Kompozitorų sajungos Kauno skyriaus pirmininkė Zita Bružaitė, Teatro sajungos Kauno skyriaus pirmininkas Andrius Žiurauskas, Kauno meno kūrėjų asociacijos pirmininkas Petras Palilionis, Žurnalistų sajungos Kauno apskrities skyriaus valdybos pirmininkas Vidas Mačiulis.

„Nemunas“: Pradékime nuo to, kaip kiekvienas jūsų mato Kauną. Keliaišiakai nusakykite, koks jūsų manymu, yra miesto kultūrinis įvaizdis. Tarkime, viliojate koki nors svečią atvažiuoti į krepšinio čempionatą, kuo dar, be sporto, būtų galima jį sužavėti?

G. Vaičys: Svarstau, kai su kuo lyginti... Anksčiau Paveikslų, M. Žiliškio galerijų ir M. K. Čiurlionio muziejaus ekspozicijų salės buvo pagrindiniai kultūrinio miesto gyvenimo traukos centrai, kuriuos žinojo ir atvažiavę užsieniečiai, ir dailininkai, ir menu besidomintys žmonės. Jos sudarė savo trikampį, kurį apėjus buvo galima atrasti, kas šiuo metu kuriama, ir tai, kas jau tapo istorija, pamatyti, kuo mieste gyvenama. Vėliau Paveikslų galerija lyg ir prigeso, jos veikla pradėjo slabuoti. Iniciatyvos émési mažosios galerijos. Dailininkų sajungos pastangomis išlai-koma galerijoje nepakelia viso meninės raškos krūvio, kurį potencijai galėtų duoti Kaunas. Ko gero, net mieste gyvenančių puikių autorų negalime tinkamai pristatyti. Be abejo, mažos erdvės atlieka lokaline meno skliaudos funkciją, bet aš pasigendu esminio pristatymo. Kalbėjome apie tai su miesto valdžia, išsakėme problemas, tačiau tuo pokalbis ir baigėsi. Kai kurie

menininkai labai kuklūs, todėl pri-sistatant visuomenei jiems būtina pagalba. Miestui reikia parodinės erdvės, kurioje vienu metu vyktų kelios parodos, atskleistų visa – ir pradedančiųjų, ir profesionalų – kūryba. Dabar viskas išsisilaide po mažesnes parodėles, sunku aprépti išvykių visumą.

„Nemunas“: Pagrindinės miesto galerijos veikla prigeso. Kodėl?

G. Vaičys: Galbūt dėl sunkios ekonominės situacijos. Be to, Paveikslų galerija nepavaldi miestui. Mes neturime savo galerijos kaip Klaipėda – ten yra savi Parodų rūmai. Paveikslų galerija lyg ir buvo prestižinių traukos taškų – čia atėjusio žmogaus laukdavo įvairi pasiūla. Taip, galerijoje yra Didžioji salė, kurioje rengiamos solidžios parodos, tačiau būtų gerai panaudoti ne tik ją, bet ir visą pastatą, kaip buvo anksčiau. Mažai galerijai surengti prestižinį ren-ginį labai sudėtinga, nors tokius bandymus esama. Tačiau kartais didelės parodos tiesiog nesulapinamos esamose erdvėse. Prestižinės parodų erdvės miestas tikrai pasigenda. Ją lyg ir planuoja įrengti baigiamuose statyti Sporto rūmuose. Tačiau šio pastato paskirtis visiškai kita, todėl parodoms skirtos patalpos čia bus kaip apendicitas, prielipa. Tai, kad Paveikslų galerija neatgaivinama, rodo, jog muziejaus vadovo ir mies-to valdininkų dialoge yra spraga.

Muziejaus darbo pobūdis turėtų būti kitoks. Jame galėtų išsitekti keičiamos ekspozicijos, atskirų dešimtmeečių kūrybos kolekcijos, galėtų būti surinkti patys brandžiausi darbai, pristatoma istorija.

Kartais trūksta ir informacijos. Atrodo, savaime aišku, kad Kaune yra M. K. Čiurlionio muziejus, tačiau pirmąsyk atvykės užsienietis paskesta pasiūlos gausoje. Turistams turėtų būti pateikiama informacija, kur galima pamatyti pačias rimčiausias parodas, reprezentuojančias ir Lietuvą, ir Kauną.

„Nemunas“: Ką galėtumėte pasakyti apie savo kolegas: aktorius, muzikus, fotografus? Kas, jūsų nuomone, nusipelne pagyrų?

G. Vaičys: Man atrodo, populiariausia yra operė. Nors kaip žanras jি nėra sudėtinga, Kaunas ja garsėja. Muzikai iš tiesų labai populiarina Kauną kaip traukos tašką – tarkime, Pažaislio, Kauno džiazo festivaliai.

„Nemunas“: Ką apie Kauno vizitinę kortelę gali pasakyti architektai?

D. Šarakauskas: Jei kalbame apie architektūrą, mes turime tarpukario pastatus, kuriuos galime supasidžiavimu rodyti, nes jie labai išdomūs. Vargu ar ką nors nustebinsime nauja architektūra. Joks menas taip nepriklauso nuo finansavimo ir užsakovo pageidavimui, kaip architektūra.

„Nemunas“: Šiemet ypatingi metai – nuo pat pavasario iki rudenės knibždės daugybė svečių. Kaip bus pasielgta su nebaigtu statyti viešbučiu Karaliaus Mindaugo krantinėje? Ar būta kokių pasvarsymų, jog pirmiausia gal reikėtų griauti jį, o ne „Merkurijų“?

D. Šarakauskas: Manau, bent artimiausiu metu viskas liks, kaip yra: visi šie pastatai turi savininkus. Gal ir būtų įmanoma mėginti nacionalizuoti, o jei ne – nieko negalime padaryti. Tokia pati situacija ir dėl „Merkurijaus“. Jį leido privatizuoti. Architektas Algimantas Sprindžio projektuotas pastatas buvo gal ir geras, tačiau netinkamas siuolaikinei pardojuotuvei, todėl jis ir „nušlavė“. Valstybė turi išpirkti statinį, jeigu mano, kad jis yra brangus, Architektų sajunga to padaryti negali.

„Nemunas“: Atrodo, kad Kauno architektai pastaruoju metu gauna vis mažiau apdovanojimų už gerą šiuolaikinę architektūrą, ar tai tiesa?

D. Šarakauskas: Nežinau, apdovanotųjų yra, ir ne vienas. Bet

viskas priklauso nuo finansavimo. Kauno privatiūs namai yra geri, tačiau, jei palygintume, kiek šiuo metu statoma Vilniuje ir kiek Kaune, vargu ar pas mus būtų bent dešimt procentų. O miestas viisiškai nieko nestato. Dėmesys su telkiamas ne iš kokybė, o iš tai, kiek galima sutauptyti ir pigiau pastatyti. Vilties teikia tik privatiūs užsakovai. Jei jie entuziastingi, neabejanti, galime pasiekti neblogų rezultatų, tačiau, jei užsako valsitybė, nieko neįmanoma padaryti.

Kažkas juokavo, kad architektai, norėdami gauti pinigų iš Kultūros ministerijos, turi įkurti architektų chorą: ministerija remia muziką, muzikos festivalius. Moderniosios avangardinės architektūros kelias nelengvas, su klystkeliais.

Dialogas su valdžia vyksta suminkai. Mūsų sajunga neišsilaiako. Išnuomojome savo patalpas, nes antstoliai jau grasino mus iš jų išmesti. Kita vertus, nemanau, kad pinigų valdžiai gaila: jei jų būtų – duotų, bet, matyt, trūksta.

Šiaip, manau, Kaune kultūra gyva. Man labai patiko fotografų iniciatyva surengtų fotografių parodą aplieštų pastatų vitrinose Laisvės alėjoje.

„Nemunas“: Grįžkime prie temos ir pakalbinkime fotografus.

G. Česonis: Nežinau, ar jau vartėte šiu metų Kauno renginių katalogą. Manau, dažnas turime pripažinti, kad sugebame aplankyt iš penktadalį to, kas vyksta mieste. Prieš kritikuojant reikia pabandyti pasižiūrėti, ką vertingo turime. Mano akimis, labai daug, tik nesugebame to saugoti, palaikyti ir pristatyti. Ne vien tarpukario, bet ir carinė architektūra galėtų populiarinti miestą, sudominti turistus. Laisvės alėja, senamiestis – puikios erdvės, traukos objektai su atsirandančiomis kavinėmis ir kultūriu gyvenimu.

Manau, geriausiai renginiai – tekstiles bienalė, modernaus šoko festivalis – sukuria puikų „produktą“. Paprašyt iš nors pasakyti vieni apie kitus, mes ne visada drąsiai iš džiaugsmingai tai darome. Hanzos dienos, nacionalinio statuso renginiai (jei galima juos taip pavadinuti), tarp jų ir festivalis „Kaunas Photo“, garsina miestą. Turėtume vienius labiausiai palaikyti, antraip finansavimą perims vilniečiai. Kultūra kuria pridėtinį verčių. Tekstai, fotografija išlieka, todėl ir miestas turėtų labiau rūpintis šia sritimi.

Kad Kaune trūksta kultūrinės veiklos centrų. Tačiau, nepaisant problemų, Kaune galima džiaugtis visų sričių menininkais ir jų renginiais: Poezijos pavasariu, klasikinės muzikos ir „Kaunas jazz“ festivaliais, jau nekalbant apie tekstiles ir modernaus šoko festivalius bei Hanzos dienais, kurios galbūt padarys miestą vertą pagarbos.

pradžiu pastatome didelį pastatą, o tada žiūrime, kaip jis atrodo. Kalbant tiek apie „Akropolį“, tiek apie Sporto rūmus – visi su džiaugsmu ir nerimu laukiame, kaip tai paveiks mūsų gyvenimą: gal džiugins čempionato metu, o vėliau tik vargins. Strategijos nėra... Jau buvo klausta, ar sudarytas miesto generalinis planas, ar jo laikomas...

D. Šarakauskas: Taip, yra ir jo yra laikomas, tačiau jis sudarytas jau labai seniai.

G. Česonis: Ar ne per didelę teritoriją jis apima, galbūt užtektų apsisibrėžti nedidelę erdvę, kurią miestas sutyvarkytų?

D. Šarakauskas: Jau pateikėme valdžiai dešimties svarbiausių objektyų problemą sąrašą, kurias verkin reikia spręsti: centras, sala, Savanorių prospektas, upių pakrantės, žalieji plotai – jie turėtų būti griežtai saugomi. Taip pat ruošiamos aukštuminių pastatų ir didžiųjų prekybos centrų išdėstymo schemas. Klausimus mėginiame spręsti, teikiame daug pasiūlymų, tačiau jie dažniausiai tokioje stadijoje ir lieka.

G. Česonis: Kaip probleminį klausimą minime didelės prestižinės parodų erdvės būtinybę. Tai didelė miesto problema. Doneilaičio gatvėje esanti Paveikslų galerija priklauso Kultūros ministerijai, todėl mes galime tik pageidauti, kad jis būtų atgaivinta. Miestas to niekaip negali paveikti: tai muziejinių institucijų, kurios prioritetas – muziejinių kolekcijų ir periodiskai keičiamos ekspozicijos. Kaunas privalo turėti atskirą, jam pavaldžią erdvę su nuolat veikiančiomis, miestą populiarianciomis parodomis.

Tose mažose erdvėse, kurias bandoma gaivinti senamiestyje, padarome nemažai, bet nepakan-kamai, kad jos taptų tikrais traukos centrais. Kodėl i Kauną verta važiuoti? Jame yra graži Fotografių galerija... Taip, bet to maža. Manau, turime ne vieną autorių, kurio ekspozicijos galerijoje galėtų būti rodomas nuolat, o šalia vykstančios keičiamos žymiai menininkų parodos taptų puikiu traukos centrui.

Tačiau, nepaisant problemų, Kaune galima džiaugtis visų sričių menininkais ir jų renginiais: Poezijos pavasariu, klasikinės muzikos ir „Kaunas jazz“ festivaliais, jau nekalbant apie tekstiles ir modernaus šoko festivalius bei Hanzos dienais, kurios galbūt padarys miestą vertą pagarbos.

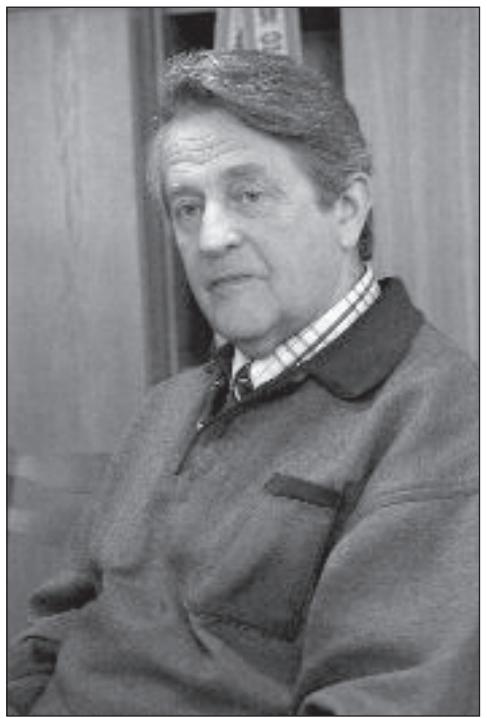
Gintaras Česonis.

Petras Palilionis.

Viktoras Rudžianskas.

Vidas Mačiulis.

„Nemunas“: Žvilgsnis krypsta į muzikus. Kolegos girią jūsų veiklą, o kaip jūs girtumėte Kauną?

Z. Bružaitė: Tikriausiai gircią visus. Pasikartosiu sakydama, kad sunku aprępti ir pajusti Kauno kultūrinio gyvenimo gylį. Tiesa, yra ir neigiamų dalykų: stringa bendravimas su valdininkais, menininkų su menininkais.

Mano sektorius – vienas didžiausių: muzika apėmusi plačias sritis. Yra tam tikrų niuansų, i kurios vertėti įšiklausyti ir vertinti nevienareiksmiškai. Galvojama, kad muzikams lengviausia gyventi. Ištisies tveimis įvaivius lygmenis žanriui niuši, tai yra puiku. Bet jei kalbėčiau apie kūrėjus, nesakyciau, kad jiems labai gerai. Mūsų Kaune nedaug – dešimties kompozitorų kuopelė, juos visus tikriausiai girdėjote ir žinote. Tačiau, jei norime realizuoti kilusią idėją, dirbdami sumokame visiem ir už viską, pradėjant infrastruktūros reikmėmis, baigiant įgarsinimui, technika, atlikėjais, koncertinėmis paslaugomis. Jei paklaustumėte, kiek užmokama kūrinio autorui – labai dažnai višiskai nieko. Net ir šiandien gavau pasiūlymą: turime unikalį programą, viska padarysime, atlksime, tik reikia, kad kompozitoriai sukurta muziką, tačiau pinigų sumokėti autorui nėra. Deja, taip gyvena muzikos kūrėjai. Be abejo, yra stipendijos, užsakomieji kūrinių. Skustis gal ir nereikėtų, nes mūsų autorų muzika skamba teatruose. Prieš dešimtmétį sakiau, kad reikia reikšmingo šiuolaikinės muzikos festivalio, kad mūsų avangardinė muzika turėtų rasti tam tikrą erdvę, o šiandien su džiaugsmu pripažistu, kad ji jau visur skamba, nėra ignoruojama.

Džiauguosi ir kolegų darbais: Poezijos pavasariu, teatrų veikla, kamerinėmis erdvėmis – jų išgyrintais pavidualais, susitikimais. Ne visus, kartais tikrai unikalius, vienkartinius renginius spėjti aplankytis, nes tam reikia laiko.

„Nemunas“: Kalbant apie menininkus – nesenai užkluko poetu Stasio Stacevičiaus žodžiai apie varganą kūrėjo dalią: mūsų valdžia naujos knygos išleidimą prilygina silkių kilogramui...

G. Česonis: Trumpai replituoju. Is tikrų faktų, kad visiems menininkams – muzikams, architektams, rašytojams, fotografams bei dailininkams – sunku išgyventi, iliustruoja skaiciu: prie aktyviai veikiančios organizacijos miestas finansiskai prisideda mažiau nei 5 proc. viso reikalingo metų biudžeto – tai labai menkas indėlis. Kad ir kaip miestui sunku, kad ir reikia užlyginti gatves ir pan., negalime pamiršti kitų svarbių sričių. Jei per metus menininkai nieko nesuku-

ria, kitamet to paties jie jau nepadarys, nesugrąžins – tai turi vykti čia ir dabar.

Z. Bružaitė: Na ir dar vienas pastebėjimas. Mes gana dažnai susirenkame prie apskrito stalo ir pastebime, kalbame apie tai, kad ko nors trūksta. Tad susimąstau, kad labiausiai mums stinga gyvenimo, kūrybos teigimo. Atsivertė pirmuoju spaudos puslapius, dažniausiai skaitome apie mirtį, griovimą. Informacijos skaidlos strategija turėtų būti kitokia – gyvybinga, teigama. Tada pamatyti, kiek puikū dalykų aplinkiu, kad jų tikrai vyksta. Tiesiog trūksta kitokio matymo.

„Nemunas“: Keletas kalbėjisių minėjo Poezijos pavasari. Tai – prestižinis Kauno renginys, tačiau iš jaunimo lūpų girdima repliką, kad tokis jis gal jau ir nereiklingas.

V. Rudžianskas: Daug galvoju apie šį festivalį. Reikėtų kelti klaušimą, ar tai yra poezijos festivalis, ar Kauno renginys. Atsakymas pakankamai aiškus – tai respublikinio poezijos festivalio sudedamoji dalis, gana svarbi, nes skelbias mas laureatas. Renginys vyksta tinkamoje vietoje ir šiuo požiūriu atspindi poezijos poreikį. Minios, kurios susirinkdavo anksčiau, rodė veikiai ne poezijos reikalingumą, o kitų pramogų stoką. Kalbėta, kad kameriniai renginiai – labai gerai, bet bėda ta, kad juos sunku suspekti. O „stuburinio“ renginio tarsi ir nematyti. Šio festivalio nelaikytiā tikru festivaliu. Poezijos pavasaris poetus sukvečia vienai dienai, tiksliau, popietei. Todėl nėra festivaliams išprastos atmosferos – neficialiu pokalbiu, diskusiju ir t. t. Kaunui reikėtų savo, savarankiskai organizuojamo festivalio.

Miestas gana didelis, turintis daug ir įvairių krypčių menininkų, todėl jis išsivaizduočiai panašū į renginį Ukrainoje. Jame vyksta poetų, svečių pristatymai, skaitymai, rodomi keli spektakliai, eksponuojamos parodos. Vakare – koncertai, į programą įtraukiama ekskursija po miestą, parodomos kultūrinės vietos „koncentratas“. Programa labai plati, galima matyti menų sintezę. Be abejo, tokis festivalis miestui nemažai kainuotų, tačiau būtų įspūdingas, pritrauktų daug žiuryvų. Iškyla finansavimo bei darbo grupės klausimas. Tai lyg egzaminas menininkų tarpusavio ir miesto valdžios susitarimams. Toks poezijos festivalis galėtų tapti Kauno vizitinės kortelės sudejama dalimi. Būtų ne vien kūrėjų rūpestis, bet atspindėtų ir miesto politinę valią.

Kaunas jauniems rašytojams nepatrauklus. Baigę studijas jie išvažiuoja į Vilnių, Londoną... Taip siaureja ir rašytoujų visuomeninė

veikla, aktyvus dalyvavimas spaudoje. Prisimenu 1985 m. LRS Kauno skyriaus susirinkimus, dabar, deja, matau tuos pačius žmones ir vos keletą naujų veidų. Tai didelė problema, už mūsų atsiranda vaikumas.

„Nemunas“: Pakalbėkime apie teatralų gyvenimą ir jų indėlį, organizuojant Hanzos dienas, kurios netrukus sujudins Kauną?

A. Žiurauskas: Prieš kalbėdamas apie Hanzos dienas, trumpai apžvelgsiu Teatro sajungos gyvenimą. Jis, manau, atspindi tai, apie ką jau užsiminė kolegos. Renginių Kaune išties daug, sunku visus pamatyti. Galime džiaugtis, tačiau labai retai visi ginčiamės, diskutuojame ar norime ką nors kartu nuveikti. Matyt, išskvpēme, nera vidinio poreikio, žmonės taip užsiėmę ne meno, o pinigų „darymo“ reikalais, kad neturi laiko kartu susėsti. Galima kaltinti ekonominę situaciją, bet, man atrodo, kažkas vis tiek laikui bégant subrės, išsiskleis. Sprogimas įvyks, gal ne šiandien, ne rytoj. O kas bus jo iniciatorius, nesinorėtų spėlioti. Labai džiauguosi, kad pagerėjo mūsų situacija dėl jaunų kūrėjų. Iki užpraeitį metų buvo milžiniška duobė: mes, 33-34 metų aktoriai, turėjome vaidinti princus ir džuljetas, nes né vienas dvidešimtmetis iš Vilniaus neatvyko dirbtis į Kauną. Dabar galų gale Kauno dramos ir Lėlių teatrai priėmė po jaunų aktorių kursą. Labai atjaunėjo. Ką tik baigusieji teatro studijas nespjauna į Kauną. Ir aišku, kodėl: jie važiuos ten, kur yra darbo.

Dėl Kauno vizitinės kortelės – aš džiauguosi ir kameriniai, ir didžiaisiais renginiais. Katalogas labai turtingas, kiekvienas renginys puošia miestą. Tik per daug visi verdamie savo sultyse, nedarome nėko kartu.

Hanzos dienos – milžiniškas iššūkis. Pastaruoju metu joms kyla pavojus virsti Kauno dienomis. Miesto sventė turi tam tikrą tradiciją: gali sugalvoti kokią nori programą ir ją vykdyti, bet daugybė Kauno kolektyvų, trupių, teatrų viesumoje pasirodydavo tik kartą metuose – per Kauno dienas. Neleisti to – tai išmesti juos iš kultūrinio gyvenimo. Tačiau megindami šiuos kolektyvus įtraukti į programą, vėl turime Kauno dienas. Hanza – keturių dienų programa ir tikrai ne vien šarvuotų riterių su šalmais sventė. 176 Europos miestai, sujungti istorijos ryšių, suvažiuoja su savo dabartiniuose turtais: orkestrais, chorais, sokėjais, kitaip atlikėjais. Riterių kautynės užims tik dešimtąją dalį vienos erdvės. Programoje numatytos 7 scenos, 6 pakylas, apie 100 rengi-

nių, parodų. Iš Gdansko bus atvežta 2000 dokumentų, kurie susiję su Kaunu ir šio miesto prekybos ryšiais. Gdanskas sutiko juos padovanoti – tai didžiulė dovana.

Taip pat vyks daug koncertų, festivalių – daugiausia folkroko, ne populiariosios muzikos, bus įrengta milžiniška scena įvairių šalių viendramžių muzikai atlikti. Miestas virs „balaganu“, bet tikimės, kad geraja prasme. Si šventė kasmet vyksta vis kitame Hanzos mieste. Abejoju, ar mūsų karta sulaiks, kol jis vėl grįžtų į Kauną. Todėl gaila, kad ruoštis šventei pradėjome labai vėlai.

„Nemunas“: Gal Meno kūrėjų asociacijos pirmiinkas galėtų reziumuoti, koks sukurtas Kauno miesto įvaizdis, kokios profesionalų menininkų galimybės daryti jam įtaka?

P. Palilionis: Gal neužsigausite, jeigu pasakysiu, kad reziumuimą laikas praėjo... Tai, dėl ko šiandieną čia susirinkome, be abejonių, labai svarbu. Miesto įvaizdis – savotiška vizitinė kortelė, masalas svečiams, fiziniems ir dvasiniems investicijoms, gal net užsienių išvargintiems, vėl į gimtinę besižvalgantiems naujiesiems išeiviams... Tas įvaizdis arba vizitinė kortelė prasidėda nuo oro, automobilių, gelezinkelio vartų į miestą ir baigiasi mažu kartono lakšteliu su Kauno herbu. Manyčiau, nera ir negali būti įvaizdžio monopolijos. Tai visų kauniečių darbo ir garbės reikalus. Žmonės – taip pat miesto įvaizdis. Nuo elegancijos, kiutancijos požeminėse gatvėse perėjose, šiukšlių kontineiniuose besirausiančiu „bomžų“ iki reprezentacinių merijos asmenų... Kultūros žmonės, menininkai, kūrėjai su savo darbais, kuriais sveria taip mėgsta pasipuikoti mūsų politikai, tam tikrais atvejais esti gal net svarbiausia įvaizdžio dalis. Kasdienės, nevešinamos dažnai gana kietoku kultūros eiliuių gyvenimo sąlygos – pagrindinis Kauno meno kūrėjų asociacijos veiklos rūpestis. Kai prieš dešimtį metų su žinomais visuomeninio darbo pasižentėliais – Aleksandru Macijausku, Eugenijumi Nalevaika, V. Mačiuliui ir kiti – steigė asociaciją, pirmiausia sukomė galvas, kaip trijems profesionalių kūrėjinių sąjungų kaunietiškiems kauleliams atremti beatodairiškus naujos gyvensenos politinius, ekonominius, kūrėjinius iššūkius. Kai kas pasiekė, pavyko, dėl kai ko dar tekėti gerokai paplušeti kūrėjinėse dirbtuvėse, kantriai pavarstyti valdiškas duris... Taip pat ir dėl kolektivinio kūrėjino – Kauno miesto įvaizdžio.

„Nemunas“: Ką apie kultūros

skaidą ir žiniasklaidos problemas galėtų papasakoti žurnalistai?

V. Mačiulis: Apie kauniečius, deja, dažniausiai galvojame blogai: nieko nedarome, nieko neturime, Kaunas šioks ir anoks. Bet jei galėtume suskaičiuoti, kiek idėjų čia ginsta... Turėdami mažiau, sugebame pasiekti visai neblogų rezultatų. Jau vien tai, kad susirinkome priė apskritojo stalo, rodo, kad mums rūpi miesto kultūros problemas. Daug kas daroma iš entuziazmo. Mes, kauniečiai, veikiausiai buvome ir likome kitokie. Būtent čia gime Poezijos pavasaris, „Gintarinė pora“, „Vaidiname darbininkams“ ir kiti reikšmingi renginiai. Reikia džiaugtis, kad jie vyksta ir išliks ateityje. Meno kūrėjų asociacija taip pat turi tik Kaunas. Kai esame vieningi, mes stiprūs.

Žurnalistų sąjunga, kaip ir kitos kūrybinės organizacijos, negali kalnų nuversti. Mūsų sąjunga vienija trijų dešimčių redakcijų žurnalistus, kurie turi vykdyti savininkų ar jų paskirtų vyr. redaktorių nurodymus, jų politiką. 1998 m. grupė „Kauno dienos“ žurnaliscių už meno ir kultūros priedą „Santaka“ apdovanotos aukščiausia Lietuvoje Vinco Kudirkos žurnalistine premija. Deja, dabar spaudoje, radijo ir televizijos laidose apie kultūros renginius retai kada užsimenama. Viską valdo jos didenybė... komercija, kuri jau ir pirmąjį puslapį parverė nusikaltimais ir bausmėmis! Lietuvos žurnalistų sąjungai sunku priversti masinės informacijos priemonės pasukti kitu keliu, kai valstybės vykdoma politika veda į bankrotą... Mes galime pasidžiaugti LŽS narių kūrybiniais laimėjimais (jau antras dešimtmatis geriausiesiems įteikiami „Gintariniai parkeriai“) arba viešai paskelbti apie netoleruotinus redakcijos ar žurnalisto darbus (kasmetinė „Špilkos“ premija). 1993 m. atgaivinome Kaune vykusius prieškario Lietuvos žurnalistų Spaudos balius, kurie tapo savo įsteigėjų kūrėjų asociacijos veiklos rūpestis. Kai prieš dešimtį metų su žinomais visuomeninio darbo pasižentėliais – Aleksandru Macijausku, Eugenijumi Nalevaika, V. Mačiuliui ir kiti – steigė asociaciją, pirmiausia sukomė galvas, kaip trijems profesionalių kūrėjinių sąjungų kaunietiškiems kauleliams atremti beatodairiškus naujos gyvensenos politinius, ekonominius, kūrėjinius iššūkius. Kai kas pasiekė, pavyko, dėl kai ko dar tekėti gerokai paplušeti kūrėjinėse dirbtuvėse, kantriai pavarstyti valdiškas duris... Taip pat ir dėl kolektivinio kūrėjino – Kauno miesto įvaizdžio.

„Nemunas“: Dėkojame pašnekovams.

Zenono BALTRUŠIO nuotrakos

„Juoda gatvė“. 2010.

„Žiemos motyvas“. 2010.

Dar vienas daikto kelionės amžinybės link būdas

Andrius JAKUČIŪNAS

Senamiesčio menininkų dirbtuvėje šiomis dienomis vieši Agnés Kulbytės tapyba. Jauniosios kartos menininkė, 2007 m. Vilniaus dailės akademijoje išgijusi menų licenciatu kvalifikaciją laipsni, pristato lankytujams savo kamerinę parodą „Spontaniškos būsenos“. Ją sudaro paveikslai žiemos motyvais ir ant seno fotoalbumo lapų nutaptyti etiudai, fiksuojantys kasdienius pastebėjimus ir būsenas. Šis nuoširdus ir – bent iš pažiūros – paprastas pavadinimas yra neblogas, tačiau gal kiek tiesmukokas ir ne itin rangu vedlys, siekiant dekonstruoti ir įminči – taip pat tik iš pažiūros – paprastus darbus. Juose, nepatyrusio stebėtojo akimis, nepavaizduota *nieko*, nėra *nieko*, išskyrus niūroku šviesos blizgesį stikle ir dažų grioveliuose. (Regėdamas tą pavadinimą, žibantį priešais akis, vieną akimirką labai norejau palyginti parodą su pries šešerių metus išėjusia kolegos Mariaus Buroko knyga „Būsenos“ – sumanymas, žinoma, netikės, bet kodėl ne? Visgi greitai paaikiško, kad tai įmanoma padaryti nebebtas priesinant – M. Buroko būsenos buvo intelektualiai sodrios, išplaukiančios veikiai iš įvairių reminiscencijų ir kontekstu, o A. Kulbytės kūryboje intelektualiniai tirščiai bei svamienys turbūt radęsi tik pradėjus aktyviai giliintis į tai, kam bandyta su teikti tapybinį kūną, pilkšvais potėpiais ženklinant seno albumo lapus.) Kitaip sakant, A. Kulbytė mėgsta kontempluoti šviesą, erdvę, tuštumą, yra įpratusi (įpratinta?) regimybėje matyti neregima, mažame kalbėti apie didelį. Todėl viisiškai natūralu, kad bene svarbiausia Agnés darbuose – dienos šviesa, apšvietimų kaita, tiesiogiai veikianti tapybą ir kartu tampančių tematiniai paveikslų turini. Ji tirpdo atskirus vaizdus, byloja apie vientiso ir pilnintinio reginio buvimą.

Galima sakyti, jog tai paroda apie virpančią erdvę, blašią šviesą, tuo pačiu metu į regimybę traukiančią ir vėl nebūtin gramzdinančią daiktus, – jie lieka nepažinčiai, neapibrėžiami, neišspildę, tad negalima kalbėti apie juos kaip apie ženklus. (Be abejų, autorė suprato, kad ženkliskumas subanalintų ir suprimityvintų paveikslų turinį, todėl jo buvo išvengta.) Pavieksluose fiksuojamas būsenas žiūrovas gali čiuop-

ti ar numanyti iš pačios drobės audinio, jį dengiančių démių ir potėpių skleidžiamos šviesos. Paveikslus A. Kulbytė tapo šiurkščiu placių tepuku, kiek monotoniskais potėpiais. Klampus, skaidrumą pradaręs dažas atkuria atodrėkio skleidžiamą apsnūduši mirgesį, tušumą, kurioje kartais galima regėti peizažo užuominą (horizonto linija, žaidimų aikstelės konstrukcijos, studijos sklautai). Akivaizdus autorės polėkis liudyti neapibrėžiamą, tiesą sakant, išgyja ir nemalonauš pretenzingumo, nes tokis požiūris į realybę yra teisingas konjunktūriškai, juolab kad tame apstu ir specifinio „dvasingumo“, atsiskleidžiančio per vadinamąjį „jautrų“ potėpi, tačiau tuo pat metu tenka pripažinti, kad siekis išreikšti neįreikiama dailininkės pastangas susieja ir su daug solidesniu kontekstu – kad ir Samuelio Becketto žodžiu tapoma realybė. Kitas dalykas, kad Agnés paveikslų tuštuma – ne nykyné. Joje nera nevilties dvelksmo kaip S. Becketto knygų peizažuose. Sidabrinis nujauciamos šviesos mirgesys ar jos ilgesys, skleidžiamas erdvės, suteikia darbams sakralumo. (Labai gaila, nes būtent išsivaidžuojamas sakralumas yra pagrindinė ir turbūt vienintelė kliūtis pasiduoti paveikslų įtaigai; sakralizuota ne-apibrėžiamybė įgauna neryškų religinį atspalvį, randasi sentimentalumo, o juk taip norėtusi manysti, kad neapibrėžiamybė nejautri ir dėl to sauvame cinišką.) Laimė, sakralumo iliuzija nepavirtinama, nesuteikiant darbams ženkliskumo.

Apskritai šiuo atveju sunku būtų šnekėti apie kurį nors vieną paveikslą, nes visi jie kartu yra ir vienas darbas, nors niekas nepasikeistų, jei kurį nors išsimtume iš konteksto arba pakeistume kokiui nors kitu (su sąlyga, kad jis nebūtų ižūlus ir rėksmingas). Kaip ten paveikslai – A. Kulbytės parodoje, regis, visavertiškai dalyvauja ir nuolaičio papilkšvėjusios galerijos sienos – jos yra savo išskirti darbų jungtis, pilkšvos tuštumos tviskesi išryškinančios neapibrėžiamybės amorfiskumą. Apskritai nebūtina – kaip įprasta dažnoje parodoje – stabčioti ties darbais ir stengtis kiekvieną jų apmąstyti. Gali mesti žvilgsnį, negaišti laiko, eiti. (Todėl ir frazė „viskas aišku“ – o ją ištars ne vienas parodos lankytujos – išgyja naują prasmę.) Tai bene tiksliausiai paaikiška parodos pavadinimą – jos reikšmė yra tokia, kokią tuo metu išgyvena apsilankęs žiūrovas – t. y. autorės siekiams galbūt yra spontaniška (žiūrovo) būsena, bet ne būsena ap-

skritai (ypač jei turime galvoje dvasinę, o ne fizinę). Nieko nereikalaujanti pilka spalva emocijas keičia būseną, kuri paverčia žmonų jokių išvadų nedarančiu stebėtoju. Viskas priklauso nuo noro tą stebėjimą testi. Šis procesas veikia raminamai, monotonių nėra nuobodi. Kai kur net atsiranda melsva, rausvai rusva, gelsva spalvos. Vaizdai tirpsta, kuria vientišą ir pilnintinį reginį.

Visgi turbūt neįmanoma nepasakyti, kad šneko apie būsenas siiek tiek veidmainiškos – ar apskritai kas nors kada nors šia tema buvo pasakyta neveidmainiškai? Sunku atsikratyti išpūdžio (o jo turbūt visai ir nereikia atsikratyti), jog ši paroda – eilinis bandymas apmąstyti tapybą ir jos galimybes. Tokie apmąstymai tradiškai nieko naujo neatskleidžia (juo labiau kad viskas tokiais atvejais remiasi kone pasamonine mintimi, jog tapyba atsidūrusi kryžkelėje, ir kiekvieną sykį imant į rankas tepuką privalu sau ir kitims išaiškinti, kas tai yra), tačiau aiškus laiko mados prieskonis duoda deramo respektabilumo ir tampa aktualus, nors visuomet tokiais atvejais kyla įtarimas, kad deklaratyvus (arba tiesiog akivaizdus kaip šiuo atveju) tapybos tyrimas bet kokiam darbui gali suteikti pageidaujamą intelektinį turinį, o temos platumas – laisvę kartoti ji begalę kartų. Agnés žodžiai tik patvirtina šiuos įtarimus. „Tapyba ir kūryba man yra frazės, neturinčios išanksčių apibrėžimų. Tapybiniai vaizdai, jų regimybės nuolat kinta, juos kaskart reikia atrasti. Tai lyg vaizdų pavidualu apčiuopama „mąstymo medžiaga“, savitas stebėjimo tēsimas, išsiveržiantis formavimo, perkūrimo veiksmu“, – sako autorė. „Tapyba nėra ribojama atskiru paveikslu, ji visada lieka siekiams galbūt yra pagrindinė ir turbūt vienintelė kliūtis pasiduoti paveikslų įtaigai; sakralizuota ne-apibrėžiamybė įgauna neryškų religinį atspalvį, randasi sentimentalumo, o juk taip norėtusi manysti, kad neapibrėžiamybė nejautri ir dėl to sauvame cinišką.) Laimė, sakralumo iliuzija nepavirtinama, nesuteikiant darbams ženkliskumo.

Ar dar galima ką pridurti? Nežinau. Aplankius Algimanto Švėgždos parodą NDG, norėjosi manyti, kad darbuose daiktą amžinybės link veda kuo tikrovės paviršiaus perteikimas, pro kurį veržiasi daikto vienatvė ir esmė (sentimentaliai pasakiai, A. Švėgžda neturi nė gramo dvasingojo sentimentalumo). O A. Kulbytė, priesingai, daiktus verčia regimybėje tirpstančiais pavaldais ir užuominomis. Ar tai dar vienas daikto kelionės amžinybės link būdas? Gali būti. Tam tikra pagarba Agnés kūrybiniams ieškojimams verstus mus taip manyti.

9 d., šeštadienį, 16 val. Bažnytinio paveldo muziejaus (Šv. Mykolo g. 9, Vilnius) ekspozicijoje – ekskursija.

16 d., šeštadienį, 12 val. edukacinis užsiėmimas šeimoms. Informacija tel. (8 5) 269 78 00.

Konkursas

Zigmo Gélės-Gaidamavičiaus premijai gauti

Šiaulių rajono savivaldybės Kultūros skyrius skelbia konkursą poetu Zigmo Gélės-Gaidamavičiaus literatūrinei premijai gauti. Premija skiriama už geriausią pirmają poezijos knygą.

Konkurse vertinamos per 2010 metus išleistos poezijos knygos. Kandidatus Z. Gélės-Gaidamavičiaus premijai gauti Šiaulių rajono savivaldybės Kultūros skyriui gali siūlyti kultūros, meno, mokslo ir studijų institucijos, kūrybinės sąjungos, leidyklos, bibliotekos bei patys kūrėjai iki balandžio 11 d. Premija įteikiama kasmet gegužės mėnesį poezijos šventės metu Naisiuose, Zigmo Gélės gimtinėje.

Knygas siusti adresu: Laimutei Varkalinei, Šiaulių rajono savivaldybės kultūros skyrius, Aušros alėja 21, 76229 Šiauliai.

Literatūrinės Vilniaus Slinktys 2011

Balandžio 8 d., penktadienį

11-14 val. literatūrinė ekskursija po Vilniaus miesto gimnazijas.

16.30-17.30 val. Vilniaus mokytojų namų Svetainėje – vakaras „Vilnius nuo Č. Milošo jaunystės dienų iki šiandien“, skirtas Č. Milošo 100-osioms gimimo metinėms paminėti. Dalyvauja literatūrogai, aktoriai, poetai.

18-18.45 val. Vilniaus mokytojų namų Mažojoje salėje – fotografijų parodos „Vilniaus detalės“ atidarymas, antologijos „Literatūrinės Vilniaus Slinktys“ pristatymas.

19-22 val. Vilniaus mokytojų namų Svetainėje – akustinis Domanto Razauskos ir draugų vakaras-koncertas. Dalyvauja D. Razauskas, Vytautas Stankus, Mindaugas Nasistaravicius ir Aivaras Veiknys. Bilietai kainos – 15, 20 Lt. Bilietai platinami 2 valandos prieš koncertą prie salės.

Balandžio 9 d., šeštadienis

14-15.30 val. skaitymai Vilniaus miestui nuo Trijų Kryžių kalno. Dalyvių registracija elektroniniu paštu: slinktys@gmail.com.

16-18 val. bare „Bix“ (Etmonų g. 6) – poezijos SLAM’as. Dalyvauja geriausiai Lietuvos poezijos SLAM’o atstovai.

18-21 val. Vilniaus mokytojų namų Svetainėje – poezijos vakaras „Poetinės dvikovos“. Eileraščių špagas sukryžiuos jaunosis brandžiosios kartos poetai.

RAŠYTOJŲ KLUBAS

8 d., penktadienį, 17 val. Rašytojų klube (K. Sirvydo g. 6, Vilnius) – rašytojo Petro Palilionio kūrybos vakaras. Vakare dalyvauja rašytojas P. Palilionis, literatūrogas prof. Vitas Areška, aktorė Dalia Jankauskaitė, pianistė Šviesė Cepliauskaitė, dainininkė Rita Preikšaitė. Vakarą ves literatūros kritikas Valentinas Sventickas.

12 d., antradienį, 17.30 val. poetės Eriko Drungytės kūrybos vakaras. Vakare dalyvauja poetai E. Drungytė, Kornelijus Platelis, Donaldas Kajokas.

Rašytojų klube veikia Elenos Kurklietytės koliažų paroda „Akių monai“.

I renginius įėjimas nemokamas. Informacija tel. (8 5) 2629627, (8 5) 2617727; el. p. rasytojuklubas@aiva.lt.

8 d., penktadienį, 18 val. Nacionalinėje dailės galerijoje (Konstitucijos pr. 22) atidaroma žymaus Varšuvos gyvenančio lietuvių dailininko Stasio Eidrigevičiaus paroda „Veidas ant kaukės“. Paroda veiks iki birželio 5 d. Informacija tel. (8 5) 212 29 97; www.ndg.lt.

„Nemunas“ rekomenduoja

Kitokio kino klube – „Šiltas vanduo po raudonu tiltu“

Gediminas JANKAUSKAS

Antradienė, balandžio 12 d., Kitokio kino klubo cikle „Kitokia meilė“ žiūrėsime komiškų melodramą „Šiltas vanduo po raudonu tiltu“, sukurtą pagal Yo Henmi romaną.

Mačiusieji japonų režisieriaus Shohei Imamuros šedevrą „Legenda apie Narajamą“ ilgam įsiminė ši šokinuojantį, bet kartu ir kūpią gilius išminties filmą. Vėlesni režisieriaus darbai taip pat šokinav, bet dažniau šoko estetika bandė dangstyti kur kas seklesnius siuzetus. Beveik visuomet jo filmų centre atsildavo nelaimingų, tačiau likimo nepalaužtų moterų likimai. „Šilta-

me vandenye po raudonu tiltu“ režisierius lieka išlikimas pagrindinių temai ir vėl nagrinėja tą tik moterims būdingą bruožą, kurį S. Imamura vadina „atmetimo jėga“. Dauguma naujojo filmo heroju yra užtariamai normalaus gyvenimo ribų atsidūrė marginalai. O istorija nuolat balansuoja tarp realizmo ir keistų metaforiškų vaizdų derinio. Dominuoja tyro vandens motyvas kaip atsvara netikėtai į pasakojimą išveržiančiam primiminimui apie mirtį arba kaip gražiai nufilmuotų erotinių fantazijų parafrazę.

Žmona išvaro Josukė Sasano iš namų, o šis, norėdamas praturtėti, prisimena savo draugo – benamio filosofo – patarimą ir išvyksta ieško-

ti Auksinio Budos, paslėpto mažame kaimelyje prie Japonijos jūros. Tačiau vyrukas suranda visai kitą neįtikėtiną lobį. Name prie raudono tilto jis susipažista su keista mergina Sajeko, iš kurios organizmo akimirką sklinda stebuklingo vandens srautai, nuo jų žuvys vandenys patiria transą ir gėlės skleidžiasi net žiemą.

Nors filmo finalinis komentaras skelbia, kad tokios istorijos tikrai negalėjo būti, šiltos vandens po raudonu tilto skonio paragavę žiūrovai ši kategoriską teigini su malonumu ignoruos. Ir džiaugsis ekologiškai švarių magiškojo realizmo šaltiniu, nuplaunantį apnašas nuo išisenėjusių seksualinių draudimų ir stereotipų.

Savaitgalis prie televizoriaus

Kai virsta ažuolai, griūva imperijos ir dūžta likimai

Gediminas JANKAUSKAS

Jau tapo gražia tradicija savaitgaliais prisiminti geriausius lietuviškus vaidybinius filmus. Šeštadienį (19.00 val., LTV) žiūrėsime režisieriaus Arūno Žebriūno „Velnio nuotaką“ (1974 m.), sukurtą pagal Kazio Borutos apysaką „Baltaragio malūnas“. Šio pirmojo lietuviško miuziklo pradiniai titrai skelbia: „Kartą angelai nusidėjo Dievui, ir tada iš dangaus tris dienas snigo velenais. Veleni buvo pilni ežerai, o katrėjei pateko ant žemės, tad tie lindo į žmones...“ Vienas veleniukas, vardu Pinciušas, nukrito į pelkę ir tapo malūnininko Baltaragio pagalbininku. Tik kipšas nebėtūt kipšas, jei ne-pabandytu apgauti šeimininko ir pasigviesti svarbiusią jo turta.

Kai kūrybinis filmo grupės darbas tik prasidėjo, A. Žebriūnas pasakojo, jog iš karto „Baltaragio malūna“ išsivaizdavęs kaip simbolinę pasaiką, tačiau K. Borutos aprašyta velenių svitvė kėlė vieną rimitą pavojų – buvo lengva nusiristi net iki miestikos. Todėl teko ieškoti formos, kuri padėtų ekrane sujungti šalyginius romantinius apysakos elementus ir jos kasdieniškumą – pasakojimą

apie žmonių meilę, jų laimės sieki, visiškai realius tarpusavio santykius ir gyvenimiškus charakterius. Visus šiuos uždavinius padėjo įgyvendinti Viačeslavo Ganelino muzika, Sigito Gedos dainų tekstai ir gerai išmokta miuziklo kalba.

Režisieriaus Gycio Lukšo drama „Virto ažuolai“ (šeštadienis, 21.00 val., TV1), pasirodžiusi ekranuose prieš 35 metus, intrigavo pažadu parodyti „šekspyriskas aistros lietuviškame sodžiuje“. Išties šiurpą kelianti istorija, sukurta pagal Juozo Baltušio „Parduotų varas“ motyvus, pasakoja apie tai, kaip samdinė Kazytė sumanė tapti pasiturinčios sodybos šeimininkę ir be kokių skrupulų pašalino savo kelyje visas kliūtis. Bet finalinis klausimas „Ar tu dabar laiminga, Kazyte?“ taip ir liko be atsako...

Istorinių romantinių dramų mėgėjams tikrai patiks filmas „Viktorija. Jaunoji karalienė“ (šeštadienis, 16.00 val., BTV). Tai pasakojimas apie ilgiausiai (kol kas!) soste išbuvinę būtų imperijos karalienę Viktoriją. Sostą iš savo dėdės Williamo IV ji paveldėjo dar būdama netekėjusi mergelė, o vyra gavo trečiaisiais karaliavimo me-

tasis, kai susituokė su savo pusbroliu Albertu – Saksonijos ir Koburgo princu, kuris visą gyvenimą buvo jos patikimiausias patarėjas. Politikoje Viktorija dažniausiai laikėsi neutralumo. Tačiau kritinėse situacijose tapdavo itin aktyvi, užimda vo ryžtingą poziciją, lemdaydo britų vyriausybės kursą. Žodžiu, buvo tikra karalienė, geriausiai brūtų monarchijos tradicijų puoselėtoja.

Akivaizdu, jog karalienės Viktorijos gyvenime buvo tiek įvykių, kad visus juos galima sudėti nebent į keilis storus knygų tomus arba ilgą TV serialą. Filmo „Viktorija: jaunoji karalienė“ autoriai nesiekė aprépti to, kas neįmanoma, todėl dėmesį sukoncentravo į pagrindinės herojės jaunystės periodą, o kaip reklaminė šūkį pasirinko melodramišką filmo esmę pabrėžiančius teiginius: „Ji valdė milijonus. Tačiau jos širdis priklauso tik vienam vyriškiui.“

Kriminaliniame nuotykių filme „Rytės niekada nemiršta“ (šeštadienis, 20.45 val., TV3) garsiausio

visų laikų slapojo agento Džeimso Bondo pagrindinis priesininkas bus spaudos magnatas Eliotas Karveris, kuris nelaukia naujienų, o kuria jas pats. Jis trokšta neribotos valdžios ir

nori prie savo žiniasklaidos imperijos prijungti Kiniją. Bet šios šalies vadovai delsia priimti magnato siūlymą. Todėl Karveris griebiasi ne-paprastu priemonių, galinčių išprovokuoti pasaulinių karą. Užkirsti keilių tokiai tragedijai pajėgus tik vienės žmogus. Jo vardas Bondas. Džeimso Bondas.

Operetiniam Džeimso Bondo nuotykių nublanksta prieš šiurpą keiliantį „Zodiaką“ (šeštadienis, 0.10 val., LNK), atkuriantį amerikietišką psichoze, kuri prasidėjo 1968-ųjų gruodžio dvidešimtosios naktį, kai Zodiaku pasivadintęs maniakas nužudė pirmiasias aukas. Antrą kartą dviguba žmogžudystė miestelio gyventojus sukrėtė po pusmečio. Vėliau žudikas pats pradėjo aktyviai padėti policijai, skambindamas po kiekvieno naujo nusikaltimo ir siūsdamas užsišruotas kriptogramas. Tačiau net ir šie koziriai ne padėjo sugauti ižūlaus nusikaltėlio, ilgai žaidusio su policija „Katės ir pelės“ žaidimą.

Na o „Susišaudymas“ (sekmedienis, 22.00 val., LNK) jau nuo pirmų kadrų kelia visai ne siaubą, o juoką. Pirmoje scenoje tampame dviejų labai originalių triukų liu-

dininkais. Tikrai dar nesate matę, kaip išsišautusį banditą galima nužudyti... paprasčiausia morka. Tuoj po šio „mirtino ginklo“ scenos rodomas ne mažiau juokingas gimdymas, kai nuo banditų nesčia moterų ginantis ponas Smitas visą legioną blogiukų išguldo, o kūdikio virkštelię „nukerpa“... taikliu pistoleto šūviu.

To pakanka, kad visą likusią filmo dalį sėdėtum išplėtęs akis ir lauktum naujų siurprizų. Jų tikrai bus ne vienas, o pats „Susišaudymas“ daug kartų demonstruos virtuošką autorų sugebėjimą kurti „kietą“ veiksmo kiną ir čia pat parversti jį talentinguo parodija.

Parodija yra ir „Elito kine“ rodoma „Istorija apie gaideli ir jautuką“ (sekmadienis, 22.15 val., LTV). Britų režisierius Michaelas Winterbottomas ši keistą filmą sukūrė pagal XVIII a. britų literatūros klasiko Laurence’o Sterne’o romaną „Džentelmeno Tristramo Shandy gyvenimas ir mintys“. Bet vadinti jo tradicinė ekranizacija negalima, nes filmo autoriai neslepia, kad kuria kiną ir nuolat kompromituoja klasikinį siužetą šiuolaikiniai filmovimo aikštėlės triukais.

Tarptautinis Kauno kino festivalis pristatė naują lietuviško kino sklaidos pasaulyje galimybę

Tarptautinis Kauno kino festivalis kviečia lietuvių kino kūrėjus pateikti savo filmus naujam kino sklaidos projektui „Eye on Films“. I programą atrinktiems filmams bus suteiktos išskirtinės sklaidos galimybės: jie bus rodomi tarptautiniuose kino festivaliuose, vykstantių ne tik Europoje, bet ir Azijoje, Šiaurės ir Pietų Amerikoje, Australijoje ir Afrikoje.

Tarptautinis Kauno kino festivalis yra oficialus „Eye on Films“ asttojas Lietuvoje. Projekte dalyvauja 14 kino festivalių ir 16 kino platinimo kompanijų iš 15 šalių. Projektas skirtas debiutinių ilgametražių filmų sklidai visame pasaulyje.

„Eye on Films“ yra naujos Europos Sąjungos programos „Media Mundus“ dalinai finansuojamas projektas. „Media Mundus“

remia profesionalias kino sklaidos ir kino pramonės skatinimo iniciatyvas, įkvepienčias Europos Sąjungos šalių kino kūrėjų bendradarbiavimą su kitų pasailio šalių autoriais bei kino sklaidą visame pasaulyje. Tarptautinis Kauno kino festivalis yra pirmoji Lietuvos organizacija, dalyvaujanti novatoriškoje „Media Mundus“ programe.

„Prisidėdami prie „Eye on Films“ projekto siekiame plačiai atverti duris į pasaulį, suteikti Lietuvos autoriams daugiau galimybų pasiekti pasailio auditorijas. Kviečiame autorius jau dabar teiki paraiškas dėl savo filmų, – sakė Kauno kino festivalio direktorė Ilona Jurkonytė. – Taip pat raginame režisierius bei prodiuserius kreiptis į mus, nes mes galime tiesiogiai pristatyti filmus projekto partneriams visame pasaulyje. Mūsų tikslas – kad lietuviški

filmai ne vien keliautų po festivalius, bet ir būtų platinami Kanadoje, Naujojoje Zelandijoje, JAV, Brazilijoje ar kitose šalyse.“

„Eye on Films“ programa – tramplinas karjerą kine pradedantiems kūrėjams. Tarp projekto partnerių yra tokie renginiai kaip Edinburgh, Sietlo, Rio de Janeiro, Talino, La Rošelio, Paryžiaus, Vroclavo „Era naujieji horizontai“ ir kiti tarptautiniai kino festivaliai. Informacinis projekto partneris – žurnalas „Screen International“, bendradarbiaujantis su didžiaisiais pasailio kino festivaliais. Projekto koordinuoto platinimo kompanija „Wide Management“. Naujų talentų iš viso pasailio filmų bus galima pamatyti tarptautinio Kauno festivalio programe „Eye on Films“.

Tarptautinis Kauno kino festivalis projekta „Eye on Films“ pristatė Vilniuje „Media-

desk“ rengiamuose „Media Mundus“ mokymuose kolegoms iš Lietuvos ir kitų šalių.

Kino kūrėjai, norintys gauti daugiau informacijos apie galimybes dalyvauti „Eye on Films“ programe, gali kreiptis į tarptautinį Kauno kino festivalį, adresu info@kinofestivalis.lt, telefono numeriu +370 655 06559 bei apsilankytis interneto svetainėse www.kinofestivalis.lt bei www.eyeonfilms.org.

„Nemuno“ informacija

Kreipimasis dėl Kultūros dienos paminėjimo 2011 m.

Kreipiamės, kviesdami šiaisiai metais dar placiau paminėti Kultūros dieną Lietuvoje, skirti ją UNESCO paskelbtiems Mikalojaus Konstantino Čiurlionio metams bei atkreipti dėmesį į vertybėmis paremtos kultūros svarbą siuolainiui visuomenėi.

Balandžio 15 d. Lietuvoje jau penktą kartą bus minima Kultūros diena, kurią Lietuvos Respublikos Seimas 2006 m. liepos 19 d. įteisino kaip atmintinę.

Kiekvienais metais vis daugiau plačiosios visuomenės ir institucijų mini šią dieną, atkreipiama daugiau dėmesio į idėjas, skleidžiamas per Kultūros dienai skirtas tarptautines konferencijas ir renginius. 2010 m. Lietuvoje šią dieną išskleidė 75 Taikos vėliavos, simbolizuojančios taikos per kultūrą idėją ir išreiškinčios pasiryžimą saugoti, puoselėti kultūros vertybes. Viena jų buvo iškilmingai iškelta prie Lietuvos Respublikos Seimo.

Kultūros dienai turi būti suteikta platesnė reikšmė, nes tikroji kultūra išreiškia visą žmonių veiklą tikrųjų vertybų pagrindu; tai sudėtinė visuma, apimanti žinias, mokslo, menus, tikslemus, moralę, teisę, papročius ir kitus gebėjimus, kuriuos žmogus išgyja kaip visuomenės narys. Kultūra yra mokslo, meno ir etinės filosofijos sintezė.

Šios dienos minėjimu siekiama stiprinti visuomenės suvokimą, jog vertybėmis paremta kultūra yra mūsų išminties ir dvasingumo raiška, galinti suvienyti žmones kurti darnią visuomenę pažangios evoliucijos kelyje.

Kultūra mes išreiškiamame savo šalies unikalumą ir identitetą, atspindinėme papročių savitumą, primename savo dvasinės gyvasties šaknis, pagerbamie šviesiausiųjų jų puoselėjančius žmones. Šiuo metu Kultūros dienos renginiuose Lietuvosje placiati nuskambės ir M. K. Čiurlionio vardas.

Mes, Kultūros dienos iniciatorių, tikime, kad ši diena kiekvieną šalies gyventoją ipareigos ir motyvuos gyventi vis kultūringiau dvasinį vertybų pagrindu, sutelks pažinti savo etinės šaknis ir saugoti kultūros vertybes.

Kultūros dienos minėjimas balandžio 15 d. susietas su Taikos vėliavos simboliu ir Rericho paktu - sutartimi dėl kultūros vertybų (materialių ir nematerialių) apsaugos karo ir taikos metu, ji 1954 m. tapo Hagos konvencijos Kultūros vertybėms saugoti pagrindu.

Prieš kelerius metus sekant Lietuvos pavyzdžiu, prasidėjo tarptautinis judėjimas, siekiantis, kad balandžio 15-oji būtų paskelbta Pasauline kultūros diena, o Taikos vėliava - jos simboliu. Iš šių judėjimų išsitraukia vis daugiau visuomenės grupių įvairiose šalyse, tame dalyvauja keturiolika valstybių. Taikos vėliava ne kartą iškelta į kosmosą, o 26 kosmonautai iš devynių šalių pasirašė už Pasaulinės kultūros dienos įtvirtinimą. Baltijos miestų sąjungos (BMS) Kultūros komisijos valdyba taip pat remia Lietuvos kultūros dieną.

Kreipiamės į jus, gerbiamų kolegus ir bičiuliai, prašydami balandžio 15 d. paminėti Kultūros dieną savo aplinkoje, rajone, mieste.

Kviečiame valstybės institucijas, kultūros ir švietimo įstaigas, visuomenės organizacijas, bendruomenes gera mintimi, atvira širdimi, gražiais darbais akcentuoti Kultūros dieną. Tegu ji kiekvienam žmogui, šeimai primena pamatinės vertybes, ugdo supratimą, kad tikroji kultūra yra dvasinės darnos puoseletoja ir darnios visuomenės išraiška.

Lietuvos Kultūros dienos įgvendinimo iniciatyvinė grupė

Renginiai Kaune, skirti Kultūros dienai paminėti

Balandžio 4–30 d. Kauno tautinės kultūros centre (A. Jakšto g. 18) – tautodailininkės Alinos Vitkauskienės tapybos darbų paroda „Tėviškės vaizdai“. Įėjimas nemokamas.

Balandžio 12 d., antradieni, 17.30 val. Kauno tautinės kultūros centre – dainuojamosių poezijos vakaras „Žalio pumpuro sprogimas“. Dalvauja Kauno tautinės kultūros centro Romantinės dainos ir Raudondvario kultūros centro Jaunimo studijų nariai. Veda bardas Algirdas Svidinskas. Įėjimas nemokamas.

Balandžio 13 d., trečiadien, 18.30 val. Kauno tautinės kultūros centre – paskaita „Kultūra – dvarios ir kūno sąveika“. Lektorius Aleksandras Žarskas. Įėjimas mokamas.

Balandžio 14 d., ketvirtadien, 18 val. Kauno menininkų namuose (V. Putvinsko g. 56) pasitinkant Kultūros dieną – vakaras-koncertas „Puokštė mokytojai“, skirtas Kauno apskrities J. Naujaliu muzikos gimnazijos fortepijono mokytojai Rymantės Šerkšnytės jubiliejui. Koncerte dalyvaus R. Šerkšnytės mokiniai ir absolventai, respublikinių ir tarptautinių konkursų laureatai: Motiejus Bazaras, Šviesė Cepliauskaitė, Kotryna Gediminaite, Jonas Janulevičius, Mangirdas Janušaitis, Daiva Stulgaitė, Raminta Šerkšnytė, Rokas Zubovas. Skambės M. K. Čiurlionio, S. Vainiūno, R. Šerkšnytės, F. Chopino, F. Liszto, C. Debussy, M. Ravolio, A. Schönbergo kūriniai. Vakaro vedėjai – Raminta Šerkšnytė ir Rokas Zubovas. Įėjimas nemokamas.

Balandžio 14 d., ketvirtadien, 18 val. Kauno pantomimos ir plastikos teatre (M. Daukšos g. 34) – spektaklis „Ab origine“. Įėjimas mokamas.

Balandžio 15 d., penktadien,

12 val. prie Kauno miesto savivaldybės (Laisvės al. 96) – iškilmingas Taikos vėliavos pakėlimas.

16 val. Kauno pučiamųjų instrumentų orkestro „Ažuolynas“ eisena nuo Kauno Šv. arkangelo Mykolo (Igulos) bažnyčios Laisvės alėja iki Muzikinio teatro sodelio.

16.30 val. Muzikinio teatro sodelyje – Kauno pučiamųjų instrumentų orkestro „Ažuolynas“ koncertas iš ciklo „Dūdos Laisvės alėjoje“.

15 val. M. ir K. Petruskų lietuvių muzikos muziejuje (K. Petrusko g. 31) – vokalinės muzikos koncertas. Dalyvaus Vytauto Didžiojo universiteto muzikos akademijos dainavimo katedros doc. Tomo Ladygos studentai, koncertmeisterė Rita Kochanauskaitė. Koncerto vedėjas doc. Tomas Ladyga. Įėjimas su muziejaus bilietu.

18 val. Kauno valstybinėje filharmonijoje (L. Sapiegos g. 5) – koncertas, miesto kultūros įstaigų, organizacijų, kt. institucijų atstovams bei meno kūrėjams. Dalyvauja Kauno miesto simfoninis orkestras, solistas Jurij Braginskij (smuikas, Belgija), dirigentas Imants Resnis (Latvija). Įėjimas su kvietimais.

19 val. Kauno „Pilėnų“ vidurinėje mokykloje (A. Šeduvos g. 23) – Kauno tautinės kultūros centro tautinių šokių ansamblio „Kalvelis“ koncertas (vadovai Ilona Jakštytė, Gintaras Vilčiauskas, Valė Dervinienė). Įėjimas nemokamas.

Balandžio 16 d., šeštadien,

12 val. Nacionaliniame Mikalojaus Konstantino Čiurlionio dailės muziejuje (V. Putvinsko g. 55) – tarptautinės konferencijos „M. K. Čiurlionis ir kultūros erdvė“ apskritas stalas „Kultūra amžinybės rate: istorinės atminties keliu į naują taikos amžių“. Dalyvauja Europos tarptautinės asociacijos „Taika per kultūrą“ prezidentas Wilhelm Augustat, Baltijos miestų sąjungos Kultūros komisijos valdybos nariai, Kultūros dienos ambasadore Aukšte Narvilienė, LR Seimo narys Julius Dautartas, Rericho, Vyduno, M. K. Čiurlionio draugijų nariai.

90-ojo kūrybinio sezono balandžio mėnesio repertuaras

7 d., ketvirtadien, 18 val. Ilgojoje salėje (Kęstučio g. 62) – Aušros Marijos Sluckaitės „Antigonė Sibire“. Vienos dalies postdrama pagal Jeano Anouilha „Antigonę“. Režisierius Jonas Jurašas. Spektaklio trukmė – 2 val. Bilietai kainos – 40, 50 Lt.

8 d., penktadien, 19 val., 19 d., antradien, 18 val. Penkojoje salėje (Laisvės al. 71) – Jeano Dello ir Geraldo Sibleyraso „Tegvyvija Bušonas“. Vienos dalies komedija. Režisierius Artūras Žukauskas. Spektaklio trukmė – 1.40 val. Bilietai kaina – 15, 30 Lt.

9 d., šeštadien, 12 val. Ilgojoje salėje (Kęstučio g. 62) – Inesos Paliulytės „Anderseno gatvė“. Vienos dalies spektaklis. Režisierė I. Paliulytė. Spektaklio trukmė – 1.40 val. Bilietai kaina – 12 Lt.

10 d., penktadien, 18 val. Penkojoje salėje (Laisvės al. 71) – Gyčio Padegimo „JAH“. Dviejų dalių dokumentinė fantasmagorija. Režisierius Gytis Padegimas. Spektaklio trukmė – 3 val. Bilietai kainos – 24, 30 Lt.

10 d., sekmadien, 12 val. Ilgojoje salėje (Kęstučio g. 62) – Mažojoje scenoje (Laisvės al. 71, V a.) – „Kiškis pabėgėlis“. Muzikinis spektaklis vaikams nuo 5 m. pagal Liudviko Jakimavičiaus knygelę „Lapė ir kiliošai“. Režisierė Agnė Sunklodaitė. Spektaklio trukmė – 1 val. Bilietai kaina – 15 Lt.

10 d., sekmadien, 15 val. Ilgojoje salėje (Kęstučio g. 62) – Inesos Paliulytės „Liūdnas dievas“. Liūdnos istorija visai šeimai. Režisierė I. Paliulytė. Spektaklio trukmė – 1.30. Bilietai kaina – 25 Lt.

10 d., sekmadien, 18 val. Tavernos salėje (Kęstučio g. 62) – Šolomo Aleichemo „Mendelio milijonai“. Vienos dalies komedija. Režisierius Algimantas Pociūnas. Spektaklio trukmė – 1 val. Bilietai kaina – 25 Lt.

12 d., antradien, 18 val. Tavernos salėje (Kęstučio g. 62) – Inos Pukelytės „Meilė Paryžiuje“. Vienos dalies kabaretinė komedija. Režisierė I. Pukelytė. Spektaklio trukmė – 1 val. Bilietai kaina – 25 Lt.

13 d., trečiadien, 18 val. Ilgojoje salėje (Kęstučio g. 62) – Biljanos Srlbjanovič „Skėriai“. Dviejų dalių tragedija. Režisierius Rolandas Atkočiūnas. Spektaklio trukmė – 3 val. Bilietai kaina – 30 Lt.

14 d., ketvirtadien, 18 val. Tavernos salėje (Kęstučio g. 62) – Juhan Smul „Svečiuose pas pulkininko našlę“. Vienos dalies anekdotas. Režisierė Danutė Juronytė. Spektaklio trukmė – 1 val. Bilietai kaina – 25 Lt.

14 d., penktadien, 15 d., penktadien, 17 d., sekmadien, 18 val. Penkojoje salėje (Laisvės al. 71) premjera – Abi Morgan „Mažutis dinamitas“. Vienos dalies spektaklis. Režisierius Gintaras Varnas. Spektaklio trukmė – 1.40 val. Bilietai kaina – 40 Lt.

15 d., penktadien, 17, 18.30, 20 val. festivalis „ART-impro“: kurčiųjų teatro „Miminika“ judeisio spektaklis „Apie tai“, Kazio Binkio teatro spektaklis-improvizacija „As ir aplink mane“, improvizacijų trupė „IMPRO 241“. Spektaklio trukmė – 3 val. Bilietai kaina – 20 Lt, vienas spektaklis – 10 Lt.

15 d., penktadien, 18 ir 20 val. Ilgojoje salėje (Kęstučio g. 62) – Gycio Ivanausko teatro premjera „Paukščiai“. Režisierius Gytis Ivanauskas. Spektaklio trukmė – 1 val.

15 d., penktadien, 19 val. Mažojoje scenoje (Laisvės al. 71, V a.) – Marius von Mayenburgo „Bjaurusis“. Skalpelio pjūvis. Režisierius Vilius Malinauskas. Spektaklio trukmė – 1.30 val. Bilietai kainos – 25, 30 Lt.

16 d., šeštadien, 12, 15, 17 val. festivalis „ART-impro“: seminaras-dirbtuvės – Raseinių teatro „Svajoklis“ improvizacinis spektaklis visai šeimai „Katės namai“, improvizacinė grupė „Imprilife“. Festivalio uždarymas. Spektaklių trukmė – 3 val. Bilietai kaina – 20 Lt, seminaras, vienas spektaklis – 10 Lt.

16 d., šeštadien, 15 val. Tavernos salėje (Kęstučio g. 62) – Tonino Guerros „Ketvirtoji kėdė“. Vienos dalies komedija. Režisierius Rolandas Atkočiūnas. Spektaklio trukmė – 1 val. Bilietai kaina – 20, 25 Lt.

17 d., sekmadien, 16 val. Parketinėje salėje (Kęstučio g. 62) – „Cezario grupės“ spektaklis pagal Pauliaus Širvio poeziją „Nutole toliai“. Režisierius Cezaris Graužinis. Spektaklio trukmė – 1 val. Bilietai kaina – 40 Lt.

20 d., trečiadien, 18 val. Penkojoje salėje (Laisvės al. 71) – Henriko Ibseno „Šméklos“. Vienos dalies drama. Režisierius Artūras Areima. Spektaklio trukmė – 2.30 val. Bilietai kaina – 30 Lt.

20 d., trečiadien, 19 val. Mažojoje scenoje (Laisvės al. 71) – Sarah Kane „4.48 psychozė“. Vienos dalies spektaklis. Režisierius Valius Tertelis. Spektaklio trukmė – 1 val. Bilietai kainos – 20, 25 Lt, moksleiviams – 12, 15 Lt.

Teatro kasa (Laisvės al. 71) dirba kasdien 10.30-19 val., tel. 22 40 64. Bilietai taip pat platina *Tiketa*.

Kauno kamerinis teatras

7 d., ketvirtadien, 9 d., šeštadien, 18 val. Fransua Rablė „Gargantiua ir Pantagruelis“. Užstalė tikriesiems gurmanams (N-18). Režisierius Stanislovas Rubinovas. Spektaklio trukmė – 1.55 val. Bilietai kainos – 40, 50 Lt.

8 d., penktadien, 18 val. Konstantino Kostenko „Hitleris ir Hitleris“. Dviejų dalių spektaklis. Režisierius Stanislovas Rubinovas. Spektaklio trukmė – 2.15 val. Bilietai kainos – 24, 30 Lt.

10 d., sekmadien, 18 val. Daivos Čepauskaitės „Kavinė „Pas Blez““. Pasimatymas po dvidešimties metų. Režisierius Stanislovas Rubinovas. Spektaklio trukmė – 1.45 val. Bilietai kainos – 28, 35 Lt.

16 d., šeštadien, 17 d., sekmadien, 18 val. premjera – Aleksandro Volodino „Penki vakarai“. Dviejų dalių romantinė drama. Režisierius Algimantas Počiūnas. Spektaklio trukmė – 2.10 val. Bilietai kainos – 20, 30 Lt.

20 d., trečiadien, 18 val. festivalis „Lietuvos teatrų pavasaris Kaunas 2011“ – teatro laboratorijos „Atviras ratas“ vienos dalies tragedija „Antigonė (ne mitas)“ (N-14). Tekstų autorai ir aktoriai: Marija Korenaitė, Judita Urnikytė, Benita Vasauskaitė, Jonas Šarkus, Tomas Žaibus. Režisierė Ieva Stundžytė. Spektaklio trukmė – 1.20 val. Bilietai kainos – 25, 30 Lt.

Teatro kasa (Kęstučio g. 74A) dirba I-V 14-18 val., VI-VII 11

Kauno valstybinis muzikinis teatras

7 d., ketvirtadienį, 18 val. Lino Adomaičio „Dulkų spindesys“. Dviejų dalių šokio spektaklis. Choreografi ir libreto autoriai Dainius Bervingis ir Gintaras Visockis, dailininkė Marija Rubavičiūtė. Spektaklio trukmė – 2.20 val. Bilietu kainos – 15, 25, 30, 50, 55, 60, 100 Lt.

8 d., penktadienį, 18 val. Džoakino Rosinio „Sevilijos kirpejas“. Trijų dalių komiška opera. Dirigentas Jonas Janulevičius, režisierius Gintautas Želvys, dailininkė Tatjana Astafjeva (Rusija). Spektaklio trukmė – 3 val. Bilietu kainos – 15, 25, 30, 40, 45, 50, 100 Lt.

9 d., šeštadienį, 18 val. Karlo Miliokerio „Studentas elgeta“. Trijų veiksmų operetė. Režisierius Andrey Bestchastny, dirigentas Virgilijus Visockis, dailininkė Kotryna Daujotaitė, choreografas Dainius Bervingis. Spektaklio trukmė – 3 val. Bilietu kainos – 10, 15, 18, 30, 35, 40, 100 Lt.

10 d., sekmadienį, 12 val. Zitos Bružaitės „Voro vestuvės“. Dviejų veiksmų operelė-baleetas vaikams. Choreografas Jurijus Smoriginas, dirigentas Virgilijus Visockis, scenografė Iveta Ciparytė, kostiumų dailininkė Ana Lorens. Spektaklio trukmė – 1.40 val. Bilietu kainos – 5, 10, 12, 15, 18, 20, 50 Lt.

10 d., sekmadienį, 18 val. Leo Faliso „Madam Pompadur“. Dviejų dalių operetė. Režisierė ir choreografe Anželika Cholina, dirigentas Jonas Janulevičius, scenografas Marijus Jacovskis, kostiumų ir grimo dailininkas Juozas Stavkevičius. Spektaklio trukmė – 3 val. Bilietu kainos – 15, 25, 30, 50, 55, 60, 100 Lt.

14 d., ketvirtadienį, 18 val. Giuseppe Verdio „Travianta“. Dviejų dalių opera. Dirigentas Julius Geniušas, režisierius Gintas Žilys, dailininkė Virginija Idzelytė. Spektaklio trukmė – 2.20 val. Bilietu kainos – 10, 15, 18, 30, 35, 40, 100 Lt.

15 d., penktadienį, 18 val. Johano Strauso „Šikšnosparnis“. Trijų veiksmų operetė. Režisierius Gintas Žilys, dirigentas Julius Geniušas, dailininkė Janina Malinauskaitė. Spektaklio trukmė – 3.20 val. Bilietu kainos – 15, 25, 30, 40, 45, 50, 100 Lt.

16 d., šeštadienį, 18 val. Franco Leharo „Linksmoni našlė“. Trijų veiksmų operetė. Režisierius Gintas Žilys, dirigentas Julius Geniušas, dailininkė Virginija Idzelytė, choreografas Danil Salimbaev (Rusija). Spektaklio trukmė – 3 val. Bilietu kainos – 10, 15, 18, 30, 35, 40, 100 Lt.

17 d., sekmadienį, 18 val. Šarlito Guno „Margarita“ (Faustas). Atnaujinimo premjera. Trijų dalių opera. Režisierius Gintas Žilys, dirigentas Julius Geniušas, dailininkė Virginija Idzelytė. Spektaklio trukmė – 3 val. Bilietu kainos – 10, 15, 18, 30, 35, 40, 100 Lt.

20 d., trečiadienį, 18 val. Sai Kolmano „Mieloji Čariti“. Dviejų dalių miuziklas. Režisierius Kęstutis Jakštėnas, dirigentas Julius Geniušas, dailininkė Marija Rubavičiūtė, choreografas Aurelijus Liškauskas. Spektaklio trukmė – 3.30 val. Bilietu kainos – 15, 25, 30, 40, 45, 50, 100 Lt.

Teatro kasa (Laisvės al. 91) dirba II-VII 11-14, 14.45-18 val., tel. 20 09 33. Bilietus taip pat galima išsigyti internetu www.muzikinisteatras.lt.

14 d., ketvirtadienį, 17 val. Maironio lietuvių literatūros muziejus (Rotušės a. 13) kviečia į vakarą, skirtą rašytojams, režisierėms, aktorėms Birutės Pūkeliavičiūtės (1923-2007) atminimui. Bus pristatoma naujai išleista poezijos knyga „Atradimo rudo“.

Dalyvaus žurnalistė Aldona Žemaitytė, teatro kritikė Gražina Marcinkaitė, aktorė Jūratė Onaitytė. Gitara gros Artūras Kelpša, skambės rašytojos balso įrašai. Vakarą ves Aldona Ruseckaitė.

19 d., antradienį, 17 val. rašytojams, visuomenės veikėjams, šventėjams, filantropės Gabrieles Petkevičaitės-Bitės 150-ųjų gimimo metinių minėjimams. **16.30 val.** parodos, skirtos G. Petkevičaitė-Bitei atidarymas.

Informacija tel. 20 68 42, el. p. maironiomuziejus@yahoo.com.

12 d., antradienį, galerijoje „Balta“ (Valančiaus g. 21, Kaunas) – VDA Kauno dailės fakulteto Tekstilės katedros studentų darbų parodos-kūrybių dirbtuvė „suknelės + kelnės = laisvė kurti“ atidarymas. Paroda veiks iki gegužės 8 d.

Balandžio 7 d., ketvirtadienį, 17 val. M. Žilinsko dailės galerijoje (Nepriklausomybės a. 12) – prancūzų skulptoriaus Raphaelio Mognetti parodos „La lucidité est la blessure la plus rapprochée du soleil“ atidarymas. Paroda veiks iki gegužės 8 d.

7 d., ketvirtadienį, 18 val. Europos ir Japonijos kompozitorių kūrinių. Gros Lietuvos valstybinis pučiamųjų instrumentų orkestras „Trimitas“. Solistas Algirdas Budrys (klarnetas). Dirigentas Jorgen Misser Jensen (Danija). Programoje: P. Doy, Y. Ito, R. Strauss, C. M. Weberg ir kitų kompozitorių kūrinių. Bilietu kainos – 10, 15, 20 Lt.

9 d., šeštadienį, 17 val. Muzikų dinastija – Petras, Julius, Lukas Geniušai. Gros Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras (meno vadovas ir vyr. dirigentas Gintaras Rinkevičius). Solistai: Petras Geniušas (fortepijonas), Lukas Geniušas (fortepijonas). Dirigentas Julius Geniušas. Bilietu kainos – 30, 40, 50 Lt.

10 d., sekmadienį, 18 val. Mažojoje salėje – kamerinės muzikos vakaras. Gros Dainius Puodžiukas (smuikas), Aidas Puodžiukas (fortepijonas). Bilietu kaina – 10 Lt.

11 d., pirmadienį, 19 val. Marijono Mikutavičiaus ir grupės akustinis koncertas „Aš tikrai myliu Lietuvą“. Bilietu kainos – 50, 60, 70 Lt.

15 d., penktadienį, 18 val. orkestro muzikos koncertas. Gros Kauno miesto simfoninis orkestras (vyr. dirigentas Modestas Pitrėnas). Solistas Jurij Braginskij (smuikas, Belgija). Dirigentas Imants Resnis (Latvija). Bilietu kainos – 15, 20, 25 Lt.

17 d., sekmadienį, 16.30 val. Kauno arkikatedroje bazilikoje – Jozefo Haydno „Septyni paskutiniai Jėzaus Kristaus žodžiai“ dviejų smuikams, altui ir violončeliui, op. 51, Nr. 1-7. Gros Kauno styginių kvartetas: Karolina Beinarytė (smuikas), Dalia Terminaitė (smuikas), Eglė Karžinauskaitė (alatas), Saulius Bartulis (violončelė). Septynis paskutiniai Jėzaus Kristaus žodžiai aiškina J. E. Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius.

17 d., sekmadienį, 18 val. Miroslav Kulyshov – fortепijonas (Rusija). Bilietu kainos – 20, 30, 40, 50 Lt.

18 d., pirmadienį, 18 val. XIII tarptautinis muzikos festivalis „Sugrižimai“. Dalyvaus Auksė Trinkūnaitė (mecosopranas, Lietuva, PAR), Ignas Misiūra-Tumanovas (bosas-baritonas), Daiva Petručiūnaitė (fortepijonas). Programoje: G. F. Händelio, A. Dvorako, M. Ravelio, S. Richfieldo, R. Žigaičio, W. A. Mozarto, G. Rossinio kūrinių. Iėjimas su kvietimais Dėl kvietimų kreiptis į Seimo nario K. Starkevičiaus priimamajai (Kovo 11-osios g. 23-31, Kaunas, tel. 45 67 27).

19 d., antradienį, 18 val. Mažojoje salėje – „Apie poetus ir meilę...“. Dalyvaus Živilė Lamauskiene (sopranas), Gedrius Prunkus (baritonas), Lina Krėptaitė (fortepijonas). Programoje: Roberto Schumanno, Peterio Corneliuso, Jurijaus Aleksandrovo, Mikalojaus Konstantino Čiurlionio, Leonido Desiatnikovo kūrinių. Bilietu kaina – 15 Lt.

Tradicinis XVIII chorinės muzikos festivalis „Susitiki me dainoj 2011“

13 d., trečiadienį, 18 val. Kauno „Aušros“ gimnazijos mišrus choras „Aušra“ (choro vadovas ir dirigentas Dainius Druskis, koncertmeisterė Sandra Milušauskiene), Kauno „Vytorio“ katalikiškos vidurinės mokyklos mišrus choras „Vytorys“ (choro vadovė ir dirigentė Rinalda Burinskienė, koncertmeisterė Aušra Banaitė), VMLR mergaičių choras „Lyra“, A. Smetonos gimnazijos mergaičių choras (choro vadovė ir dirigentė Asta Miknienė, koncertmeisteriai Asta Juršienė, Raimundas Martinkėnas), VDU kamerinių merginų choras (choro vadovas ir dirigentas Viktoras Masevičius), VKC LRT vaikų choras (choro vadovė ir dirigentė Regina Maleckaitė, koncertmeisterė Saulė Kriščiūnaitė). Bilietu kainos – 10 Lt.

14 d., ketvirtadienį, 18 val. koncertas, skirtas jubiliejus švenčiančių chorų dirigentų pagerbimui. Dalyvaus Vytauto Didžiojo bažnyčios kamerinis choras „Cantate Domino“ (meno vadovas ir dirigentas Rolandas Daugėla, koncertmeisterė Roberta Daugėlaitė), Kauno kamerinius choras „Salot“ (meno vadovė ir dirigentė Ramutė Štreimikytė, koncertmeisterė Dalia Jatautaitė), Juozo Grudžio konservatorijos mišrus choras (meno vadovas ir dirigentas Donatas Jokūbonis, koncertmeisterė Dalia Jatautaitė), Lietuvos kariuomenės įgulos Kauno karininkų ramovės moterų choras „Indraja“ (meno vadovė ir dirigentė Zinaida Gerasina). Bilietu kaina – 10 Lt.

16 d., šeštadienį, 17 val. Vilniaus pedagoginio universiteto mišrus choras „Ave Vita“ (meno vadovas ir dirigentas Kastytis Baris, choromeisteris Saulius Liausa, koncertmeisterė Rita Marcinkutė), Vilniaus mokytojų namų mišrus choras „Bel Canto“ (meno vadovas ir dirigentas Artūras Dambrauskas, choromeisterė Raminta Gocentienė ir Simona Vitkauskienė, koncertmeisteris Artūras Anusauskas). Bilietu kaina – 10 Lt.

Filharmonijos kasa (L. Sapiegos g. 5) dirba II-VII 14-18 val., tel. 20 04 78. Bilietus taip pat galima išsigyti Tiketa.

7 d., ketvirtadienį, 18 val.

Kauno menininkų namuose (V. Putvinskio g. 56) – Juozo Naujalių muzikos gimnazijos abiturientų koncertas „Su mokykla atsisveikinančių“. Dalyvaus Inga Laukaitė ir Brigita Jurkonytė (mokytoja Birutė Kumpkiénė), Gintarė Macijauskaitė (mokytoja R. Krėptaitė). Iėjimas nemokamas.

9 ir 10 d., šeštadienį ir sekmadienį, nuo 16 val. Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelyje skambės „Liaudiški motyvai“. Karilionu skambins Julius Vilnonis. Renginys nemokamas.

19 d., antradienį, 19 val. grupės „Thundertale“ koncertas. Bilieta kaina – 25 Lt, studentams ir seniorams – 20 Lt. Bilietus galima išsigyti Kauno menininkų namų Mūzų svetainėje, taip pat visose Tiketa kasose. Informacija tel. 22 31 44.

21 d., ketvirtadienį, 18 val. Kauno apskritys Juozo Naujalių muzikos gimnazijos mokinų koncertas „Ižiebkime talento ugnį“. Koncerte dalyvaus Airinė Taučaitė (IV kl., fortėpijonus, mokytoja Rasa Rinkevičiūtė), Benediktas Bartulis (VI kl., fortėpijonus, mokytoja Birutė Kumpkiénė), Saulė Berezinaitė (VIII kl., fortėpijonus, mokytoja Birutė Kumpkiénė), Stasys Makštutis (VII kl., klarnetas, mokytojas Vitalius Žemaitis), Antanas Makštutis (XII kl., klarnetas, mokytojas Vitalius Žemaitis). Koncertmeisterė Jolita Makštutienė. Iėjimas nemokamas.

Kauno menininkų namų Mūzų svetainėje iki gegužės 13 d. eksponuojama Mildos Staniniės tapybos darbų paroda „Liepsnotos pelėdos sapnas“, iki balandžio 29 d. – vieno garsiausių Lietuvos grafikų Egidijaus Rudinsko darbų paroda, kurios pagrindą sudaro naujas darbų ciklas „Raidės“. I parodas iėjimas nemokamas. Mūzų svetainės darbo laikas: I-IV 10-13 val., 14-17 val., V 10-13 val., 14-16 val.

8 d., penktadienį, 18.30 val.

Kauno kultūros centre „Tautos namai“ (Vytauto pr. 79 / Kęstučio g. 1) – XXI tradicinių šokio festivalis „Šoku tau“, skirtas tarptautinei šokio dienai. Dalyvaus neoklasikinio šokio teatras „Releve“, sportinių šokių klubas „Sūkury“ grupė „Sol“, svečiai iš Šiaulių ir Vilniaus.

Bilietu kainos – 5,10 Lt. Bilietai parduodami 1 val. prieš renginį.

9 d., šeštadienį, 16 val. liaudišku šokių kolektyvo „Suktinis“ kūrybinės veiklos 75-mečio ir „Aukso paukštės“ (nominačija „Geriausia suaugusiųjų šokių grupė ir vadovas“) ietikimo šventinės koncertas. Iėjimas nemokamas.

10 d., sekmadienį, 18 val. asociacijos „Teatronas“ monospektaklis „Lietuviai“ pagal to paties pavadinimo G. Grajauško pjesę. Režisierė Agnė Juškėnaitė, vaidina Gildas Aleksa. Bilietu kaina – 5 Lt.

Balandžio 10-ąją dieną minėsime genialaus Lietuvos muzikos ir dailės kūrėjo Mikalojaus Konstantino Čiurlionio 100-ąsias mirties metines. Šia proga UNESCO 2011-uosius yra paskelbusi M. K. Čiurlionio metais.

Net prabėgus šimtmeciui po M. K. Čiurlionio mirties jo kūryba žavimasi visame pasaulyje. Tad 100-osios menininko mirties metinės minimos ne tik Lietuvoje, bet ir Azerbaidžane, Latvijoje, Arménijoje, Jungtinėse Amerikos valsijose, Lenkijoje.

Balandžio 10 d., sekmadienį, Kaune vyks M. K. Čiurlionio atminimui skirti renginiai, kurie atskleis šio menininko – dailininko, kompozitoriaus, fotografo – talentus.

12 val. Kauno Šv. Arkangelo Mykolo (Igulos) bažnyčioje (Nepriklausomybės a. 14A) bus aukojamos šv. Mišios už M. K. Čiurlionį. Visi šio menininko kūrybos mylėtojai kviečiami pagerbti jo atminimą.

14-16 val. Nacionaliniam M. K. Čiurlionio dailės muziejuje (V. Putvinskio g. 55), kur saugoma didžiausia M. K. Čiurlionio palikimo kolekcija, muziejininkai-menotyrininkai atskleis M. K. Čiurlionio paveikslų ir fotografijų paslapčius. Šią dieną nemokamai bus rengiamos lankytojų pamėgtos specializuotos ekskursijos „Angelai“, „Pasakos“, „Muzika“, „Fotografija“ M. K. Čiurlionio dailėje. I ekskursijos reikalinga išankstinė registracija telefonu (8 37) 22 14 18.

16 val. Kauno Šv. Arkangelo Mykolo (Igulos) bažnyčioje (Nepriklausomybės a. 14a) skambės vargonų muzikos improvizacijos M. K. Čiurlionio paveikslų temomis. Vargonais gros tarptautinių konkursų laureatas Jean-Baptiste Dupont (Prancūzija).

Papildoma informacija: M. K. Čiurlionio skyrius tel. 32 36 03.

Dažniausias palinkėjimas Teatro dienos proga – kad ši atmintina data būtų minima kiekvieną dieną, o tiksliau, vakara, užsidegus rampos šviesoms. Todėl ir šventes bei jas lydėjus apdovanojimus galime lengva sirdimi vėl prisiminti.

Teatralai, kaip ir kiekvienais metais, rinkosi rotušės rūmuose, kurie kitados taip pat kurį laiką atliko teatro funkcijas, ir net oras juos, kaip kiekvienais metais, lydėjo „teatrališkas“: užtektinai buvo ir Saulės, ir sniego.

Teatro sąjungos Kauno skyriaus pirminkank Andrius Žurauskas ši sezoną pristatė kaip įdomų ir be galoturtinę premjerą. Septyni Kauno teatrai – net dvadesimt penkios premjeros. O jei dar pridėsime jubiliejas, sezonas atrodys ištisė aktyvus: Kauno valstybinio dramos teatro 90-metis, Kauno valstybinio muzikinio teatro 70-metis, 50-ies metų veiklos suaktis Kauno lėlių teatre. Ir dar viena naujiena – Kauno pantomimos teatras pagaliau turi namus.

Tarptautinės teatro dienos proga penktadienį Kauno rotušėje miesto meras Andrius Kupčinskas pasveikino aktorius, režisierių, scenografus. Tačiau apie teatro meną labiau kalbėjo kaip apie pramogą ir nuvargusiems miestiečiams atvanga teikiantį meną, lygintinį ir su valdininkų užsiėmimais. „Tarptautinė teatro diena yra teatralų ir visų mūsų šventė, nes maža žmonių, kurie nesidomi teatru. Jis pagyvina miestą. Po sunkių darbų eina me i spektaklius, kad pajustume džiaugsmą, atspalaiduotume, pamastytume apie gyvenimą. Šiandien svekiname tuos, kurie pasižymėjo praėjusiais metais. Linkime kūrybinės sėkmės, nes pelnyti apdovanojimą lengviau, nei šlovę išlaikyti. Dėkoju visiems, kurie pakviesdavote i premjeras. Dar niekada nemačiau tiek spektaklių kaip pastaruoju metu, eidamas mero pareigas“, – kalbėjo A. Kupčinskas.

„Fortūnos“ apdovanojimų komisijos pirminkank, teatrolė Elvyra Markevičiūtė, kalbėdama apie keturioliktajį kartą teikiamus prizus, pabrėžė ju svarbą ir pasieką solidumą. „Šiais metais visi teatrai šventė 90-metį, nes Kauno dramos teatre – visų jų pradžia. Tačiau ir šiandien, prabėgus tiek laiko, problemos tos pačios. Krizės metas, teatrai menkai finansuojami, vis dar ryški priešprieša tarp pramoginio ir rimtojo repertuaro. Skirtumas tik tas, kad ankščiau žiūrovus ugđeme, o dabar teatro uždaviny s jū nenu-

Narciso FREIMANO nuotrauka

Teatro diena kiekvieną dieną

smukdyti. Sie apdovanojimai kaip tik prie to prisideda“, – kalbėjo E. Markevičiūtė.

Šventę ir siemę praspruko dvi gudragalvės, teatrų scenas mėgstamčios pelēs, pačios šmaikščiausios ir ironiškiausios kritikės. Apibendrino teatru gyvenimą ir išdavė kai kurių vienų paslapcių.

Netrukus atėjo laikas svarbiausiom apdovanojimų teikimo ceremonijoms. Šiaisiai metais komisijos mariai – teatrolė E. Markevičiūtė, dramaturgas Gediminas Jankus, choreografė Lina Navardauskienė, rašytoja Aldona Ruseckaitė, teatrolė prof. dr. Jurita Staniškytė, žurnalistė Ramutė Vaitiekūnaitė, muzikologė Eugenija Žakiniė.

FORTŪNOS statulėlės įteiktos:

Aktorei Kristinai Siurbytei už pagrindinius markizės Pompadur ir grafiens Cedlau vaidmenis operetėse: Leo Fallo „Madam Pompadur“ ir Jo-

hanno Strausso „Vienos kraujas“ (Kauno valstybinis muzikinis teatras).

Aktoriui Aleksandriui Rubinovui už Hitlerio ir Fuddzi vaidmenis monospektaklių diliogijoje: Konstantino Kostenkos „Hitleris ir Hitleris“ ir Edwardo Radzinskio „Koba“ (Kauno kamerinių teatrų).

Aktoriui Sigitui Šidlauskui už Engstrano vaidmenį Henriko Ibseno dramoje „Šméklos“ (Kauno valstybinis dramos teatras).

Režisieriu Agnui Jankevičiu už Danielio Daniso dramos „Akmenų pelnai“ režisūrą.

Režisieriu Olegui Žiugždai už geriausią spektaklį vaikams „Didžiosios girių šeimynėlė“ (Kauno valstybinis lėlių teatras).

Choreografei, šokėjai ir pedagogai Kirai Katerinai Daujotaitė – padėkos „Fortūna“ už išraiškos šokio Lietuvos įdieginimą ir puoselejimą.

Režisieriu Jonui Jurašui – padėkos „Fortūna“ už nuopelnus Lietuvių teatrui ir spektaklio „Antigonė Sibire“ sukūrimą.

FORTŪNOS diplomai įteikti:

Aktoriui Ričardui Vitkaičiui už debiutu režisuarjant J. Dello ir G. Sibleyraso komediją „Tegyvuoja Bušonas!“ (Kauno valstybinis dramos teatras).

Aktoriui Tomui Erbréderiui už Laimono vaidmenį spektaklyje „Antigonė Sibire“ (Kauno valstybinis dramos teatras).

Aktoriui Ridui Žirguliu už Emilio vaidmenį Tonino Guerra'o pjesėje „Ketvirtoji kėdė“ (Kauno valstybinis dramos teatras).

Aktoriui Sauliui Čiučeliui už Kiško ir Koko vaidmenis spektak-

tais, „rimtai“ siūlo pauostytį miško grybų ir patekti į tarpinę būtį – kitą sąmonės sferą, dėliau kaip maldą pa-saulio paveikslą mandaloje; migruoja kartu su žvaigždžių dulkėmis visatos sūkuriuose; per žemęs plutą bando pajusti gelmių magmos karštį; apsiavę medinėmis klumpėmis brenda prie sentimentų rūke paskendusio sodžiaus; šmaikšaudami mankština raumenis ir protą su „potencijos galimybų“ matuokliu.

Si paroda kvečia parodos lankytojus menininko akimis pažvelgti į egzistencines būties problemas, pabrėžia būtinybę išsaugoti kol kas vienintelius savo namus visatoje – Žemę, pastūmėja ižengti į magiškojo realizmo erdvę.

Juozapinių naktį šviežiai pasnigo. Tai ne šalčio, o šviesos sniegas. Tokia balta buvo kanauninko Vaižganto galva. Pavasarinié, tarsi atjaunėjusi saulé Vaižganto zakristijoje linksmai apšviečia kabanti jo liturgini drabuži – sutaną į apeiginę juostą, išsiuvinę rugiagėlėmis ir javu varpomis. Gaudžia visų senamiesčio bažnyčią varpai. Vytauto Didžiojo bažnyčioje aukojamos sv. Mišios už kanauninką Juozą Tumą, dirbusį čia beveik dyviliu metu. Po Mišių į buvusią kleboniją, o dabar į J. Tumo Vaižganto memorialinį muziejų, renkasi (kaip ir tais laikais) Juozapinių šventės svečiai.

Vakar per vardines nuo 11-6 val. įėjo lankytajai. Stalą turėjau kaip per Velykas: kalakutą, parsą, versio kepsnį su faršu, baumkuchen, begala tortų. Pavaisinau 32 žmogu ir dar liko 18 žmonių choro, kurį vaisišniu. Gėlių, telegramų, laiškų – vežimą gavau. Iš to sprendžiu tebesąs populiarus“, – rašė J. Tumas Klimams į Parąžių 1924 m. kovo 20 d.

Potrejų metų kovo 13 d. savo laiške Bronei Klimienei rašo: „Branyte! Neilgai betrukus mano vardadienis. Kaip paprastai, rengiu priešiečius, laukiu daugybės svečių. Alkoholio neduodamas, neturiu triukšmo; užtat geros šnekos esti gana.“

Paskutiniaisiais savo gyvenimo metais Aleksoto gatvėje 1932 kovo 20 d. Klimams laiške prisipažista: „Vakar vardinių nebekeliau – nebeturiu iš ko. Vis dėlto sveikintoju buvo bent kelios dešimtys. Visus vaisinau „Double u“ ir vaisiai. Ir buvo patenkinti; net daugiau reiškė prietelingumo, kaip už mėsą ir žuvis. O sveikino, bra, pats Respublikos Prezidentas. Ponai Prezidentienė, susidėjusi su prof. Tamosaiciu, atsiuntė baisiaus krepši pačių rinktinės vaisių. Barbė su Pranu dovanovo dar neregėto didumo azalėja etc. etc. O vakarienę valgėme 13 – su Adolfais Klimais ir su mano giminėmis: Tumais, Lesauskais, Maulevičiais, Namikais.“

Sitaip Vaižgantas savo laiškuose B. ir Petru Klimams į Parąžių trumpai papasakodavo apie savo vardadienio

šventę, kuri kunigo bičiuliams ir artimiesiems buvo tapusi tradicija. Po daugelio metų ji atgaivinta Vaižgantu muziejuje – kasmet sutraukia būrį kauniečių ir muziejaus bičiulių, tarsi visi jie ateitų vardadienio proga paseivikinti rašytojo ir kunigo J. Tumo. Ši kartą Juozapinių svečiai – Vaižganto giminiųai: rašytojo sesers Marijonos anukė Irena Nakutytė-Bartusevičienė, Marijonos sūnaus Antano anukės Valentinas Pesliakas, garsaus prieškario laikų agronomo Sergijaus Klimo anukas Remigijus Gulbinas. Jis placių nušvietė Klimų giminės gyvenimo kelius, dažnai sunkū, net tragiškai likimai, parodė šūsnį išsaugotų amžiaukų nuotraukų.

V. Pesliakas penkerius metus po kruopelyte rinko, kaupė, kūrė ir „augino“ J. Tumo-Vaižganto giminės genealoginių medžių. Dabar jau žinome, kad Vaižganto senelio vardas buvo Matas, o senelės – Ona. Medžio šaknys siekia 1730 m., o šakos išsišakiusios po viso pasaulio dangumi – Vaižganto giminiųai yra ne tik Lietuvoje, bet ir Amerikoje, Prancūzijoje, Anglijoje.

XXVII knygos mėgėjų draugijos pirminkank Dalia Poškienė, padėjusi muziejuje surengti P. Klimo 120-mečiui skirtą parodą, susirinkusiems priimė, kad Vaižgantas ir P. Klimas buvo vieni iš veikliausių šios draugijos narių.

Sventė dvelkė dvelkė Aukštaitija,

liuose „Kiškis pabėgėlis“ ir „Akmenų pelnai“ (Kauno valstybinis dramos teatras).

Scenografei Ramunei Skrebūnai tei už spektaklio „Kiškis pabėgėlis“ scenografiją. Kauno valstybinis dramos teatras.

Tiems, kuriems fortūna šiaisiai metais pagailėjo „Fortūnos“, buvo įteikti „Auksiniai kūloka“:

Kauno pantomimos ir plastikos teatrai atiteko „Atraminis metų kūloka“ už tai, kad savo rankoje laiko Mažojo teatro ir Kultūros skyriaus galinės duris.

„Tradicijų kūloka“ skirtas Kauno kamerinių teatrui – vieninteliam, kuriame dar galima iki paryčių... aptarinėti spektaklius.

Kauno šokio teatrui „Aura“, iš šokio festivalių įtraukusiam tekstilės bienalę, įteiktais „Kūloka avansu“. Tikimasi, kad kitam prie šokio pridės architektūrą, skulptūrą ir landschafto dizainą.

„Stiprybės kūloka“ atiteko Kauno mažojo teatro administratorei, direktoriaus pavaduotojai, sekretorei, trupės vedėjai, režisierius padėjėjai, kostiumininkai, rekvizitininkai, bilietų kontrolieri, valytojai ir kaskadininkai Robertai Taraškevičiutei.

Kauno valstybiniam dramos teatrui „Vyriskas kūloka“ skirtas už tai, kad buvęs meno vadovas Gintaras Varnas repetuoja Kauno dramos teatro spektaklį Vilniuje, nes Kaune neranda vyriškų artistų.

„Godaus Kalėdų senelio kūloka“ įteiktais Kauno valstybinio lėlių teatro vyriausiajam administratorei Marijai Lukševičienei už 102 kalėdinius spektaklius.

Kauno muzikiniams teatrui ir Benjaminui Želviui atiteko „Vienybės kūloka“ už šūkį „Vieningas Kaunas – sotus teatras“.

„Auksinių scenos kryžių“ sėkmė šiaisiai metais kauniečių nelepiro. Tačiau garbingiausia Padėkos premija už kūrybos indėlį į teatro meną apdovanota legendinė Kauno dramos teatro aktorė Rūta Staliliūnaitė.

Eglė Mikulionytė nominuota už Antigonės vaidmenį spektaklyje Aušros Marijos Sluckaitės „Antigonė Sibire“ (Kauno valstybinis dramos teatras). Kristina Siurbytė – už Madam Pompadur vaidmenį Leo Fallo operetėje „Madam Pompadur“ ir Grafinės Cedlau vaidmenį J. Strausso operetėje „Vienos kraujas“ (Kauno valstybinis muzikinis teatras).

renginyje dalyvavo Kaune gyvenantys aukštaičiai, prieš gerą dešimtmetį susibūrė į klubą „Aukštaitija“. Vaižganto laiškus Klimams, jo kūrybą skaitė aktorės Olita Dautartaitė ir Kristina Kazakevičiūtė. Gitara grojo ir aukštaitiškas dainas dainavo bardas, Aukštaičių sambūrio seniūnas Algirdas Svidinskas.

Tarpautinės teatro dienos išvakarėse kūrybinę organizaciją „Teatro projektai“ pasiekė maloni žinia – spektaklis „pi er kvadratu“, sukurta pagal Josifo Brodskio pjesės „Marmuras“ motyvus pakviestas atstovaujant Lietuvių prestižiniame tarptautiniame teatrų festivalyje Jerevane, vykstantiame spalio 1-10 d.

Pavasario sekmadieniais Kauno bendruomenės centras „Girsta“ kviečia į renginių ciklą „Lietuvos raštijos pradininkai“. Kovo 13 d. ir 23 d. popietės Vytauto bažnyčioje buvo skirtos iškilimis Lietuvos šviesuo liams Kristijonui Gotlybui Milkui ir Konstantinui Sirydžiui. Trečiąjame, paskutiniame, ciklo renginyje bus pagerbtas kunigas, humanistas Mikalojus Daukša. Renginyje dalyvaujant aktorius Petras Venclovas ir Kauno Vytauto Didžiojo bažnyčios choras „Cantate Domino“.

*Puslapij parengė
Audronė MEŠKAUSKAITĖ*

Kauno karuselė

Balandžio 1 d. Kauno paveikslų galerijoje atidaryta paroda „Menas + Menas bendrauti. Ekosfera“.

Testinis, 2003 m. startavęs projeketas „Menas + Menas bendrauti“ pirmasis Lietuvoje pasiūlė naujus parodos igyvendinimo koncepciją, neapsiribojo tradiciniu eksponatų patekimui – išprastu stebėjimo metodui, įmeninį vyksmą įtraukė į parodos lankytojus. Projekto pavadinimas – raktas, atveriantis koncepcijos sampratas, kurią menininkai galėjo nevaržomai interpretuoti. Parodos tema suteikė galimybę menininkams fantažuoti, rasti netikėtūs plastinių sprendimų, skatinę atitinkti į mus supantį pasaulį ir kosmosą.

Parodoje dalyvauja 29 menininkai, pristatantys skirtingus temos sprendimo variantus. Vieni nerimastingai, kriūkai ar ironiškai givdena tarpusavio ir žmogaus bei aplinkos santykius, kiti ieško tylos dialogo nuolat kintančioje jausmų, judesių ir formų žaismėje, nardo būtovės slėpiniuose ir kvečia pasiklausyti anapusinio pasaulio šnabždesių, mistifikuoją, romantizuoją arba skausmingai išgyvena išprasta regimybę bei kasdieninės veiklos ritualus, tapybiškuose sapnuose klaidžioja mitologijos šešelių labirin-